

क्र. नं. २२५

नेपाल कम्युनिष्ट-आन्दोलनमा
देखापरेका मतभेदहरू

नेपाल कम्युनिष्ट-आन्दोलनमा
देखापरैका मतभेदहरू

तुत्सोलाल शर्मा

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी प्रकाशन

मूल्य रु० २.५०

प्राक्कथन

कम्मुनिष्ट पार्टी को मूल उद्देश्य हो समाजिक परिवर्तन । अर्थात् यस्तो समाज को निर्माण गर्नु जहाँ मानिस र मानिस कौं बीच एउटा नाई मालिक थापी अर्कोले नौकर भएर काम गरेर खान नपरोस् ।

हुनत मनुष्य समाज को गुरुमा आदिम साम्यवादी समाज थियो जहाँ न कोई मालिक , न कोई नौकर । सबै मिलेर काम गर्थे, काम बाट मिलेका सबै चीज आपसमा बाँडी-चूडी खान्थे । त्यसवेला उत्पादन को साधन को विकास नभएको हुंदा मानिसहरूको जीवन अभावमा बित् थे । फेरि पनि मानिस र मानिस को बीच सबै बराबर थिए । लाखो वर्ष सम्म मानिस यस्तै आदिम साम्यवादी समाजमा रहे । कालान्तरमा यो समाज बदली दास समाज देखापर्न आयो । यहाँ आएर मानिस मानिस को बीच कोई मालिक र कोई नौकर को रूपमा देखापर्न आयो । नोकर नाई पिती पिती कन काम लिई उनिहरू को मेहनत को फल मालिकहरूले भोग गर्दथे । दासहरूको अवस्था पसुहरू को भन्दा गए गुर्जर को थियो । उनिहरूलाई बेच्ने, मार्ने सबैहक दासका मालिक हरूलाई थियो ।

यो समाज पनि बदली कालान्तरमा सामन्ती युग देखा पर्न आए । आज यस्तो दास र दास को मालिक छैन । दास को मालिक को ठाऊँ सामन्तहरूले लिएको छ । नेपालमा ३ करोड आबाद योग्य जग्गा छ । तर यत्तिको जग्गा भएर पनि मेहनतगरी खाने जनता को हातमा यातो

खेत छैन अथवा सालभर खान पुग्ने खेत छैन । हजारौं विधा खेतहरू आज पनि सामन्तहरूकै हातमा छ । किसानहरू काम गरी खान चाहन्छन् तर उनिहरूको हातमा खेत-बारी छैन । उनिहरू ऋणमा दुबेका छन् । सामन्तहरूको खुशामद नगरी किसानहरू को पेट भर्दैन । यस बाहेक सामन्तहरूले किसानहरूलाई मारपीट गर्ने र मन चाहे दण्ड दिने हक उनिहरूको हातमा आज पनि छ । फलस्वरूप देशमित्र जनता दुःख र तकलीफमा तडपी रहेका छन् भने कतिपय मानिसहरू आफ्नो देशमा बस्न नसकी विदेशमा आएर अनेक दुःख तकलीफ पाएर जे काम पायो उही गरी जिउनु परेकोछ । आज हाम्रो देश अझ पनि सामन्ती जुगमा नै छ । सामन्त वर्ग को प्रतिनिधित्व गर्ने राजा को मनमानी राज छ र यो पंचायती व्यवस्था राजाको मनमानी राज को अर्को रूप हो ।

यो व्यवस्था भगवानले बनाएको सत्य सनातन व्यवस्था होइन । यस व्यवस्थालाई बदल्न सकिन्छ ।

राजाले यस व्यवस्थालाई बदली एक नव-उपनिवेशवादी व्यवस्था मा परिणत गर्न चाहन्छन् । जुन व्यवस्थामा हाम्रो देशको खेत-बारी, बगान, खानी र कल-कारखाना को मालिक साम्राज्यवादी विदेशी पूंजीपति हरू बन्नेछन् र उनिहरूले कमाएको मूनफा बाट एक भाग हाम्रो देशको कर्णधारहरूले पाउँछन् । यस मूनफा बाट राजा वा राजपरिवारका व्यक्तिहरूले अक्सर भाग पाउने नै गर्छन् । यस्तो व्यवस्था मा हाम्रो देशको तमाम मेहनतकश जनता को अलावा मध्यमवर्ग र सानातिना सामन्तहरू पनि छिट छिटै नष्ट भएर जाने छन् र आफ्नै देशमा हाम्रो देशको जनताले अर्काको गुलामी गरेर खानु पर्ने छ ।

हाम्रो अगाडि अर्को बाटो हो आज को सामन्ती व्यवस्थालाई बदली "समाजवादी समाज" स्थापना गर्नु । समाजवाद मा पुगेर नै सम्पूर्ण जनता को जीवन सुरक्षित र सुनिश्चित हुनेछ, मालिक र नोकर को सम्बन्ध तुट्ने छ । सबै मानिस ले कामगरी काम अनुसार को आमदानी सबैले पाउने छ ।

तर यो समाज स्थापना गर्ने को निम्ति मजदूर वर्ग को एक मजबूत

क्रान्तिकारी ताकत को जरूरत छ । हाम्रो देशमा कल-कारखाना को अभावमा मजदूर वर्ग कमजोर छ । यसै निम्ति यहां तुरन्त समाजवाद स्थापना हुन शक्तैन ।

के अनि पूंजीवादी व्यवस्था स्थापना गरी नभएको पूंजीपति वर्ग सृष्टि गरी, मजदूर वर्ग को निर्माण गरेर मात्र नेपालमा समाजवाद स्थापना गर्ने होत ? पूंजीवादी व्यवस्था पनि दास व्यवस्था कै अर्को रूप हो, जहां मेहनतकश जनतालाई दास सरह व्यवहार गरिन्छ । यस व्यवस्थामा मेहनतकश जनतालाई काम दिने नदिने हक पूंजीपती वर्ग कै हात मा हुन्छ । मेहनत गर्छ मजदूर वर्गले यस्को सम्पूर्ण फायदा उठाउछ पूंजीपति वर्ग ले । पूंजीवादी व्यवस्थामा मेहनतकश जनता माथि को शोषण र दमन चालुनै रहन्छ । काम गर्न सके सम्म काम लिएर मेहनतकश जनतालाई बुढेश कालमा पुरानो जुत्ता जस्तै फर्काउने काम हुन्छ ।

नव-उपनिवेशवादी व्यवस्थामा विदेशी ले लुटछन् भने पूंजीवादी व्यवस्थामा उही लूट खसोट आफ्नै देश को पूंजीपति वर्ग ले गर्ने छन् जनता को अगाडि सवालछ, समाजवादी व्यवस्था तुरन्त स्थापना गर्न सकिन्छ, अनि के सामन्ती व्यवस्थालाई बदलेर पूंजीवादी व्यवस्था स्थापना गर्ने होत ?

जुनवेला सम्म संसारमा कुनै समाजवादी देश थिएन मेहनतकश जनता को अगाडि यहि एकमात्र बाटो थियो ।

तर १९१७ सालमा रूसमा भएको अक्टोबर क्रान्तिले विश्वमा एक नया मोड ल्याईदिएको छ । अब हाम्रो जस्तो अत्रिकसित देशमा सामन्ती व्यवस्था बाट पूंजीवादमा बदली त्यस पछि मात्र समाजवादी व्यवस्था स्थापना गर्ने जरूरत खतम भएको छ ।

आज मजदूर वर्ग को नेतृत्वमा तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरूलाई मिलाएर राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक व्यवस्था स्थापना गर्ने सम्भावना छ ।

राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक व्यवस्थामा हाम्रो देश को खानि र कल कार-खानाहरू विदेशी या स्वदेशी पूंजीपतिहरू को हातमा जान नदिई तमाम जनता को सामूहिक सम्पति को रूपमा विकास गरिनेछ र उनिहरू वाट हुने आमदनी पूंजीपति वर्ग को हातमा नगई मेहनतकश

जनता को बीचमा उनिहरू को काम अनुसार वितरण हुनेछ। यस्ले मजदूर वर्ग को निर्माण गर्न का साथै समाजवादी व्यवस्थालाई छिटो हाँचो अगाडि ल्याउने छ।

खेती को सवालमा सर्वप्रथम सामन्ती खेत खोसी मेहनतकश किसान हरूमा वितरण गरिने छ। किसानहरू खेतको मालिक बन्ने छ। उनिहरूलाई ऋणबाट मुक्त गरिने छ। सामन्ती हल-बैल गोरू र भकारी कब्जा गरी व्यक्तिगत या सामूहिक रूपले किसानहरूको हातमा राखिने छ। यस्ले भविष्यमा सामूहिक खेती को निम्ति बाटो खुल्नेछ, जस्ले गर्दा कम मेहनतमा खेतको उब्जा बढन गई किसानहरू को जीवन अझ सुखमय हुनेछ। उनिहरू को जीवन पनि सुखी सम्पन्न र सुनिश्चित हुनेछ।

यो सामाजिक परिवर्तन कुनै एक वीर-बहादुरले ल्याउने होइन। कुनै पनि एक व्यक्ति जति सुकै बलियो भए पनि एउटा ५० हात को लठ्ठा जमीन मा गाडेर उभ्याई देउ भन्दा उन्ले गर्न शक्ते होइन, नत विष्णु अवतार भनिएका राजा एकलैले यो लठ्ठा उभ्याउन सक्ने छ। स्पष्टतः राजा को हात बाट पनि हाँचो देशमा सामाजिक परिवर्तन आउन सक्ने छैन। राजा को हात बाट सामाजिक परिवर्तन आउन नशक्ते मात्र होइन, संसार को कुनै राजाले चाहेँदैन कि सामन्ती समाज परिवर्तन भै समाजवादी व्यवस्था स्थापना गर्ने बाटो खुलोस्। मानिस मानिसको भेदमा नै राजाको अस्तित्व निर्भर गर्दछ, यसै निम्ति कुनै देशको राजा यस भेदलाई मेटाउने पक्षमा हुन्दै न।

जब पनि सामाजिक परिवर्तन आउँछ अथवा कुनै देशमा आएको छ भने शोषित-पीडित मेहनतकश जनताले नै ल्याए को छ र ल्याउने छ। एकला एकलै अलग-अलग विखरिए को मेहनतकश जनताले सामाजिक परिवर्तन ल्याउन शक्तेन। नत माथि भनिएको एउटा लठ्ठा लाई नै उभ्याउन सक्ने छ। तर इनै शोषित पीडित जनता मिलेर कामगरे पछि एउटा लठ्ठा मात्र उभ्याउने होइन, उनिहरू को हात बाट जे पनि काम हुन शक्त छ।

यसै निम्ति मेहनतकश जनता को हातमा अनन्त शक्ति लुकेको छ, वशतै कि उनिहरू सदै मिलेर एक भएर काम गरून्। एक भै टूफान

जस्तै उठेर यो जनता ले सम्पूर्ण पुरानो शोषण र उत्पीडन गर्ने परम्परालाई उखाडेर फ्याकन शक्त छ। हवामा केहि ताकत छैन। तर यही हवा टूफानको रूपमा मिलेर आए पछि यस्को अगाडि सारा चीज उखडिएर जाने छ। स्पष्टतः मेल नै जनता को ताकत हो। कार्ल मार्क्स ले भनेको छ।

“विश्व को तमाम मेहनतकश जनता एक हौ।” एकता नै हाँचो बल हो। सुसंगठित पार्टी नै मेहनतकश जनता को हातमा त्यो ताकत हो, जस्ले तमाम प्रकार को शोषण र उत्पीडन व्यवस्थालाई उखाडेर फ्याँकी एक नया समाजको निर्माण गर्न सकिने छ।

पार्टी-विहीन व्यवस्था ले सामन्ती शोषण दमन तथा नव-उपनिवेशवादी शोषण दमन व्यवस्था लाई चिरस्थायी बनाउँछ भने पूँजीवादी पार्टी ले पूँजीपति वर्ग कै सेवा गर्ने छ र पूँजीपति वर्ग को स्वार्थ रक्षागर्न को निम्ति लडने छ।

कम्युनिस्ट पार्टी सर्वहारा वर्ग को पार्टी हो र यसले देशको तमाम मेहनतकश जनता को स्वार्थ को प्रतिनिधित्व गर्दछ। कम्युनिष्ट पार्टी नै मजदूर वर्ग को पार्टी हुँदा देश को सामाजिक परिवर्तन लाई सही दिशामा लैजान र हाल तत्काल राष्ट्रीय प्रजातन्त्र स्थापना गरी तदुपरान्त समाजवादी समाज स्थापना गर्न को निम्ति मेहनतकश जनता को हातमा एक अचूक हतियार हो। कसैको हतियारलाई दुश्मनलेनै तोडने छ।

स्पष्टतः मेहनतकश जनता को दुश्मनहरू चाहन्छन् कि मेहनतकश जनता को एकमात्र हतियार कम्युनिष्ट पार्टी खतम होस् र भएको पार्टी तुद्-फूट भएर जावस्।

स्पष्टतः पार्टी तोडनु मेहनतकश जनता प्रति एक महान गद्दारी हो। एक प्रति-क्रान्तिकारी कार्य हो। देश र जनता को दुश्मनहरूले नै कम्युनिष्ट पार्टी लाई तोड-फोड गरी नष्ट गर्ने कार्य गर्दछन्। यसै निम्ति पार्टी फुटाउने कार्य देश र जनता प्रति गद्दारी गर्ने कार्य हो।

डा० माझी गुट किन र कसरि कम्युनिष्ट पार्टी बाट अलग भयो ?

सन् १९५६ मा भएको कम्युनिष्ट पार्टी को द्वितीय महाधिवेशन भन्दा केहि समय अघि डा० केशरजंग राय माझि नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी को कायम मुकायम महामन्त्री चुनिएको थियो ।

वहाँ को हातमा नेतृत्व गए पछि वहाँको पहिलो कार्य भयो आफ्नो अनुकूल एक गुट तयार गर्नु । यस गुट ले पार्टीलाई एक संघर्षशील क्रान्तिकारी पार्टी बनाउने सट्टा यसलाई एक सिथिल र समझौता परस्त पार्टी बनाउने काम गरे ।

सामन्तहरू प्रति वहाँको प्रस्ताव थियो, "सामन्ती शोषण र दमन को विरोधमा किसान संघर्षलाई तीव्र पारेर मेहनतकश किसानहरू मा वर्ग चेतना दिई क्रान्तिकारी संगठन बनाएर लैजाने सट्टा "किसान र किसानहरूको सम्बन्ध लाई सामान्यीकरण गर्नु ।" "किसान र सामन्तहरू" को बीच वर्ग संघर्ष को बदला वर्ग समन्वय मा जोड दिनु ।

थहा पाइएको कुरो हो कि किसानहरू माथि सामन्ती शोषण र दमन किसानहरूको संगठित ताकत मा आधारित किसान संघर्षले मात्र हटाउन सकिने कुरो हो । स्पष्टतः वर्ग समन्वय को नारा किसानहरू माथि को शोषण र दमनलाई विरस्थापी बनाउने नारा हो ।

हुनत डा० माझी भन्दा पहिलेका पार्टीको महामन्त्री मनमोहन-शैलेन्द्र गुटले पनि किसानहरूको संगठित ताकतमा आधारित किसान संघर्षलाई बढाउने सट्टा यस बाटो लाई त्यागी, यस संघर्ष लाई अदालती मुद्दामा सीमित गर्ने कार्य गरि सकेको थियो । वहाँहरूले रौतहट को किसान संघर्ष लाई समर्थन गर्ने सट्टा यस संघर्ष लाई उग्रवादी संघर्ष भनी यसको विरोधमा पार्टी को तर्फ बाट पर्चा छरेका थिए ।

स्पष्टतः पार्टी भित्र संशोधनवादी विचारधारा को प्रवेश डा० माझी नेतृत्वमा पाइनु भन्दा अघिनै भै सकेको थियो ।

डा० माझीले पार्टी भित्र घुसेको संशोधनवादी विचारलाई खतम गर्ने सट्टा यसलाई अझ पुष्ट गर्ने कार्य गरे । किसानहरू माथि को शोषण र दमन को विरोधमा किसान संघर्ष उठाउने सट्टा का० मन-मोहन-शैलेन्द्र गुटले थालेको अदालतमा मुद्दामा लडने काम सम्ममा पनि सिथिलता ल्याई किसान र सामन्तहरू को बीच को सम्बन्ध लाई सामान्यीकरण गर्ने, किसान र सामन्तहरूको बीच मेल मिलापमा जोड दिने कार्य गरे ।

कम्युनिष्ट पार्टी को नीति हो सामन्ती जमीन कब्जागरी सो जग्गा बिना मुआवजा अथवा बिक्री बितरण खेतहीन र गरीब किसानहरूमा मुफ्त बितरण गर्नु र यसको निम्ति किसानहरूमा वर्ग चेतना दिई भावी क्रान्तिकारी संघर्ष को निम्ति तयारि गर्नु ।

यस सिद्धान्तलाई छोडी डा० माझी को पार्टी भित्र एक नया प्रस्ताव हो, "जमीन हदबन्दी को प्रस्ताव" । आज राजा ले गरेको भूमि सुधारमा जमीनमा हदबन्दी नै गरिएको छ । यस हदबन्दी भित्र सामन्तहरूले आफ्नो परिवार भित्र जमीन लुकाउने, बढी जमीन बेच्ने प्रशस्त मौका पाए । खेत हीन, गरीब तथा निम्न-मध्यम किसानहरूको हातमा एक टुक्रा जमीन पनि परेन ।

स्पष्टतः सामन्ती जमीन कब्जा गरी किसानहरूमा वितरण गर्ने कार्यक्रम त्यागी जमीनमा हदबन्दी गर्ने प्रस्ताव सामन्तहरूको स्वार्थ रक्षा गरी मेहनतकश किसानहरू खास गरी खेतहीन, गरीब र निम्न मध्यम किसानहरूलाई धोखा दिने राजनीति हो र संशोधनवादी राजनीतिले ग्राम मेहनतनश किसानहरूलाई कसरि धोखा हुन जान्छ भन्ने कुरो को एक नमुना हो ।

द्वितीय महाधिवेशन को तयारी को दौरान बसेको केन्द्रिय कमेटी को बैठकमा डा० माझी द्वारा उपरोक्त प्रस्ताव ल्याउँदा का० शम्भुराम र मैले नै विरोध गरेको थिये र भूमि हदबन्दीको सवालमा पुष्पलाल डा० माझी संग सहमत थिए । भूमि को सवालमा अहिले पनि पुष्पलाल

र डा० माभी गुट ले यस भूमि सुधारलाई क्रान्तिकारी भूमिसुधार भनेर समर्थन गरे भने पुष्पलालजी ले पनि यस्ताई पांचवाँ केन्द्रिय कमेटी को बैठकले पास गरेको भूमि सुधार सम्बन्धी प्रस्ताव द्वारा समर्थन गर्ने नै काम गरे। पुष्पलाल सहित अन्य केन्द्रिय कार्य कारिणी समिति का सदस्यहरू को बहुमत द्वारा यो प्रस्ताव पास गरेको थियो।

द्वितीय महाधिवेशन को बेला राजाको सवालमा डा० माभी पार्टी कार्यक्रम वाट गणतन्त्र को सवाल हटाउने पक्षमा थिए भने पुष्पलाल ले महाधिवेशन को ठीक अघि पार्टी को मुख पत्र "मशाल" मा एक लेख लेखी भनेका थिए "डा० माभी अझ पनि वाम पन्थी उग्रवादी हो कारण वहाँले पार्टी कार्यत्रममा लिखित रूपमा राजालाई संवैधानिक राजाको रूपमा मान्दछु भने कुरो लेख्न सक्नु भएन।" पुष्पलालजी को भनाई थियो, पार्टी कार्य क्रम वाट गणतन्त्र को सवाल मात्र हटाउने होइन यस्मा राजालाई संवैधानिक राजाको रूपमा मान्दछु भनेर लेखिनु पर्दछ।

यता पुष्पलालजी को लेख निकले, उता हाम्रो पार्टी को द्वितीय महाधिवेशन काठमाडौंमा सुरु भयो। पार्टी महाधिवेशन को हलमा पुष्पलाल ले देखे यहाँ त बहुसंख्यक प्रतिनिधिहरू गणतन्त्र को पक्षमा रहेछन्। भारतमा भरखरै वामपन्थी नेताहरूको विरोधमा संघर्ष गरी का० अजय घोष पार्टी नेतृत्वमा आएका थिए। यसै कारण पुष्पलाल जीले सोचेका थिए डा० माभी लाई वामपन्थी साबित गर्न सकेमा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको नेतृत्वमा पुष्पलालजीनै आउने छ।

तर महाधिवेशन को हलमा पुगे पछि वहाँले देखे, त्यहाँ त अर्को हवा चलिरहेछ। बहुसंख्यक प्रतिनिधिहरू गणतन्त्रवाद को पक्षमा थिए। पुष्पलालजी ले देखे यहाँ वहाँको राजनीति ले बहुमत प्राप्त गर्न सम्भव छ। पुष्पलालजी ले त्यसपछि हनुमान जम्प लगाए। वहाँ राजा लाई लिखित रूपमा संवैधानिक रूपमा मान्ने राजनीति बाट एकै चोटी उफ्री गणतन्त्रवादी बन्न पुगे। महाधिवेशन को हलमा वहाँले पनि गणतन्त्रवाद को पक्षमा वोलन थाने।

राजनीतिमा वहाँ को यो हनुमान कुडाई वहाँको भयङ्कर औसर-बाहिता को प्रतक्ष प्रमाण हो।

हर राजनीतिक नेताको राजनीति राष्ट्रीय, अन्तर राष्ट्रीय स्थिति को विश्लेषण मा निर्भर गर्दछ। तर पुष्पलालजी को राजनीति राष्ट्रीय तथा अन्तरराष्ट्रीय स्थिति को विश्लेषणमा होइन वहाँ को व्यक्तिगत स्वार्थ को आधारमा कहिले दाँया कहिले बाँया बंद कुडे भै कुडेर पुगे को हुन्छ। यस्तो औसरवादी राजनीतिले देश र जनता लाई कहाँ लगेर तहस-नहस गरि दिने हो पतो हुँदैन।

जहाँ संशोधनवाद को चेहरा सजिलो संग चिन्न सकिन्छ, औसरवाद ले आफ्नो स्वार्थ अनुकूल छेपारोले रङ्ग बदले भै बदलेर चिन्नपनि नमकिने गरि दिन्छ। यस्तो कार्यले देश, जनता र पार्टी लाई भयङ्कर नोकसान पुऱ्याउने काम हुन्छ।

डा० माभी देखिने गरि संशोधनवादी हुन् भने पुष्पलालजी भयङ्कर औसरवादी हुन् जसले पार्टी लाई तहस नहस गर्दा गर्दै पनि मुस्कीलले मात्र पक्राउमा आउँछ।

द्वितीय महाधिवेशन को अन्तमा महामन्त्री को पदमा २ जना उम्मेदवार खडा थिए, जो हुन् डा० केशरजङ्ग रायमाभी र पुष्पलाल। दुई जनामा कस्ताई चुन्ने भन्ने सवालमा पुष्पलाल को त्यो भयङ्कर औसरवादी चालले गर्दा बहुमत डा० माभी ले पाए।

महाधिवेशन पछि आफु महामन्त्री पदमा न चुनिए पछि पुष्पलाल जी को एउटै कार्य रह्यो, "डा० माभी राजावादी हुन्, आफु गणतन्त्रवादी हुँ" भन्ने प्रचार गर्नु र पार्टी को कार्यलाई अगाडि बढाउने सट्टा पार्टी को हर कार्यमा अडझा डाल्नु।

पुष्पलालजी ले महाधिवेशन पछि पनि गणतन्त्र को राजनीति लाई कोठे गप को राजनीति सम्म नै सीमित राखे। यस राजनीति लाई लिएर जनतामा गई जनता लाई जागृत गर्ने कार्य भने कहिल्यै गरेनन्।

यसै बीच अर्कातिर डा० माभी भने भं भं राजावादी भएर गए। डा० माभी ले पार्टी भित्र टीम स्पिरित निकालेर काम गर्ने सट्टा

अर्कातिर १७ जना केन्द्रीय कमेटी सदस्यहरू मध्ये ६ जना को नरम दलीय गुट बनाईलिनमा सफलभए, जसले डा० माभी को हर प्रस्ताव माथि समर्थन गर्ने गर्थे । डा० माभी ले पार्टी भित्र एक संशोधनवादी गुट बनाउनमा सफल भए । अर्कातिर पुष्पलाल ले केन्द्रीय कमेटी भित्र ५ जना को अडङ्गे वाज गुट बनाउनमा सफल भएका थिए । बाकी ३ जना को कुनै गुट थिएन र हरेक सवालमा आ-आफ्नो समझदारी अनुसार तर्क दिएर बहस गर्थे र आफ्नो मत दिन्थे ।

पुष्पलाल को गुनासो छ तुल्सीलाल ले डा० माभीलाई साथ दिए । पुष्पलाल गुटमा सामेल नहुनु को मतलब निश्चय पनि डा० माभीलाई आखा चिम्लेर समर्थन गर्नु होइन । अर्कातिर पुष्पलाल को औसरवादी राजनीति लाई समर्थन गरेर हिंडने पनि कुनै जरूरत थिएन

जहाँ सम्म डा० माभी संग मेल र वेमेल को सवाल हो डा० माभी पार्टी को राजनीति संसदीय व्यवस्था को माँग सम्म सीमित राख्ने पक्षमा थिए भने, मैँ यसको विपरीत गणतन्त्र र विधान परिषद को माँग को पक्षमा थिये । पुष्पलाल जी ले जून वेला लिखित रूपमा वैधानिक राजतन्त्र मानेर स्पष्ट संग कार्यक्रममा लेख्नु पर्छ भनि रहेका थिए, त्यस वेला पनि मेरो राजनीति गणतन्त्र र विधान सभा कै पक्षमा थियो, आज पनि मैँले पेश गरेको “राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक कार्यक्रम” को बनाई हो, “राजतन्त्र सामन्ती व्यवस्थाको प्रतीक हो ।” सो कार्यक्रम को पन्ना १०मा उल्लिखित छ, “राष्ट्र को मालिक अथवा राष्ट्र को सार्वभौम ग्राम मेहनतकश जनता हो ।” राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक नेपालमा राजसत्ताको मालिक नेपाली जनता हो । नेपाली जनता ले आफुले सीधै चुनेको प्रतिनिधिहरू द्वारा राज चलाउने छ, जो प्रतिनिधिहरू ले जनता प्रति वफादार भएर काम गर्नु पर्नेछ र जसलाई चुन्ने मात्र होइन बर्खास्त गर्ने अधिकार पनि जनताको हातमा रहने छ ।”

विधान बनाउने अधिकार पनि जनता को अक्षुण्ण अधिकार हो भन्ने कुरोमा चाहे द्वितीय महाधिवेशनको वेला होस् या आज मेरो उही

भनाई हो । डा० माभीलाई हराउने वा जिताउने भन्ने विचारले मैँ आफ्नो राजनीति कहिले दाँया कहिले बाँया घुमाउने काम भने थापब गरेन । नत पुष्पलाल लाई हराउने वा जिताउने उद्देश्य ले आफ्नो राजनीतिक विचारलाई दाँया र बाँया घुमाउने काम गरियो ।

राजा ले फौजी कार्य गर्नु भन्दा अधिनै इण्डोनेशिया को डा० सुकर्नो संग तुलना गरी राजा को नेतृत्वमा निर्देशित प्रजातन्त्र को कुरो डा० माभी ले उठाएका थिए । डा० माभी को यस भनाई को मुद्दा देखिनै मैँले विरोध गरेको थिये । मेरो भनाई थियो डा० सुकर्नो एउटा क्रान्तिकारी नेता थियो जसले कम्युनिष्ट पार्टी को हरबखत सहयोग लिए तथा कम्युनिष्ट पार्टी लाई वेला वेलामा बचाए पनि । सुकर्नो लाई खतम गरेर नै इण्डोनेशियामा अमेरिकी साम्राज्यवाद को निर्देशनमा दक्षिणपन्थी प्रतिक्रियावादले तहाँको विशाल कम्युनिष्ट पार्टी लाई तहस नहस गरेर दसौं लाख कम्युनिष्टहरूको खूनको नदी बहाउन सकेको थियो ।

डा० मुकर्नोको रोल जस्तो के नेपालको राजाको रोल रहेर आए थापया यस्तो हुन सक्ने छ ? मेरो भनाई थियो र आज पनि हो कि जून राजा ले मौका पाएर हरबखत जनता को प्रजातान्त्रिक अधिकार लोभ्यै लाने काम गरे उही राजाको नेतृत्वमा निर्देशित प्रजातन्त्र हुन्छ भने के यसले मेहनतकश जनताको स्वार्थ रक्षा हुने छ ? अथवा देश को कम्युनिष्ट पार्टी लगायत वामपन्थी प्रगतिशील पार्टी र तत्वहरू को हित रक्षा हुन सक्ने छ ? त्यस वेला पनि मेरो भनाई थियो राजाको जून वाग स्थिति र वर्ग चरित्र छ त्यसले गर्दा यस्तो हुन सक्तैन र आज मेरो यस भनाई लाई राजाले स्थापना गरेको एकतन्त्री हुकूमत र पार्टी विहीन प्रजातन्त्र को नाउंमा स्थापना भएको यस पञ्चायती व्यवस्थाले गही साबित गरेको छ ।

डा० माभीले मेरो जवाफ पाईसकेपछि नत मेरो अर्गाडि यस कुरो लाई फेरी उठाए नत पार्टीमा नै यस कुरोलाई बहस को निम्ति ल्याए। बरु वहाले एकातिर राजा संग अप्नो सम्पर्क र साठ गाँठ बढाउं र जगं भने अर्कातिर आफ्नो गुट भित्र यसको प्रचार गर्दै गए । फलस्व-

रूप राजाले फौजी कार्वाई गरे पछि जहाँ पार्टी को बहुसंख्यक साथीहरू यस फौजी कार्वाई को विरोधमा खडा भए डा० माभी गुटले राजा राष्ट्रवादी हुन्, राजा प्रगतिशील हुन् भन्ने नै प्रचार गरे ।

२०१७ साल फाल्गुणमा भए को दर्भङ्गा प्लेनसमा डा० माभी गुट ले दोहरो रोल खेले । एकातिर प्लेनसमा वहाँहरूले पुरानो विघटित संसदीय व्यवस्थाको पुनस्थापना हुनुपर्छ भन्ने राजनीति दिए भने अर्कातिर राजा द्वारा पठाएको व्यक्ति संग पार्टीलाई कुनै पनि खबर नगरी गुप्त रूपले कुरा गरी प्लेनस सिद्धिने ब्रिक्तिकै प्लेनस को तमाम निर्णय लाई, लत्याएर काठमाडौं गई राजा संग सम्झौता वर्ता गरी आफ्नो छाला बचाएर काठमाडौंमा नै रहन थाले ।

हर पार्टी सदस्य चाहे त्यो पार्टी को सर्वोच्च पदमा किन न होस् सबैको कर्तव्य हो आफ्नो स्तरको अथवा त्यस भन्दा माथिल्लो स्तरको निर्णय लाई स्वीकार गरी काम गर्नु । आफ्नो कुनै नया प्रस्ताव छ भने आफ्नो स्तरको पार्टी कमेटीमा यस वारे छलफल गरी यसलाई पास गराई लिनु । मतभेद भएमा बहुमत को निर्णय लाई स्वीकार गरी काम गर्नु ।

डा० माभी केन्द्रिय कमेटी र पलिट ब्यूरो को सदस्य भएको हुँदा वहाँ को फर्ज थियो यस वारे केन्द्रिय कमेटी मा छलफल गर्नु अथवा कम से कम पलिट-ब्यूरोमा छलफल गर्नु । वहाँले यस वारे न केन्द्रिय कमेटीमा छलफल गरे नत पलिट-ब्यूरोमा नै यसवारे कुनै कुरो उठाए । वहाँले यस कुरोलाई आफ्नो निजी गुट सम्म सीमित राखी सम्मेलनको निर्णय सम्मलाई लत्याएर राजा संग जो सम्झौता गरे, त्यो सरासर पार्टी प्रति गद्दारी हो र त्यस माथि सम्मेलनले पास गरेको राजनीति डा० माभी गुटकै प्रस्ताव हुँदा यस्ताई स्पेत लत्याएर हिंडनु, यो भन्दा ठूलो गद्दारी र पार्टी भित्र अनुशासन हीनता अरु केहि हुन शकतैन ।

स्पष्टतः पार्टी फूट को मुल जिम्मेदार डा० माभी नै हो ।

त्यस माथि डा० माभी को राजनीति व्यवहारले सही सावित भएको भए यस्मा फेरि सोच्ने कुरो पनि आउंछ । व्यवहारतः पनि वहाँ को राजनीति गलत सावित भएको छ र आज आएर वहाँ ले स्वयम्,

चाहे आफ्नो घर भित्र को आराम कुशी तोडेर नै किन नहोस् भन्न भाव वा छुन कि मौलिक अधिकार को जरूरत छ । वहाँ को यो मांग नै स्वयम् वहाँ ले राजाले फौजी कार्वाई गरेको बेला जुन राजनीति लिएर पार्टी फुटाएका थिए त्यो गलत हो भन्नै कुरो सावित गरेको छ ।

हुनत आज पनि डा० माभी आफ्नो आत्मसमर्पणवादी तथा विस-जनवादी नीति बाट उम्कन सकेको छैन । कारण वहाँ को यो मांग पनि सकृय राजनीतिमा आधारित नभै बैठक भित्र को आराम कुशि थावा राजनीति भन्दा आगाडि बढेको छैन । स्पष्टतः वहाँ को राजनीति दक्षिण पन्थी औसरवादी राजनीति हो ।

दर्भंगा प्लेनसमा का० मोहन विक्रम को राजनीतिमा बहुमत देखि एकोमा पार्टी विधान अनुसार प्लेनस को निर्णय केन्द्रिय कमेटी को निर्णय को विपरित जान नसक्ने हुँदा प्लेनमले केन्द्रिय कमेटी को बहुमत को निर्णयनै स्वीकार गरे । केन्द्रिय कमेटीमा बहुमत डा० माभी को ग्राह्य हो, "संसदीय व्यवस्था को पुनस्थापना ।"

यस्को साथै प्लेनस को निर्णय हो यस माँग लाई लिएर संघर्ष गर्न को निम्ति पार्टी लाई संगठित गर्नु ।

साथै पार्टीमा देखा परेका राजनीतिक मतभेद को फँसला गर्न को निम्ति ६ महिना भित्र पार्टी को तृतीय महाधिवेशन बोलाउनु । यस प्लेनमले नेपाललाई ५ जोनमा विभाजन गरी हरेक जोनलाई एक एक जना पोलिट ब्यूरो सदस्य को जिम्मा मा राखियो । डा० माभी को राजावादी रुझान को कारण वहाँ लाई जनरल सेक्रेटरी पद बाट हटाएर जनरल सेक्रेटरी को सट्टा ३ जना को सेक्रेटारियत बनाएर हेड-क्वार्टर वहाँहरू ३ जना को संयुक्त जिम्मामा राखियो ।

यस बाहेक डा० माभी र का. डि. पि. अधिकारी मध्ये १ जनाले आपसमा सर्सल्लाह गरी मिलाएर पलिट ब्यूरो सदस्य को हैसियत ले दक्षिण कोसी जोनको इन-चार्ज भएर काम गर्ने पनि निर्णय प्लेनमले लिएको थियो ।

त्यस जोनमा ८ महिना सम्म वहाँहरू दुइजना मा को कोई पनि

गएर काम गर्ने काम भएन ।

यसै निम्ति यसै बीचमा पश्चिम कोशी जोन का स्थानीय कार्यकर्ता साथीहरूले पूर्व कोशी जोन-इन-चार्जलाई पश्चिम कोशी जोन लाई पनि हैरि दिने अनुरोध गरे ।

डा० माभी गुटले पश्चिम कोशी जोनलाई मात्र वेवास्ता गरी छोडि राखेको होइन, वहाँहरूले पूर्वकोशी जोनमा पनि काम हुन नदिन को निम्ति कमरशाह, राम जनम सि तथा केदार उपाध्यालाई त्यस जोनमा घुमाएर राजा राष्ट्रवादी हुन्, प्रगतिशील हुन् र राजा को विरोधमा संघर्ष गर्नु हुन्न भनेर प्रचार गर्न लगाएका थिए ।

यस कार्यमा वहाँहरूलाई श्री डामोडर रामशेर जो विराट नगर को गवर्नर भइ सकेका थिए, को कार उपयोग गर्न दिईएको थियो ।

स्पष्टतः डा० माभी गुटले राजा को अगाडि आत्म समर्पण गरी पार्टी कार्य चलाउन नदिन को निम्ति गर्न हुने नहुने सबै गैर-जिम्मेदार पूर्ण पार्टी विरोधी कार्य गरेका थिए ।

वहाँहरू को प्रयासले पूर्वकोशी जोन का प्रमुख साथीहरू मध्ये धेरै जसोलाई यस एकतन्त्री हुकूमत को अगाडि आत्म समर्पण गराउन सफल भए । वहाँहरूलाई नै श्रेय छ कि भूत-पूर्व केन्द्रीय कमेटी को सदस्य श्री केदार नाथ खणाल यस एकतन्त्री हुकूमत को गवर्नर र मेजिस्ट्रेट भए र वहाँले काठमाडौं उपत्यकामा पाटन को प्रमुख साथीहरूलाई सफलता का साथ पक्रन सके पनि ।

वहाँहरू द्वारा फैलाइएको भ्रम को फल स्वरूप रौतहट जिल्ला का प्रमुख किसान साथीले भन्न थाले, "जस्को निम्ति हामीले कयन वर्ष देखि संघर्ष गरेर आएका थियौं, त्यसलाई राजाले स्वयम् दिन लागेको छ भने किन नलिने ?" मलाई लाग्छ डा० माभी गुटले देखाएको स्वप्न दुस्वप्न नै साबित भएकोछ ।

१४ वर्ष को एकतन्त्री हुकूमतको इतिहासले साबित गरेको छ कि डा० माभी गुटले पार्टी र जनता माथी ठूलो गद्दारी गरेर आफ्नो हाड छाला बचाउने काम गरेका हुन् ।

वहाँहरू को यो पनि प्रचार थियो कि राजाले २ जना कम्युनिष्ट

हस्ताई दिएर राष्ट्रीय सरकार बनाउन गइ रहेका छन् ।

हामीले वहाँ को यो प्रस्ताव स्वीकार गर्ने पक्षमा थिएनौं, कारण उन सम्म राजा संग साम्राज्यवाद विरोधी, सामन्त विरोधी, उपनिवेश-वाद, र नव-उपनिवेशवाद विरोधी, विदेशी-पूँजी विरोधी कार्यक्रम छैन र राजाले सामन्ती व्यवस्थालाई खतमगरी देशलाई गैर-भूजीवादी रूपले आर्थिक विकास गर्ने तथा प्रतिक्रियावादी ताकतलाई कुत्चेर प्रगतिशील ताकतलाई बढाउनको निम्ति मेहनतकश जनतालाई प्रजा-तांत्रिक हक दिने कार्यक्रमा र कम्युनिष्ट पार्टी लाई खुला काम गर्न अधिकार दिने छैन भने २ जना कम्युनिष्टहरू मन्त्री मण्डलमा लियो गर्नुमा यस्तो सरकारलाई राष्ट्रीय सरकार भन्न सकिन्न । यस्तो सरकार विश्व-प्रतिक्रियावाद को अभिन्न अङ्ग मात्र हुने हो भन्ने कुरोमा कुनै संशय छैन र यस्तो सरकारमा कम्युनिष्टले भागलिनु विश्व-प्रतिक्रियावाद को अङ्ग को रूपमा खडा भएको यस एकतन्त्री हुकूमत को हिस्सेदार हुने मार्क्सवाद लेनिनवाद र विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलन को साथै देश को प्रजातांत्रिक आन्दोलन लाई धोखा दिई मेहनतकश जनता प्रति गद्दारी गर्नु हो ।

आज व्यवहारतः कति जना पुराना कम्युनिष्टहरूले मन्त्री मण्डल-मा बसी काम गरे, तर उनिहरूबाट यस प्रतिक्रियावादी हुकूमशाही सरकार को अङ्ग बनेर जनता को अधिकार खोस्ने र उनिहरू माथि विश्व-विष गर्ने कार्यमा योगदान दिने सिवाय जनता को प्रजातांत्रिक हक सुरक्षा गर्ने कुनै कार्य हुन सकेन । आज सम्म को इतिहासले डा० माभी को घोषाई सरासर गलत हो भन्ने कुरोलाई छर्लङ्ग गरेको छ ।

डा० माभी को अनेकौं अवसरवादी गलत राजनीतिले पार्टी एकता तथा कार्यलाई अगाडि बढाउनमा बाधा पुर्याई रहे को थियो ।

यस्तो स्थितिमा दर्भङ्गा प्लेनम को निर्णय अनुसार पार्टी को तृतीय महाधिवेशन बोलाई पार्टी भित्र को राजनीतिक मतभेद टुंग्याएर लिने सिवाय अरु बाटो थिएन । तर वहाँहरूले अफैले पास गरेको दर्भङ्गा प्लेनम को निर्णय अनुसार यस एकतन्त्री हुकूमत को विरोधमा संघर्षलाई समाप्त गर्ने र यथा समय पार्टी महाधिवेशन बोलाउने दुवै कुरो लाई विनाअजली दिएर, महाधिवेशन पनि नबोलाउने सुर कस्त थाले ।

का० अजय लाई स्पष्ट धारणा हुन गयो कि डा० माझी ले नेपाल को पार्टी लाई राजा को पार्टी बनाउन गइ रहेका छन् । वहाँ ले मस्की वाट फर्केर हामी संग भेट भै कुरा हुंदा आफ्नो राय व्यक्त गरी भन्नु भएको थियो, "नेपाल पार्टी लाई कुनै हालतमा पनि राजा को पार्टी बन्न दिनु हुन्न । यस्तो कार्य ले पछि गएर कम्युनिष्ट को मुखमा थुक्ने मान्छे पनि भेटाउन सकिने छैन ।"

यो कुरो हात्रो निम्ति विवाद को कुरो थिएन । तर सवाल थियो कसरि महाधिवेशन बोलाउने जब केन्द्रिय कमेटी को बहुमत डा० माझी को साथमा राजा को एकतन्त्री हुकूमत को अगाडि आत्म समर्पण गरि सकेका थिए ।

का० अजय को सुझाउ थियो तलवाट महाधिवेशन बोलाउन लाउने । हात्रो पार्टी विधान र सोभियत कम्युनिष्ट पार्टी ले त्यसवेला भर्खरै निकाले को पार्टी नियम ले तलवाट पार्टी महाधिवेशन को निम्ति मांग गर्ने र यसरि मांग गर्दा केन्द्रले महाधिवेशन न बोलाएमा महाधिवेशन मांग गर्ने तल्लो कमेटी वा कमेटीहरू, जस्मा कुल पार्टी सदस्यता को कम से कम एक तिहाई हुनु पर्छ, ले पार्टी महाधिवेशन बोलाउने वाटा स्पष्ट संग देखाएकै थियो ।

पार्टी विधानले यो पनि भनेको थियो कि यसरि बोलाईएको महाधिवेशनमा पार्टी को कुल सदस्यता को आधा भन्दा बडि सदस्यहरूको प्रतिनिधिहरूले भाग लिएको हुनु पर्छ ।

का० अजय को सल्लाह र उपरोक्त विधान र नियम अनुसार हामीहरू ले अन्तर जोन सामन्जस्य समिति को पहल कदमीमा पार्टी को तृतीय महाधिवेशन बोलाउने कुरो अठोट गर्यौं ।

पार्टी केन्द्र निस्कृय भई पार्टीलाई बिसर्जनवाद तिर लैजाने काम हुंदा पार्टीलाई सक्रया बनाउन पार्टी को ५ वटै जोनहरूको प्रतिनिधिहरू लिई एक अन्तर्जोन सामन्जस्य समिति को गठन गरिएको थियो ।

यो अन्तर-जोन-सामन्जस्य समितिले केन्द्रीय कमेटी को समानान्तर भै काम नगरी केन्द्रकै मातहतमा काम गर्ने कबूल गरी बनाइएको थियो ।

यसो कुरा लाई सक्रय हुनमा मदद गर्ने र केहि गरेर पनि केन्द्र निस्कृय को निस्कृय नै रहेमा अरु कुनै नया निर्णय नलिई दर्भङ्गा प्लेनम को निर्णय हरूलाई व्यवहारमा लैजाने काम गर्ने । दर्भङ्गा प्लेनम को निर्णयहरू हुन्-

(क) यस हुकूमशाही राज को विरोधमा संघर्ष गर्न पार्टी लाई संगठित गर्ने ।

(ख) पार्टी भित्र देखा परेको राजनीतिक मतभेद तृतीय महाधिवेशन मा टुंग्याउने ।

(ग) प्लेनम को ६ महिना भित्र पार्टी को तृतीय महाधिवेशन बोलाउने ।

१९६२ को अप्रैल महिनामा (२०१६ साल वैशाख ४ गते देखि १५ गते सम्म) पार्टी को महाधिवेशन भयो । यो रिक्विजिसन्ड (तलवाट बोलाईएको) पार्टी महाधिवेशन थियो, जसमा प्रत्यधिक जिल्लाहरू, जहाँ पार्टी सक्रय थिए, वाट भाग लिएका थिए र पार्टी विधान अनुसार चाहिएको ५० प्रतिशत भन्दा बडि सदस्यहरू को प्रतिनिधिहरूले भाग लिएका थिए ।

यस महाधिवेशनले डा० माझी गुट का प्रमुख नेताहरू माथि कारवाई गरी उनिहरूलाई पार्टी सदस्यता वाट केहि साल सम्म को लागि मिल्बित गरे । पार्टी महाधिवेशनको निर्णय थियो वहाँहरूलाई पार्टी एड-क्वार्टर मातहत काम गएउने र पछि फेरि सदस्यता प्रदान गर्ने ।

तर वहाँहरूले पार्टी महाधिवेशन को कुनै कुरो वास्ता गरेनन् । वहाँहरूले पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन, पार्टी निर्णय कुनै कुरोलाई पनि पर्वाह नगरी पार्टी फुटाएर अलग बसे ताकि वहाँहरूको निजी स्वार्थ को सेवा गर्ने मौकापरस्त राजनीतिमा पार्टी ले दखल दिन नसकुन् ।

अन्तरजोन सामन्जस्य समितिको पहल कदमिमा बोलाईएकोले यस महाधिवेशनमा राजनीतिक रिपोर्ट पेश गर्ने कार्य यस समितिको मन्त्रीको हैसियतले मैले गर्नु पर्यो ।

राजनीतिक रिपोर्ट हड बडमा पास नभै जावन्, सबैले राजनीति राम्रि बुझेर छलफल होम् र यस्मा सही निर्णय लिइयोस् भन्ने हेतुले महाधिवेशन हलमा छलफल हुन भन्दा अगाडि यस माथि अध्ययण गर्न र छलफल गर्न को निमित्त प्रतिनिधि साथीहरूलाई सा-साना ग्रुपमा बाँटिएर १ हफ्ता सम्म अध्ययण गर्ने र छलफल गर्न लगाइयो । तदुपरान्त यस रिपोर्ट माथि महाधिवेशन को हलमा तमाम प्रतिनिधि साथीहरू को अगाडि बहस गराइयो ।

बहस को अन्तमा यो राजनीतिक रिपोर्ट ८२ प्रतिशत को बहुमत ले पारित गर्यो । राजनीतिक रिपोर्ट को मूल बूदाहरू हुन् ।

(क) राजा को हात बाट सम्पूर्ण शक्ति जनताको हातमा हस्तान्तरित गराउनु ।

(ख) सर्व शक्ति सम्पन्न सार्वभौम संसदको स्थापना गर्नु ।

महाधिवेशन ले यो महसूस गरे कि संसदीय व्यवस्था पहिले पनि थियो तर राजा को एक प्रहारले यसलाई खतम गरि दियो । यसै निमित्त नेपालमा संसदीय व्यवस्था स्थापना गर्ने हो भने यस्तो संसदीय व्यवस्था स्थापना होम् जसलाई राजाले मनमानी खतम गर्न नसकोन् ।

यस कुरो लाई महसूस गरी हाम्रो पार्टी को तृतीय महाधिवेशनले अरु प्रजातांत्रिक देशहरूमा भै (क) "सर्व शक्ति सम्पन्न सार्वभौम संसद" को माँग अगाडि राखेको थियो ।

साथै संसद त्यसै बेला सर्व शक्ति सम्पन्न र सार्वभौम रहने छ, जब "सम्पूर्ण शक्ति राजाको हात बाट जनता को हातमा हस्तान्तरित हुनेछ ।" जब सम्म राजाको हातमा सम्पूर्ण शक्ति रहनेछ, संसद लाई चाहे जति मुकै 'सर्व शक्ति सम्पन्न र सार्व भौम' भनियोस्, राजा द्वारा यस्ताई मनपरि खतम गरिने कामलाई कसैले रोक्न सक्ने छैन । संसदीय व्यवस्था को रक्षा जनताको हात बाट मात्र हुन सक्ने हुंदा अन्यत्र प्रजातांत्रिक देशमा भै जनता कै हातमा सम्पूर्ण शक्ति निहित हुनु पर्दछ । जनता नै देशको मालिक हो, यसै निमित्त हाम्रो पार्टी को

सबो माग थियो, (ख) 'सम्पूर्ण शक्ति जनता को हातमा हस्तान्तरित गर्नु ।'

महाधिवेशनले यो पनि महसूस गरे कि ई दुवै मांगहरू यस्तो मांगहरू हुन् जसलाई प्राप्त गर्नु छ भने जनताले प्रजातांत्रिक क्रांति पूरा गरी प्राप्त गर्न सक्ने छैन ।

अनि प्रजातांत्रिक क्रांति दुई तरिकाले पूरा हुन सक्ने छ ।

(क) पूंजीपति वर्ग को नेतृत्वमा प्रजातांत्रिक क्रान्तिलाई अन्त सम्म लगी ।

(ख) सर्वहारा वर्ग को नेतृत्वमा देशको तमाम क्रान्तिकारी पार्टी वा पार्टीहरू र अन्य प्रजातांत्रिक शक्तिहरू संग र खास गरी देशको तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरूको एक व्यापक संयुक्त मोर्चा बनाएर देशको प्रजातांत्रिक क्रान्तिलाई अन्त सम्म लगी ।

नेपाली कांग्रेस नै हाम्रो देशको पूंजीवादी पार्टी हो र यो दक्षिण पन्थी प्रजातांत्रिक समाजवादी पार्टी हो । यो पार्टी साम्राज्यवाद परस्त, सामन्त परस्त पूंजीवादी पार्टी हो, जसले हाम्रो देश भित्र सामन्ती शोषण, दमन को पक्ष लिन्छन् भने अन्तर राष्ट्रिय क्षेत्रमा अमेरिकी साम्राज्यवाद को पक्ष लिन्छन् र आफ्नो आदर्श मुलुक को रूपमा इज्राइललाई पेश गर्दछन्, जुन इज्राइल अमेरिकी साम्राज्यवाद को एक मजबूत अखाडा हो ।

नेपाली कांग्रेस कम्युनिष्ट देशहरूलाई तानाशाही देश भन्दछन् र बेलायत र अमेरिका जस्तो देशहरूलाई प्रजातांत्रिक देश भनि तारिफ गर्दछन् । कम्युनिष्ट प्रति घृणा, साम्राज्यवाद प्रति श्रद्धा र तारिफ यही नेपाली कांग्रेस को चरित्र हो, यस पार्टीले नेपालमा विदेशी पूंजी घुसाएर नेपाललाई एक नव-उपनिवेशवादी देशमा परिणत गर्ने हो जुन व्यवस्था अन्तरगत नेपाली जनताको जीवन भँ भँ बर्बाद भएर जाने विषाय बन्ने होइन ।

यसै निमित्त हाम्रो पार्टी को तृतीय महाधिवेशनले अर्को कुरो यो

महसूस गरे कि नेपालको प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूँजीपतिवर्ग या पूँजीवादी पार्टी को नेतृत्वमा होइन, मजदूर वर्ग को पार्टी कम्युनिष्ट पार्टी को नेतृत्वमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति को रूपमा पूरा हुनु पर्छ । ताकि जनता को खून बहाएर स्थापना भएको प्रजातांत्रिक व्यवस्थाले पूँजीवादी प्रजातन्त्रको रूप लिएर मुट्टिभर पूँजीपतिवर्ग, मुट्टिभर विश्व-पूँजीवाद को शागिर्द पूँजीवादी नेताहरूलाई मात्र यस्को फाइदा भोग गर्ने नदिई यस व्यवस्थाले राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक व्यवस्था को रूप लिएर नेपाल राष्ट्रको सम्पूर्ण मेहनतकश जनता को जीवन सुखी, सम्पन्न र सुनिश्चित गर्न सकोस् ।

यसै निम्ति हात्रो तृतीय महाधिवेशनले पूँजीपतिवर्गको नेतृत्वमा पूँजीवादी प्रजातन्त्र को स्थापना गर्ने सट्टा मजदूर वर्ग को नेतृत्वमा देशको तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरू को व्यापक संयुक्त मोर्चा बनाएर देशमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गरी राष्ट्रीय प्रजातन्त्र स्थापना गर्ने राजनीतिलाई अगाडि बढाएको हो र महाधिवेशन को अत्यधिक बहुमतले यस्लाई स्वीकार गरेको हो ।

जहाँ महाधिवेशन को अत्यधिक बहुमत यस राजनीतिको पक्षमा थिए, यस राजनीति को विरोधमा पुष्पलाल जी र का० हिकमत सि खड़ा भए । पुष्पलालजी को बनाई थियो, हात्रो देश को राजनीतिक क्षेत्रमा नेपाली काँग्रेस नै निर्णायक शक्ति भएको हुँदा हामीले उही राजनीति लिनु पर्छ जुन राजनीति नेपाली काँग्रेसले मन्जूर गर्न सकोस् यसै तर्क को आधारमा पुष्पलाल को बनाई थियो हामीले पुरानै किसिम को संसदीय व्यवस्था को मांग भन्दा बढता राजनीतिक मांग गर्नु हुन्न ।

महाधिवेशन को बहुमत ले वहाँ को तर्कलाई स्वीकार गर्न सकेन । महाधिवेशन को त्यो अत्यधिक बहुमत को बनाई थियो, नेपाल को राजनीतिमा नेपाली काँग्रेस नै निर्णायक शक्ति हो भन्ने कुरो गलत हो, कारण निर्णायक शक्तिको रूपमा न नेपाली काँग्रेस छ, न हामिनै छौं, तर निर्णायक शक्तिको रूपमा उही विकास गर्नेछ जसले देशको तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरूलाई संगठित गरि लिन सक्नेछ र यदि नेपाल

कम्युनिष्ट पार्टी ले सहि ढङ्ग ले काम गरेको खण्डमा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निर्णायक शक्तिको रूपमा विकास गर्ने छैन भन्ने कुरो गलत हो ।

यहाँ सम्म यस एकतन्त्री हुकूमत को विरोधमा नेपाली काँग्रेस संग विवेर नउने सवाल छ, कम्युनिष्ट पार्टी यस्को विरोधो छैन तर यस कार्यको दौरानमा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी ले नेपाली काँग्रेस को पुच्छर न गरी आफ्नो सैद्धान्तिक, राजनैतिक, संगठनात्मक संघर्षलाई जारि नै राख्नु आवश्यक छ ।

यस कुरोलाई पुष्पलालजी ले मन्जूर गर्न सकेन र पुष्पलालजी ले अन्त सम्म राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्तिको रूपमा देशको प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने कुरो को विरोध गरी उही पुरानो सीमित शक्तिहीन संसदीय व्यवस्था सम्म नै आफ्नो राजनीतिलाई सीमित राख्ने कुरोमा अडिग रहे ।

महाधिवेशन को अत्यधिक बहुमतले वहाँको यस राजनीति लाई पुकार तथा सो बहुमत द्वारा देशको प्रजातांत्रिक क्रान्ति सर्वहारा वर्गको नेतृत्वमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्तिको रूपमा पूरा गर्ने राजनीतिलाई नै स्वीकार गरे ।

पुष्पलाल काण्ड

पुष्पलालजी को पूरा अधिकार छ कि पार्टी महाधिवेशन भन्दा पहिले बहसको दौरान अथवा खुद महाधिवेशन को बेला आफ्नो जे जस्तो विचार छ महाधिवेशन मा राख्नु । पार्टी भित्र यो हर पार्टी सदस्य को जनवादी या प्रजातांत्रिक हक हो । तर पार्टी को संगठनको मूल सिद्धान्त हो Democratic Centralism (जनवादी केन्द्रियता) । मतलब हो हर सदस्यले पार्टी भित्र निर्णय लिनु भन्दा पहिले आफ्नो राय निर्धक्का साथ व्यक्त गर्न शक्तछ, यसमा बहस गर्न शक्तछ । तर पार्टी कमेटी, सम्मेलन या महाधिवेशन मा निर्णय भई सके पछि यस्को विरोधमा काम वा कुरा गर्ने कसैलाई हक हुँदैन । हर सदस्यले पार्टी निर्णयलाई मानेर काम गर्नु पर्दछ । यो नै पार्टी भित्र को केन्द्रियता

हो। पार्टी भित्र अल्पमतले बहुमतको निर्णयलाई मान्नु पर्दछ। तल्ला कमेटीले माथिल्लो कमेटीको निर्णय मान्नु पर्दछ।

विश्वको कुनै पनि कम्युनिष्ट पार्टी मा पार्टी महाधिवेशन सर्वोच्च संस्था हो। महाधिवेशनले पार्टी को के इच्छा हो भन्ने कुरो अगाडि राख्छ। का० स्तालिन ले भने भै जसले पार्टी महाधिवेशनको निर्णय को विपरीत काम गर्दछ उसले पार्टी को इच्छा माथि कुल्चेको छ। शोभियत कम्युनिष्ट पार्टी को इतिहासमा मेन्सेविकहरू (जो दक्षिणपन्थी औसरवादीहरू थिए या संशोधनवादी थिए) ले यसरी नै महाधिवेशनको निर्णयको विपरित कामगरी पार्टी महाधिवेशनको निर्णयलाई लागु गर्न नामन्जूर गरेका थिए।

हाम्रो पार्टी भित्र डा० माफी ले दर्भङ्गा प्लेनम को निर्णय लाई लत्याएर राजाको एकतन्त्री हुकूमतको अगाडि आत्म-समर्पण गरे भने पुष्पलालले हाम्रो तृतीय महाधिवेशन को निर्णयको विपरित आफ्नो काम कारंवाई चालु राखे।

महाधिवेशनको वेला सम्म विदेशमा बसेका पुष्पलाल जी सहित हामीहरू सबैको एउटै साजा डेरा थियो। महाधिवेशनको तुरन्तबाद वहाँले आफ्नो डेरा अलग गरी लिए। र आफ्नो नया डेरा मा पार्टी कार्यकर्ता साथीहरूलाई बोलाउँदै वहाँ ले तृतीय महाधिवेशन को विरोधमा प्रचार गर्न थाले। एक जिम्मेदार केन्द्रीय कमेटीका सदस्य ले यसको विरोध गर्दा पुष्पलालजी को साफ भनाई थियो कि वहाँले आफ्नो राजनीति छोडन शक्तेन।

यसरि पार्टी महाधिवेशनको निर्णयलाई लत्याएर डा० माफी त पार्टी बाट अलग भए, भए, वहाँ ले पनि पार्टी भित्र फुटको अर्को बिउ डाल्न थाले। वहाँ ले पार्टी निर्णयको विपरीत गई पार्टी अनुशासन भङ्ग गरे, यसरी आफुलाई पार्टी विरोधी खेमामा उभ्याए।

अब हेनु छ वहाँको राजनीति। कम्युनिष्ट पार्टी एक सर्वहारा वर्गको पार्टी हो। यसै निमित्त यस पार्टीले हर बखत सर्वहारा वर्गको दृष्टिकोण लिएर काम गर्नु पर्छ। साथै यो पार्टी मार्क्सवादी-लेनिन-

वादी सिद्धान्तमा आधारित पार्टी हो। यसै निमित्त यसले हर बखत मार्क्स-वादी-लेनिनवादी सिद्धान्त अनुरूपनै काम गर्नु पर्दछ र कुनै व्यक्तिले आफुलाई जे सुकै भनेतापनि मार्क्सवादी-लेनिनवादी सिद्धान्त बाट अलग भएर काम गर्छ भने उनले आफुलाई कम्युनिष्ट हुँ भन्ने हक पनि स्वतः खतम भएर जान्छ।

मार्क्सवाद-लेनिनवादले पार्टीलाई न एकतन्त्री हुकूमत को अगाडि पार्टी निर्णय को विपरित गई आत्म समर्पण गर्ने इजाजत दिन्छ, नत एकतन्त्री हुकूमत को विरोधमा संघर्ष गर्ने नाउँमा पार्टीलाई पूँजीवादी पार्टी को पुच्छर बन्ने इजाजत दिन्छ।

पूँजीवादी पार्टीहरू को संग संयुक्त मोर्चा गर्न सकिन्छ, तर पार्टी सिद्धान्त, पार्टी को राजनीति र पार्टी को स्वतन्त्र संगठनात्मक अस्तित्व लाई नै खतम गरेर होइन। संयुक्त मोर्चा को दौरान पनि पूँजीवादी पार्टी संग सैद्धान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक संघर्ष जाँरि नै राख्नु मार्क्सवाद-लेनिनवाद ले देखाएको बाटो हो।

तर पुष्पलालजीले नेपाली कांग्रेस संग मिल्ने नाउँमा पार्टी को राजनीति नै छोडने प्रस्ताव ल्याए। यसको निमित्त पार्टी अनुशासन भङ्ग गरे। र पार्टीमा फूट डाले र आखिर पार्टी टुटाएर अलग भए।

वहाँ को राजनीति हो, "नेपाल को राजनीतिमा नेपाली कांग्रेस नै निर्णायक शक्ति भएको हुँदा नेपाली कांग्रेस ले मन्जूर गर्ने राजनीति नै हाम्रो राजनीति स्पष्ट रूपले दक्षिण पन्थी औसरवादी राजनीति होइन ? यस राजनीतिलाई व्यावहारिक रूप दिन को निमित्त पार्टी भित्र वहाँले चलाए को संघर्ष तृतीय महाधिवेशन मा हार भए पछि वहाँले पार्टी भित्र फेरि पनि खुला बहस गर्ने सट्टा पार्टी कार्यकर्ता हरूमा भ्रम दिन को निमित्त पार्टी भित्र मुसाले ढुलो खने भै खन्न को निमित्त पार्टी मा थहा नदिई पार्टी साथीहरू र खास गरि नया नया विद्यार्थीहरू को सैद्धान्तिक र राजनैतिक कमजोरी को फाइदा उठाएर भित्र भित्र गुप्त रूपले आफ्नो राजनीति प्रचार गर्ने कार्य, तृतीय महाधिवेशन को बदनाम

गर्ने कार्य र विश्व साम्राज्यवाद ले अपनाए को त्यो Career assassination (चरित्र हत्या) गर्ने तरिका, झूठा झूठा मन गढन्त कुराहरू प्रचार गर्ने कार्य गरे, जो स्पष्टतः पार्टी विरोधी कार्य हुन् ।

ई सब कुराहरू पुष्पलाल गुट को राजनीतिक पतन को प्रतक्ष प्रमाण हुन लेनिनले भनेका थिए, “झूठ बोल्नु राजनीतिक पतन को लक्षण हो ।” तर पुष्पलाल जी झूठ बोल्नु नै आफ्नो राजनीतिक खूबी सम्भक्तु हुन्छ ।

पुष्पलाल गुटले मौखिक रूपले मात्र होइन लिखित रूपमा पनि बिना झिझक झूठ कुरा गरेको छ ।

तुष्पलाल गुटले आफ्नो नयाँ जनवादी कार्यक्रम को भूमिका “केहि कुराहरू” भन्ने शीर्षक अन्तरगत दोश्रो प्यारामा लेख्नु हुन्छ, “तुलसी लाल को नेतृत्व मा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र नामक संशोधनवादी कार्यक्रम का० पुष्पलाल, का० हिकमत तथा अन्य साथीहरू को कडा प्रतिरोध को वादजूद पास भयो ।”

निश्चित हो राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति पुष्पलाल को कडा प्रतिरोध को वादजूद पास भए को थियो । तर के यो संशोधनवादी राजनीति हो ।

हाँसो लाग्दो कुरो छ कि पुष्पलाल गुटको समझदारिमा कम्युनिष्ट पार्टी लाई नेपाली कांग्रेस को पुच्छर बनाउने राजनीति क्रान्तिकारी राजनीति हो र वहाँहरूको समझदारीमा यस्तो राजनीति नै नया जनवादी राजनीति हो, जबकि सर्वहारावर्ग को नेतृत्वमा मजदूर-किसान एका को आधारमा तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरू व शक्तिहरू लाई मिलाए र राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्नु संशोधनवादी हो । के वहाँहरूको यो समझदारी स्वयन् संशोधनवादी समझदारी होइन ?

अनि यहि “केही कुरोहरू” नामक भूमिका को तेश्रो प्यारामा लेखिन्छ, “तेश्रो महाधिवेशन पछि का० पुष्पलाल तथा का० हिकमतसिंहहरू पार्टीको नियम तथा पद्धति अनुसार चतुर्थ महाधिवेशन गरी भित्री पार्टी संघर्षको पक्षमा रहे भने तुलसीलाल लगायत अन्य साथीहरू पार्टीको जनवादी केन्द्रियता तोडी गुटबन्दीको वाटोमा अग्रसर भए ।

फालतः पार्टी टुक्रिएर गयो ।”

के उपरोक्त कुरा सही हो ? यो सरासर पुष्पलाल गुट को झूठ बोल्ने ढंगी को एक जिउँदो जाग्दो प्रतक्ष प्रमाण मात्र हो । जस्ले आफ्नो डेरा चलन गरी नया नया साथीहरू भेला गरी पार्टी महाधिवेशन को निर्णय को विपरित आफ्नो संशोधनवादी राजनीति प्रचार गरि नया साथीहरू लाई भ्रम दिई तृतीय महाधिवेशन को निर्णयको विरोधमा खडा गरे, उनिहरू ले गुटबन्दि गर्ने कार्य गरे अथवा तुलसीलाल ले ? जस्ले महाधिवेशन को निर्णयलाई अडिगरूपले अगाडि बढाउने चेष्टा गरे ? तुलसी लाल ले नत महाधिवेशन को निर्णय को विपरित गुप्त रूपले प्रचार गर्दै हिंडे, नत पुष्पलाल साथि झूठ कुरा प्रचार गरी निज को चरित्र हत्या गर्ने नै कार्य गरे । पुष्पलाल जी ले गुप्त तारिकाले आफ्नो गलत रानीति प्रचार गरेर हिंडे को बेला वहाँ संग मेरो स्पष्ट माँग थियो कि वहाँ द्वारा यस्तो गुप्त प्रचार बन्ध गरी वहाँ ले आफ्नो राजनीति स्पष्ट रूपले लेखेर देखा ताकि यस साथि व्यवस्थित ढङ्गले पार्टी साथिहरूले छलफल गर्न सकोस् । तर वहाँ ले यस कुरोलाई सुनेको नसुन्यै गरेर गुप्त प्रचार द्वारा पार्टी भित्र आफ्नो गुट निर्माण गर्नमा नै संलग्न रहे ।

वहाँले पार्टी भित्र यसरि भ्रम फैलाएर गए को हुंदा र वहाँहरू को तर्फबाट स्पष्टरूपमा बहस गर्न को निमित्त कुनै कुरो लिखित रूपमा न दिइ नै मैले “कुन बाटो” लेखी बहस को निमित्त अगाडि बढाए को हुं ताकि पार्टी भित्र राजनीतिक भ्रम हुन नपावस् ।

त्यस पछि वहाँले “मूल बाटो” लेखी आफ्नो संशोधनवादी चरित्र लाई छर्लङ्ग संग अगाडि राखे । यस “पुस्तिको” साथि मेरो आलोचना “जनवादी प्रजातन्त्र या संशोधनवाद” निकले पछि पुष्पलालजी ले यो वस्तावेज वापस लिई दवाउनु थाले । के यो कार्यवाही वहाँ को राजनीतिक हार को अर्को प्रमाण होइन ? फेरि पनि वहाँ ले आफ्नो आत्मालोचना गर्न भएन बरु यस पछि वहाँ ले पार्टी लाई बिल्कुल चलन नदिई पार्टी टुप्पाउन पछि मानै जोड दिन थाले ।

हाफ्रो पार्टी को केन्द्रिय मन्त्री परिशद जो २ महिना को एक

पटक २-४ दिन को निमित्त हुनु पर्थ्यो त्यसलाई ७ महीना सम्म लगाता लम्ब्याएर लैजाने काम भए । यसो भएपछि जनतामा गई कुनवेला कसो काम गर्ने ?

अनि पार्टी हेड क्वार्टर व्यवस्थित ढङ्ग ले चलोस् भनि हर रोज सबभन्दा पहिले आधा घण्टा हेडक्वार्टर बैठक बस्ने नियम बनाएकोमा दिन भरि लगाएर पनि नपुगी भोली को निमित्त छलफल बाँकी राख्ने काम गरे भने पार्टी एक इन्च पनि अगाडि बढ्न नदिने यो भन्दा असरदार तरिका के हुने भयो ?

केन्द्रिय कार्यकारिणी को मिटिंग राखिन्छ, आफुले कुनै सुभाव नदिई महामन्त्री ले राखेको हर सुभाव एक-पछि अर्को नामन्जुर गर्दै जाइन्छ भने के कार्यकारिणी बैठक को कुनै महत्व रह्यो । ५-५ वटा सुभाव राख्ता पनि नामन्जुर गरिंदा एक छिन घोरिएर विचार गरुन्जेल महामन्त्रीले केहि बोलेन भनेर उठेर जान्छन् भने के यो पार्टी कार्यमा जसरि भए पनि बाधा दिने तरिका होइन ?

ई सब कार्य को पछि वहाँहरू सबै को एउटा उद्देश्य लुके को थियो, त्यो हो तुल्सीलाल ले पनि महाधिवेशन को राजनीतिलाई लत्याएर वहाँहरूको संशोधनवादी राजनीतिमा सहमति प्रकट गरुन् । तुल्सीलाल ले वहाँहरू को यस इच्छालाई पूरा गर्न सकेन ।

जहाँ सम्म पुष्पलाल गुट महाधिवेशन को तयारिमा थिए तुल्सीलाल गुट बन्दिमा लागि रहे भन्ने कुरो छ, “ऐना भई भई कन इनारमा किन हेर्ने ? भने भई पुष्पलाल जी को गुट को त्यस बेला को दाहिने हात हुनु भएको का० हिकतम सिं द्वारा लेखिए को पार्टी बैठक को मिनट हेरेर पुग्छ जस्मा तुल्सीलाल ले महाधिवेशन को प्रस्ताव राख्ता पुष्पलाल गुट ले यो भनेर यस प्रस्तावलाई ठुक्राएको थियो कि “तुल्सीलाल को यो प्रस्ताव आफ्नो कमजोरी लुकाउन को निमित्त आएको हो”

सवाल छ, महाधिवेशन गरेर तुल्सीलाल को कमजोरी लुक्नजान्छ अथवा वहाँहरू संग सही राजनीति भएको भए तुल्सीलाल को कमजोरी भई अगाडि ल्याउन सकिन्थ्यो । वहाँहरूले महाधिवेशन यस निमित्त

मन्जुर गर्न सकेनन् कि महाधिवेशन गर्दा वहाँहरूको संशोधनवादी राजनीति तथा पार्टी भित्र वहाँहरू द्वारा खलिएको सम्पूर्ण अडंगवाजी खोलेर अगाडि आउने डर वहाँहरूलाई थियो ।

उल्टा चोर कोटवाल डाँटे । ‘वहाँहरू चतुर्थ महाधिवेशन गरी भित्र पार्टी संघर्ष को समाधान गर्ने पक्षमा थिए’ भन्ने वहाँहरूको भनाई वहाँहरूको लिखित भूठको प्रमाण मात्र हो ।

वहाँहरू आफ्नो नया-जनवादी कार्यक्रम को पन्ना २१मा लेख्नु हुन्छ, “.....तुल्सीलाल को नेतृत्वमा भेला भएका नवसंशोधनवादी तत्वहरूको गलत राजनीतिले गर्दा पार्टी फेरि राजनीतिक मतभेद वाट मुक्त हुन सकेन ।’

तुल्सीलाल संग पुष्पलाल गुट को मतभेद के मा हो त ? स्पष्ट छ पुष्पलालले कम्युनिष्ट पार्टीलाई नेपाली काँग्रेसको पुच्छर बनाउन चाहेको मा तुल्सीलालले नामन्जुर गरेकोमा । अनि संशोधनवादी या नव-संशोधनवादी को होत ? यहि २१ पेजको अन्तिम लाइनहरूमा पुष्पलाल गुटले लेख्छ, “.....पार्टी पुनः वाद-विवाद र अकर्मण्यता को स्थितिमा रहन गई प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा कुनै विशेष भूमिका खेल्न समर्थ भएन ।’

यहाँ आएर पुष्पलालजीले आफै बोक्सी आफै घामे भन्ने कुरोलाई चरितार्थ गर्न लागेको छ । पार्टीमा हर तरिकाले अडङ्गा डाल्ने आफै, अनि पार्टी अकर्मण्य रह्यो भनेर गोही को आँसु निकाल्ने पनि आफै ।

पुष्पलालजीको लीला अपरम्पार छ । पार्टी भित्र जाल-भेल गर्नमा पुष्पलाललाई कस्ले सक्ने हो ?

वहाँ आफ्नो सिंहावलोकन को पन्ना ३१मा हाम्रो पार्टीको तृतीय महाधिवेशनले पास गरेको राजनीतिक रिपोर्ट वाट राष्ट्रिय प्रजातन्त्र वारेको १० वटा बुन्दाहरू उद्घृतगरी यस्को १०वां बुन्दा माथि आफ्नो राय व्यक्त गरी भन्नु हुन्छ, “राष्ट्रीय प्रजातन्त्रमा गठन हुने सरकारमा मजदूर वर्ग को प्रतिनिधि नरही केवल बाहिर वाट सरकारमा दबाव दिने अधिकार को मात्र मांग हो ।’

साथै ती १० वटा वूँदाहरू माथि आफ्नो राय व्यक्तगरी वहाँ भन्नु हुन्छ, 'राष्ट्रिय प्रजातन्त्र को कार्यक्रम को वूँदाहरूको रूपमा जति पनि कुराहरू उठाइएका छन्—एशिया तथा अफ्रिका का पूँजीवादी सरकारहरूले घोषित गरेका वूँदाहरू वाट ती कुनै पनि मानेमा फेरक छैनन् ।'

पुष्पलाल जी को उपरोक्त वुँदा भनाई पुष्पलाल जीमा निहित भूठ-फरेव र पार्टी भित्र पुष्पलालजीले अहिले सम्म खेलेर आएको अदालती चाल को अभिव्यक्ति मात्र हुन् ?

अनि वहाँ को अर्को भनाई हो "राष्ट्रिय प्रजातन्त्र मा गठन हुने सरकारमा मजदूर वर्गको प्रतिनिधि न रही केवल बाहिर वाट सरकार मा दबाव दिने अधिकारको मात्र मांग हो ।"

जुन राष्ट्रिय प्रजातन्त्र मजदूरवर्गको नेतृत्वमा मजदूर-किसान एकता को आधारमा सबै क्रान्तिकारी वर्गहरू संगठित गरी क्रान्ति पूरा गरी स्थापना हुन्छ भने के त्यो व्यवस्थामा मजदूर वर्गले बाहिर वाट दबाव दिने मात्र हक हुनेछ ? अथवा त्यो राष्ट्रिय प्रजातन्त्र मजदूरवर्ग को नेतृत्वमा मजदूर-किसान लगायत देशका सम्पूर्ण क्रान्तिकारी वर्गहरू को संयुक्त सरकार हुनेछ ? स्पष्टतः यस्तो सरकार मजदूर-किसान लगायत तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरू को संयुक्त सरकार हुनेछ ।

पुष्पलाल को भनाई छ यो माँग त एशिया आफ्रिका को पूँजीवादी सरकारहरूले अगाडि बढाएका हुन् ।

पुष्पलाल जी को यो भनाई पढदा लाग्छ, पुष्पलाल जी स्वयम् अन्तर राष्ट्रिय कम्युनिस्ट आन्दोलन संग सरोकार न भएका एक अध-वचन राजनीतिज्ञ हुन् अथवा वहाँले जानि बुझि कन भूठ बोलेर मानि-सहरूलाई गलत वाटो मा लैजान चाहेको हो ।

यो वूँदा एशिया-अफ्रिका को पूँजीवादी सरकार ले दिएको होइन र १९६० मा मस्को मा भएको अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट सम्मेलन को निर्णय हो भन्ने कुरो को प्रमाण चाहिन्छ भने त्यो मस्को सम्मेलन, जस्मा चीनको कम्युनिष्ट पार्टी खासगरी का० तेन-शाव-पिङ्ग पनि सामेल थिए, को वक्तव्य, जो मस्को वक्तव्यको नाउँले प्रख्यातछ, को

अन्तर्गतको १३वाँ प्यारा लाई हेरेर साफ हुनेछ कि यो वूँदा अन्तर-राष्ट्रिय कम्युनिष्ट सम्मेलन को सर्वसम्मत निर्णय ले दिएको वूँदा हो, न कि एशिया-अफ्रिका का पूँजीवादी नेताहरू ले । यस वूँदा को मतलब कदापि बाहिर बसेर मांग गर्ने होइन, वरु त्यस संयुक्त सरकार द्वारा निश्चय नीति हो । स्पष्टतः भूठ बोलेर भ्रम फैलाउनु पुष्पलालजी को एक विशेषता हो ।

पुष्पलाल गुटले भूठ त प्रचार गरे, गरे तुलसीलाललाई गलत साबित गर्न किल्लो काम गर्नु पनि हिचकिचाएनन् । पुष्पलालजी आफ्नो सिंहा-बलोवन को पन्ना ४२ को पहिलो प्यारा को अन्तिम लाइनहरू मा पनि प्रकाशित गरेको "कम्युनिष्ट बुलेटिन को अङ्क ११, वर्ष ६, मार्च ६, १९६७ को लाइनहरू उद्धृत गरीएको भनि लेख्छन्, "तमाम प्रतिक्रियावादी सामन्तहरूको जमिन खोसेर बिना मुआवजामा विक्री-वितरण किसानहरू मा गर ।"

मैले उपरोक्त लाइन लेखेको भए निश्चय हो मैले किसानहरू संग पैसा लिएर मात्र खेत दिने कुरा गरेको रहेछ । तर उपरोक्त लाइनहरू मैले लेखे जस्तो होइन । पुष्पलाल गुटले मैले लेखेको लाइनमा कहि अक्षर बदलेको छ भने कहि शब्दनै निकालेर मेरो भावना को बिल्कुल उल्टो भावना आउने गरी उपरोक्त लाइनहरू उद्धृत गरेको छ ।

त्यस अङ्कसा मैले लेखेको लाइन हो, "तमाम प्रतिक्रियावादी सामन्तहरूको जमीन खोसेर बिना मुआवजा या विक्री वितरण किसान-हरूमा वितरण गर ।" यो त्यसवेला तत्काल भएको रौतहट सम्मेलन को फैसला पनि हो ।

यदि कसै संग त्यो बुलेटिन आफ्नो पासमा छ भने पुष्पलालले उद्धृत गरेको लाइन दाँजेर हेर्न शक्नु हुन्छ । पुष्पलाल गुटले त्यस लाइन को "या" लाई 'मा' मा बदल्नु भएको छ अनि 'किसानहरूमा वितरण गर' भनि उद्धृत गर्ने सट्टा "वितरण" शब्द नै भिकेर "किसानहरू मा गर" भन्ने कुरो मात्र उद्धृत गरेको छ । यसले गर्दा मेरो भावना कि "बिना मुआवजा, बिना विक्री वितरण" किसानहरूमा

मुफ्त वितरण गर भन्ने कुरो को अर्थ उलटिन गएर “किसानहरूमा विक्री वितरण गर” भन्ने अनर्थ लगाइएको छ ।

स्पष्टतः पुष्पलालले हाम्रो पार्टी को तृतीय महाधिवेशनको निर्णयलाई लत्याएर यसको विरोधमा आफ्नो संशोधनवादी गुट बनाएर नेपाली काँग्रेसको सेवामा अर्पण गर्न को निमित्त आजकल अमेरिकी साम्राज्यवाद को नेतृत्वमा चलेको आधुनिक फासिस्टवाद मा विश्व-प्रतिक्रियावाद को नीति अनुसार पार्टी को अनुशासन तोडी, पार्टी मा भूठ कुराहरू प्रचार गरी, गलत कुराहरू गुप्तरूपले प्रचार गरी भूठाकुराको हो-हल्ला फैलाएर नपुगी लिखित रूपमा स्मेत भूठा कुराहरू प्रचार गरी अति कीर्ते काम स्मेत गरे भने के पुष्पलालले ई सब कुरोहरू नेपालमा सही ढङ्गले मार्क्सवादी-लेनिनवादी पार्टी बनोस् भनेर खेलेका खेलहरू हुन् ? पुष्पलाल ले ई सबै कार्य नेपाल को कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई अगाडि बढाउन को निमित्त होइन, यसलाई भता भुङ्ग पानको निमित्त गरेका हुन् ।

पुष्पलालले यस्तो रोल नखेलेको भए आज नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी यसरी अनुशासनहीन तरिकाले विभिन्न गुटमा वाँटिइ छिन्न-भिन्न हुने थिएन र आज सम्म मा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी नेपालको राजनीतिक क्षेत्रमा निश्चितरूपले एक निर्णायक शक्तिको रूपमा देखा परि शकने थियो ।

पुष्पलालले आफ्नो सिंहावलोकन को पन्ना ३ देखि ६सम्म दिइए को सो सिंहावलोकन को खण्ड (६) उपखण्ड (क) र (ख) लाई अध्ययन गरेमा साफ हुन्छ वहाले के चाहनु भएको हो, वहाले महान लेनिन र का० माव को नाउँ अगाडि बढाएर वहाहरू को कुरालाई तोड मरोड गरी पूँजीवादी प्रजातन्त्र को पैरवी गर्नु भएको छ ।

महान लेनिन को पालोमा विश्वमा कहि पनि समाजवादी मुक्त नभएको देलामा जारशाही लाई खत्म गर्न सर्वप्रथम पूँजीवादी प्रजातन्त्र को निमित्त क्रान्तिकारी आन्दोलनमा भाग लिने सलाह महान लेनिनले दिए का थिए । फेरि पनि लेनिनले त्यस क्रांति को नेतृत्व पूँजीपति वर्ग

को हास्या छोडने अथवा पूँजीपति वर्ग ले मान्दैन भनि पार्टी को आफ्नो राजनीति छोडी पूँजीवादी पार्टी ले स्वीकार गर्ने खाल को राजनीति अपनाउने कहिल्यै काम गरेनन् र आफ्नै कार्यक्रम को आधारमा आफ्नै राजनीति लिएर आफ्नै नेतृत्व र पहलकदमी मा त्यस पूँजीवादी प्रजातान्त्रिक क्रान्तिलाई पूरा गर्ने कार्यमा संलग्न रहे । र फलस्वरूप महान् लेनिनले पूँजीवादी प्रजातान्त्रिक क्रान्ति सिद्धिनाको ७ महिना भित्रै समाजवादी क्रान्ति, जो अक्टोबर क्रान्ति को नाउँले प्रख्यात छ, पूरा गरे । विश्वमा सर्वप्रथम विश्वको एक छठा भागमा मजदूर वर्ग को राज स्थापना भयो

यस बारे आफ्नो पुस्तिका, “नया जनवाद” को अध्याय को प्यारा ५ लेखी का० माव भन्नु हुन्छ, “१९१७ को रूसी अक्टोबर क्रान्ति को फलस्वरूप विश्वको एक छठा भागमा एक समाजवादी राज्य स्थापना हुन्दा चीनको पूँजीवादी प्रजातान्त्रिक क्रान्ति मा परिवर्तन आएको छ ।

आफुलाई माववादी हुवङ्ग रच्ने पुष्पलाल ले पूँजीपति वर्गको सेवामा आफुलाई अर्पण गर्दा का० माव को कुरो लाई बिर्सनु हुँछ ।

लेनिनले अक्टोबर क्रान्ति को अगाडि भन्नु भएको कुरो लाई वहाँ के नेतृत्वमा सम्पन्न भएको अक्टोबर क्रान्तिले विश्वमा एक नया युग शुरू गरी परिवर्तन गरि दिएको छ ।

अक्टोबर क्रान्तिले गर्दा विश्वमा एक नया युग शुरू गरी सर्व प्रथम पूँजीवादी प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्नु पर्ने युग लाई खतम गरि दिएको छ ।

चेन-पो-ता ले स्तालिन र चीनी क्रान्ति भन्ने पुस्तिका लेखी निम्न कुरो भन्नु भएको छ, “अक्टोबर क्रान्ति पछि विश्वमा एक महान समाजवादी राज्यको प्रादुर्भाव भयो र यो साम्राज्यवादको विरोधमा विश्व क्रान्तिकारी आन्दोलन उदाइ रहेको सूर्य जस्तै छ । चीनी सर्वहारावर्गले विश्व भरि आफ्नो दोस्त पाए र मुख्य तथा चीनी जनता को भर्षदो र शक्तिशाली दोस्त को रूपमा सोवियत संघ खडा छ ।”

एकातिर का० माव आफ्नो "नया जनवाद" को अध्याय ४ मा भन्नु हुन्छ, "चीनी क्रान्ति को ऐतिहासिक चरित्र हो यसलाई दुई चरणमा बाँटनु—प्रजातन्त्र र समाजवाद—पहिलो चरण सर्व साधारण प्रजातन्त्र नभै चीनको किसिमको प्रजातन्त्र हो, एक नया र विशेष प्रकारको अर्थात् "नया जनवादी प्रजातन्त्र" वहाँ भन्नु हुन्छ, "यो चरित्र त्यसै आएको होइन, रूसी अक्टोबर क्रान्ति पछि यो चरित्र देखा परेको हो।"

का० मावले उही ४ अध्यायको १०वां अध्यायमा लेख्नु हुन्छ, "यो कुनै हालतमा पनि पूंजीवादी समाजको स्थापना गर्ने उद्देश्यले पूंजीपति वर्ग को हुकुमत चल्ने खालको रूपमा पूंजीपतिवर्ग द्वारा नेतृत्व गरिएको पुरानो किसिमको क्रान्ति होइन। यो नया किसिमको क्रान्ति हो, जस्मा सर्वहारावर्ग ले नेतृत्व गरिएको हुन्छ र जस्को उद्देश्य हो पहिलो चरणमा तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरू को संयुक्त शासनको रूपमा स्थापना हुने राज्य तथा एक नया जनवादी समाजको स्थापना गर्नु।"

का० माव ले नया-जनवाद को अध्याय ४ को १८वां प्यारामा फेरि लेख्नु हुन्छ, "दुई किसिमको विश्वक्रान्ति छन्। पहिलो हो पूंजीवादी। यस किसिमको विश्वक्रान्ति को यूग घेरै अधिनै खतम भई सकेकोछ। खासगरी १९१७ को अक्टोबर क्रान्ति पछि। अर्को किसिमको हो सर्वहारा समाजवादी विश्व क्रान्ति जो त्यस पछि (१९१७ को अक्टोबर क्रान्ति पछि) सुरु भएकोछ।"

अनि उही अध्याय को अन्तिम प्यारा भन्दा माथिल्लो प्यारामा का० माव लेख्नु हुन्छ, "हाम्रो क्रान्ति को पहिलो चरण चीनी पूंजीपति वर्गको नेतृत्वमा पूंजीवादी समाज स्थापना गर्ने होइन, नत यो हुन सक्ने छ। परन्तु चीनी सर्वहारावर्ग को नेतृत्वमा चीनको सर्वे क्रान्तिकारी वर्गहरू को संयुक्त शासनमा नया जनवादी समाजको स्थापना गर्नु हो।"

अध्याय ५को १६वां प्यारामा का० माव भन्नु हुन्छ, "यो नया जनवादी गणतान्त्रिक राज न यूरोप र अमेरिकामा जस्तो पूंजीवादी गण-

तन्त्र हुनेछ, जो पुरानो प्रजातान्त्रिक व्यवस्था हो र यो वितेको जमाना को हो। अर्कातिर न यो हाल सालै निकलेको सोवियत किसिमको समाजवादी गणतन्त्र नै हुनेछ, जो निश्चयनै भविष्यमा एक दिन संसार भरि स्थापना हुनेछ।"

स्पष्टतः पुष्पलाल ले चित्रण गरेको नया जनवाद का० माव ले आफ्नो नया जनवाद संग बिल्कुल भिन्न छ। जहाँ का० मावले "नया जनवाद" लाई पुरानो पूंजीवादी प्रजातन्त्र संग बिल्कुल भिन्न गरी देखाए का छन्, पुष्पलाल ले "पूँजीवादी प्रजातन्त्र" लाई नै नया जनवाद को रूपमा पेश गरेको छ।

यहाँ ले "पूँजीवादी प्रजातन्त्र" नै नया जनवाद हो भन्ने भ्रम दिने काम गर्नु भएको छ। पूँजीवादी प्रजातन्त्र र नया जनवादी प्रजातन्त्रको बीच भिन्नता के हो भन्ने कुरो वहाँ ले स्पष्ट संग राख्ने कहिल्यै प्रयास गर्नु भएन, बरू पूँजीवादी प्रजातन्त्र र नया जनवादलाई गुट मुर्याएर पूँजीवादी प्रजातन्त्र नै नया जनवाद हो भन्ने भ्रम फैलाएर पूँजीवाद को सेवामा आफुलाई अर्पण गर्नु भएको छ। वहाँ ले सिहावलोकन को पन्ना ७ मा भन्नु हुँछ, "मजदूर-वर्गले पूँजीवादी-जनवादी क्रान्ति सम्पन्न नगरी समाजवाद मा प्रवेश गर्न सकिन्न।"

पुष्पलाल जी ले का० माव को "नया जनवाद" को कुरो एक खण्ड जल्दलेख गरी अर्को खण्ड छोडी आफुलाई पूँजीपतिवर्गको माझिएको दावा साबित गर्नु भएको छ। वहाँ सिहावलोकन को पन्ना ७ को प्रथम प्यारा मा का० माव को कुरो तोड मरोड गरी लेख्नु हुन्छ, "वहाँ ले (का० माव ले) क्रान्ति लाई दुई चरणमा विभक्त गर्नु भएको छ, एक पूँजीवादी-जनवादी सम्पन्न गर्न र त्यस पछि समाजवादी क्रान्ति।"

का० माव ले "नया जनवाद" को अध्याय ३ को १६वां प्यारा मा लेख्नु भएको हो। आफ्नो ऐतिहासिक दौरानमा चीनी क्रान्ति ले दुई चरण बाट जानु पर्छ, पहिलो चरण प्रजातान्त्रिक क्रान्ति र दोश्रो समाजवादी क्रान्ति र इतिहासको स्वभावले इतिहास दुई फरक फरक क्रान्तिकारी प्रक्रियाहरू हुन्। यहाँ (प्रथम चरणमा-ले०) प्रजातन्त्र

भन्नाले पुरानो किसिमको होइन यो पुरानो प्रजातन्त्र होइन; तर नया किसिम को हो—यो नया जनवाद हो।”

स्पष्टतः का० माव ले नया जनवाद को चरित्रलाई बताएको छ र यो प्रजातन्त्र पुरानो पूंजीवादी प्रजातन्त्र होइन भन्ने कुरो स्पष्ट गरेका छन्। प्रजातन्त्र भन्नाले विभिन्न किसिमको प्रजातन्त्र हुन सक्छन्। प्रजातन्त्र भन्नाले पूंजीवादी प्रजातन्त्र लाई नै जनाउँदैन। यमै निम्ति का० माव ले प्रथम चरणमा प्रजातन्त्र भन्नाले यो पुरानो किसिमको पूंजीवादी प्रजातन्त्र होइन र यो नया र विशेष प्रकारको प्रजातन्त्र हो, जसलाई ‘नया जनवाद’ भनिन्छ (नया जनवाद को अध्याय ४ प्रथम प्यारा) भनी स्पष्ट संग लेख्नु भएको छ। र यसै अध्यायको दोश्रो प्यारा मा यो नया र विशेष प्रकारको प्रजातन्त्र अर्थात् ‘नया जनवाद’ रूसको अक्टोबर क्रान्ति को सफलताले नै सम्भव भएको हो भन्ने कुरो स्पष्ट गर्नु भएको छ।

यस कुरोलाई नजरन्दाज गरी पुष्पलालले एकान्तिर अक्टोवर क्रान्ति अधिको महान लेनिनको भनाई लाई अगाडि ल्याएर पूंजीवादी प्रजातन्त्र को स्थापना को आवश्यकता देखाउनु हुन्छ भने अर्कातिर का० माव ले खालि ‘प्रजातन्त्र’ लेखी पछि यसको व्याख्या गरेको मा ‘प्रजातन्त्र’ को ठाउँमा ‘पूंजीवादी प्रजातन्त्र’ लेखि का० माव को पछिल्लो व्याख्या छोडी दिन्छ भने पुष्पलालले यो पनि एक प्रकारको कीर्ते काम गरी का० मावको नाउको फाइदा उठाएर का० मावले भने को भनी पूंजीवादी प्रजातन्त्रमा जोड दिनु भएको छ र यसरी पुष्पलालले जानी बुझी कन पूंजीपति वर्गको सेवामा आफुलाई अर्पण गरेको छ भन्ने कुरोमा के आश्चर्य ?

पुष्पलालको त्यो तथाकथित सिंहावलोकन को खण्ड (१) को (क) र (ख), मा का० माव को भूटा उद्धरण र अनि का० माव को भनाई को अर्थ को अनर्थ गरी पूंजीवादी प्रजातन्त्र को कालत र अनि यसै अनुकूल आफनो तथाकथित नया जनवादी कार्यक्रमको पन्ना ४५ मा दिएको (२) देखि (६) सम्म को ५ वटै बुँदा हरूले साफ जाहेर गर्छ कि किन पुष्पलालले राष्ट्रीय प्रजातन्त्र र गैर-पूंजीवादी

तिका को विरोध गरेका हुन्। पुष्पलालले आफ्नो सो तथाकथित नया जनवादी कार्यक्रम को बुँदा (५) मा भन्नु हुन्छ, ‘विदेशमा जसो गरिएको नेपाली पूंजीलाई देशमा फर्काई यस्ता उद्योगमा जसो गराउन प्रोत्साहित गर्ने छ।’

यसले विदेशमा नेपालको खास पूंजी लागेको छैन। जो लागेको छ सो हाँसो रसको ठूलठूला सामन्त परिवारका पूंजी हुन्, जो ‘नया जनवादी प्रजातन्त्र’ को पछि हुने ‘समाजवाद’ को निर्माणमा सहायक होइन नेपालको दक्षिणपन्थि प्रतिक्रियावाद कै सहायक बन्ने छन्। स्पष्टतः पुष्पलाल नेपालमा पूंजीवादी प्रजातन्त्र खडा गरी हाँसो रसको अर्थ समाजको मालिकको रूपमा इतिहसलाई फर्काउने पक्षमा छन्।

जहाँ गैर-पूंजीवादी बाटोले देशको औद्योगिक विकास सम्पूर्ण जनता को साजा राष्ट्रीय सम्पत्तिको रूपमा विकास गर्न चाहन्छ, पुष्पलाल जी गैर-पूंजीवादी बाटो को विरोध गरी हाँसो रसको प्रतिक्रियावादी तबका लाई बचाउन चाहन्छन्, जसले आज पनि कम्युनिष्ट पार्टी लाई आंखा को पुनाले हेर्न चाहँदैनन्। जसले समाजवादलाई कहिल्यै स्वीकार गर्न तयार छैनन्। इतिहस मध्ये धेरै जसोको साम्राज्यवादी अमेरिका संग पनि पनिष्ट सम्पर्क छ र भावी नेपालमा इतिहसले साम्राज्यवाद परस्त विश्व-प्रतिक्रियावाद को अङ्ग को रूपमा नै काम गर्ने हुन्।

अनि बुँदा (६) मा पुष्पलालजी भन्नु हुन्छ, “जमीन बाट बञ्चित गरिएका भूमिपतिहरूलाई यस्ता उद्योगमा उतिहरूको पूंजी लगानि गर्नमा विशेष सुविधा प्रदान गरी प्रोत्साहित गर्ने छ र यस्ता उद्योगहरू को विकास गराउन को निम्ति आवश्यक परेमा सरकार ले कच्चा माल, पूंजी तथा बाजारको पनि बन्दोवस्त गर्ने छ।”

पुष्पलाल जी को यस योजना अन्तरगत हाँसो रसको भविष्यको सामाजिक आधार व्यापक रूपमा उहि गाँउ—घर का सामन्तहरू हुने भए जसले मात्र व्यापक रूपमा किसानहरू को जीवन वर्दी गरेर आई रहेका छन्। पुष्पलाल को योजना हो ई सामन्तहरू को जमीन लिन परेमा इतिहस लाई बाह्रिएको पूंजी, कच्चा माल र बाजार को सम्म पनि प्रबन्ध गरि

हूँ लाई नै पूंजीपति बनाउने । आज को शोषक र अत्याचारी तहूँ नै पुष्पलाल को योजना अन्तरगत भोली को पूंजीपति वर्ग भए र ई प्रतिक्रियावादी शक्ति फेरि पनि हाम्रो समाज को आधार भए । पुष्पलाल को यो योजना अन्तरगत हाम्रो देश को प्रतिक्रिया वर्ग को रूप बदल्नेछ तर पूंजीपति वर्ग को रूपमा उनिहरू को क्रियावादी शोषक र अत्याचारी चरित्र कहिल्यै जाने छैन ।

हाम्रो देश को आर्थिक शोषण गर्ना को साथै इनिहरू नै हाम्रो देश प्रतिक्रियावादी शक्ति को मूल आधार बन्नेछन्, जस्ले नेपाली समाज समाजवादी वाटो अपनाउने काममा हर सम्भव अडझा डाल्ने र आवश्यक परेमा साम्राज्यवाद संग मेल-मतो गरी प्रतिक्रान्ति द्वारा आर्थिक सरकार को तस्त्ता पल्टाउने छन् ।

यस्तो समाज को निर्माण गरी पुष्पलाल जी दोश्रो खुदकिलोमा समा-दमा जाने कुरो गर्नु हुन्छ भने वहां को राजनीति जनतालाई धोखा पूंजीवादको सेवागर्ने राजनीति भन्दा अरु भन्न सकिन्न । वहां बूँदा मा भन्नु हुन्छ, "देश को आर्थिक व्यवस्थामा हानि नहुने गरी य पूंजीलाई नियोजित तथा नियन्त्रित रूपले विकास गर्न दिनेछ ।

सवाल छ पुष्पलाल ले ई पूंजीपतिहरूको व्यापक दललाई नियन्त्रित हो वा ई पूंजीपति वर्गले पुष्पलाललाई चाँदी को जुत्ता र सून को ले पिटी पिटकन नियन्त्रित गर्ने हो कसैले भन्न सक्तैन । भारत क राष्ट्रीयकरण गर्दा मोरार्जी देसाइ, जो भारत को मानिए को दक्षिण पूंजीवादी नेता हो, ले बैंक राष्ट्रियकरण को विरोध गरी बैंक माथि सामाजिक नियन्त्रण मा जोड दिएका थिए । स्पष्टतः पुंजीवादी ज को निर्माण गरी पुष्पलाल जी ले उनिहरू माथि जो नियन्त्रण को गर्नु भए को छ, त्यसले पूंजीपति वर्ग को हृदय लाई गड गड नै छ अनि आफ्नो कार्यक्रम को बूँदा (२) र (३) मा वहाँ भन्नु हुन्छ, मा आधारभूत उद्योगहरू-यातायात, संचार, ऋण संस्था, बैंक, आदि नीय क्षेत्रमा सरकारले चलाउनेछ । देशको आर्थिक व्यवस्था मा नीय उद्योग धन्धा को प्रभुत्व कायम गर्ने छ ।

यो प्रगतिशील देखिएका ई बूँदाहरू आज अन्तर राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनले यस्को कमजोरीलाई र अपर्याप्ततालाई महसूस गरी गैर पूंजीवादी वाटो मा विशेष रूपले जोड दिएको हो र आज विश्व-साम्राज्यवाद को पक्षधर पूंजीवादी अर्थ-शास्त्रीहरूले गैर-पूंजीवादी वाटो को विरोध गरी (२) र (३) बूँदाहरू अनुरूप को कुरोहरू लाई सहर्ष स्वीकार गरेका छन् ।

कुनै पनि नीति एक स्थिति र ठाउँमा प्रगतिशील हुन्छ भने त्यही नीति अर्को स्थितिमा प्रतिक्रियावादी हुन जान्छ । चीन ले नया जनवादी क्रान्ति गर्दा वहाँ पूंजीवाद को विकास एक हद सम्म भइ सकेको ले का० मावले नया जनवादी अर्थ-व्यवस्थामा "मूल उद्योगहरू" राष्ट्रिय सम्पति को रूपमा विकास गरी अरु उद्योगहरू राष्ट्रिय पूंजीपति वर्ग को निजी सम्पति को रूपमा विकास गर्ने सहूलियत दिएका थिए ।

तर का० माव ले दलाल पूंजी र नोकरशाही पूंजी को फेरि पनि स्पष्ट संग विरोध गरेका थिए, अनि जमींदारहरू को जमीन खोसी उनि-हृणलाई पूंजीपति बनाउने कुरा त कहिल्यै गरेका थिएनन् । बरू मुठ्ठी भर पूंजीपतिहरू र जमींदारहरू द्वारा जनता को जीवन बर्बाद गर्न दिइने छैन भन्ने कुरा स्पष्ट संग उल्लेख गरेका छन् । तर पुष्पलालजी नेपालको तपाम सांमन्तहरूलाई पूंजीपति वर्गमा परिणत गर्ने कुरा गर्नु हुन्छ दलाल-पूंजी र नोकरशाही पूंजीको पनि विरोध गर्नु हुन्न ।

यस बाहेक चीनी क्रान्ति पछि आज सम्म विश्वमा जो परिवर्तन आए र त्यसवेलाको चीनको आर्थिक विकास हाम्रो देशको आर्थिक विकासमा जो अन्तर आए ती सब कुरोहरू को नजरन्दाज गरी पुष्पलाल जी साम्राज्यवाद परस्त पूंजीवादी नेताहरूको नीतिलाई नै नया जनवाद को नाउँ राखी अगाडि बढाउन चाहनु हुन्छ ।

एकत नेपालमा कुनै खास नेपाली पूंजीको विकास भएको छैन । अनि आज विश्वमा समाजवादी खेमा विश्व को राजनीतिक आर्थिक र सामाजिक रङ्गमञ्चमा निर्णायक शक्तिको रूपमा परिणत भै सकेकोछ र विश्वको आम मेहनतकश जनता आज पूंजीवादी विकास प्रति त्यति

मोहित छैन र उनिहरूले पूँजीवाद र समाजवाद को बीच को चुनाव पूँजीवाद भन्दा समाजवाद को चरित्रलाई नै बढी रुचाउन थाले छन् ।

यस्तो स्थितिमा हाम्रो जस्तो अविकसित मुलुकमा बीचमा पटक नभएका पूँजीपति वर्ग बनाइ रहने कुमै जरुरत छैन र यस देशहरूले पूँजीवादलाई नाघरे समाजवादमा जान सक्नेछ । यसै निमित्त आज अविकसित देशहरूले अब पूँजीवादी बाटो होइन गैर-पूँजीवादी बाटो मा नै आफ्नो कल्याण देख्न थालेका छन् ।

यसै निमित्त जहाँ वित्तको जमानामा विकासशील देशहरूमा राजकीय क्षेत्र प्रति अमेरिकाको दृष्टिकोण बिल्कुल नकारात्मक थियो अर्थात् त्यसवेला अमेरिका विकासशील देशहरूमा राजकीय क्षेत्रमा उद्योगहरू खोल्ने कुराको विरोधी थिए । तर आजकल साम्राज्यवादी अमेरिकाले पनि यस बारे आफ्नो नीति बदलेको छ र विकासशील देशहरूको अपनाउन थालेको गैर-पूँजीवादी बाटो को विरोधमा आजकल अमेरिकाले राजकीय क्षेत्रमा पनि उद्योगहरू खोल्न मदत दिन तयार भएको छ ।

अन्तरराष्ट्रीय विकास को एजेन्सीले राजकीय क्षेत्रमा आर्थिक मदद सुरु गरि सके को छ, जस्तो कि घाना को त्यो ठूलो बाँध र जल-व्युदित स्टेशन मा, लिब्या को विद्युत स्टेशन र भारत को कतिपय फ्याक्ट्रीहरूमा ।

साम्राज्यवादीहरूले आजकल यस्तो उद्योगहरू राजकीय क्षेत्रमा विकास गर्न दिँदा स्वदेशी र विदेशी निजी पूँजी लगाउने सम्भावनालाई बढाएको छ ।

अमेरिकाको 'वाल्टर रोष्टो, अडलाई स्टेभेन्सन, चेष्टर वावेल्स, केनेथ गेलब्राइथ, एडविन रईशर, जर्ज मार्क्वी र ग्रुपनि धेरै भूतपूर्व कूटनीतिक पदाधिकारीहरू र प्रभावशाली लेखकहरू, व्यापारीहरू र विश्व-विद्यालयका प्रोफेसरहरू, जो पछि गएर केनेडी प्रशासनको टीम बने, ले 'नया सीमाना' को नीति अगाडि बढाए । उनिहरूले डलेस को पालो को द्वेषपूर्ण कम्युनिष्ट विरोधलाई बाँझो र

साधारण देखी विकासशील र तटस्थ देशहरूमा कम्युनिष्ट नीतिको प्रचारना गर्ने कुरामा जोड दिन थाले व साथै सोवियत साम्राज्यवाद पनि कुरामा जोड-तोड का साथ प्रचार गर्न थाले । इनिहरूले अब अविकसित देशहरूमा सोवियत संघ र ग्रु समाजवादी देशहरूको विरोधमा प्रचारलाई तेज गरेकाछन् । र उनिहरू द्वारा फैलाइएको यस्तो प्रचारले संशोधनवाद को विरोध होइन, साम्राज्यवाद कै सेवा गरेको छ । यस्तो गलत प्रचार द्वारा सोवियत संघ को विरोधगरी आज साम्राज्यवादले राष्ट्रीय प्रजातन्त्र तथा गैर पूँजीवादी बाटो को विरोध गरी विकासशील देशहरूलाई पूँजीवादी विकासको बाटो देखाएर विश्व-पूँजीवाद को अस्तित्व र यसको शक्ति मजबूत राख्ने काम गरेको छ ।

ई साम्राज्यवादीहरूले साधारण अमेरिकी नागरिकहरू, पर्यटकहरू र विद्यार्थीहरू लाई भर्ति गरी विकासशील देशहरूमा सोवियत संघ र ग्रु समाजवादी मुल्कहरूको विरोधमा प्रचार गर्न पठाने काम गरि रहेका छन् । ई साम्राज्यवादीहरू तथा पूँजीवादीहरूले अब राजकीय क्षेत्रको पुर्ण रूपले विरोध गर्ने सट्टा मिश्रित अर्थ-व्यवस्था को कुरा गर्न थालेका छन् । र व्यक्तिगत पूँजीपतिहरूले खोल्न नसक्ने मूल उद्योग-हरू सरकारी क्षेत्रमा खोली बाँकि उद्योगहरू निजी क्षेत्रमा खोल्ने नीति अस्तित्व गरीएको छन् ।

भारतमा भूतपूर्व अमेरिकी राजदूत तथा अमेरिकी अर्थ शास्त्री जोहन गेलब्राइथ ले आर्थिक विकास (Economic Development) भन्ने आफ्नो कृति मा भन्द छन्, "मार्क्सवादले राजकीय क्षेत्रमा जोड दिन्छ (अर्थात् गैर-पूँजीवादी बाटोमा जोड दिन्छ-ले०) य-मार्क्सवादीहरू निजी क्षेत्र र राजकीय क्षेत्र (जस्तो कि विद्युत-शक्ति रेल, यातायात इत्यादि) लाई मिलाएर मिश्रित अर्थ-व्यवस्थाको रूपमा विकास गर्ने कुरामा जोड दिन्छन् ।"

स्पष्ट छ, पुष्पलालको अर्थनीति जोहन गेलब्राइथ ले अगाडि बढाएको नीति संग बिल्कुल मेल खान्छ ।

भारतमा साम्राज्यवादी अमेरिकाको अर्को नामी राजदूत चेष्टर

बाउल्सले १९६३ को दिसम्बर महिनामा दिल्ली स्कूल आफ् कोनोइ-मिकम मा आपनो अभिभाषणमा राजकीय क्षेत्रमा विशेष ज्यादा जोड दिने कुरो को विरोधगरी भने कि यस क्षेत्रमा ती मूल उद्योगहरू मात्र हुनु पर्छ जसलाई अरू तरिकाले पैसा लगउन सकिन्न उदाहरणार्थ व्यापार, रेल, स्कूल, पावर-उद्यम, यातायातहरू जस्ता कुरोहरू । वाल्टर वीलले बाउल्सको कुरोमा सही थाप्टै त्यसलाई अभि स्पष्ट संग अगाडि ल्याएर भनेको छ "राजकीय क्षेत्रले खाली निजी व्यापार को विकास को जमीन तयार गर्नु पर्द छ ।"

स्पष्टतः उनिहरू गैर-पूँजीवादी बाटो को विरोधी हुन् तर ठूल-ठूला उद्योगहरू राजकीय क्षेत्रमा चलाउने कुरो को विरोधी होइनन् ।

अमेरिकामा टेक्सास-यूनिवर्सिटी को प्रोफेसर हिगिन्सको अर्थशास्त्र अक्स पूँजीवादी विश्व-विद्यालयमा पढाइन्छ । हिगिन्सको जोडदार भनाई छ "राजकीय क्षेत्र को प्रभुत्व कायम गरी निजी क्षेत्र लाई सीमित रूपले काम गर्न दिनु पर्छ ।" आजकल धेरै जसो पूँजीवादी लेखकहरूले महसूस गर्न थालेका छन् कि राजकीय क्षेत्र को मदत नपाईकन निजी क्षेत्रले पूँजीवादी सम्बन्ध कायम गर्न शक्तैन ।

यसरि साम्राज्यवादीहरू आज आएर पूँजीवाद को जग मजबूत पार्न को निम्ति खास-खास कुरोहरू राजकीय क्षेत्रमा चलाउने कुरोको विरोधी छैनन् । उनिहरू सीमित रूपले राजकीय क्षेत्रमा भारि उद्योग-हरू, र पूँजीपतिहरूले सम्हालन न सक्ने कुरोहरू खोलन दिएर बाँकि उद्योगहरू निजी क्षेत्रमा खोलन लाएर ई विकासशील देशहरूलाई विश्व-पूँजीवादी खेमा कै अङ्ग बनाइराख्ने दाउमा छन् र यस्तो देशहरू विश्व-प्रतिक्रियावाद कै अङ्ग बनेर बस्ने छन् ।

जब कि गैर-पूँजीवादी बाटो ले विकासशील देशहरूलाई समाज-वादी खेमा को नजदीक ल्याई दिन्छ र यसले समाजवादी खेमा को ताकतलाई वढाउँछन् ।

यसरि पुष्पलालले आफ्नो नया जनवादी कार्यक्रमको पन्ना ४५ मा दिएको वृंदा (२) र (३) ले साम्राज्यवादीहरूले आजकल अगाडि

बनाएको नीति नै अनुशरण गरेका छन् र हाम्रो देशमा राष्ट्रिय प्रजा-ताधिक कृन्ति पूरा गर्ने र गैर पूँजीवादी बाटो अपनाउने नीतिहरूको विरोध गरेका छन् ।

आज साम्राज्यवादीहरू, नव-उपनिवेशवादीहरू, विश्व-प्रतिक्रियावाद र विश्व-पूँजीवाद राष्ट्रिय प्रजातन्त्र र गैर-पूँजीवादी बाटो को विरोधी हुन कारण यसले पूँजीवादी विकासको बाटो रोकिदिन्छ, अनि नव-उपनिवेशवादको जरो नै उखालि दिन्छ र देश को आर्थिक विकासगरी साम्राज्यवादीहरू नव-उपनिवेशवादीहरूको शोषण र दमन को क्षत्र मतम गरि दिन्छ । राष्ट्रिय प्रजातन्त्रलाई समाजवादमा जाने पूल भनिन्छ ।

स्पष्टतः पुष्पलाल को नया-जनवादी कार्यक्रम राष्ट्रिय प्रजातन्त्र लाई असफल पार्न गैर-पूँजीवादी तरिका को विरोध गरी विश्व-पूँजी-वादको सेवा गर्न आएको कम्युनिष्ट विरोधी राजनीति हो ।

संशोधनवाद राष्ट्रिय प्रजातन्त्र होइन नत गैर पूँजीवादी बाटो हो । संशोधनवाद पुष्पलालको राजनीतिमा शुरू देखि अन्त सम्म कुटी-कुटी कन भरेको छ । पूँजीवाद को सेवामा कसैले कुनै बाधा पुन्याउन नपावस् भनेर नै पुष्पलालजी ले पार्टी भित्र अनेक षड्यन्त्र गरी पार्टी फुटाएर अलग भएर गएका हुन् ।

मनमोहन को विसर्जनवाद

का० मनमोहन पार्टी को भूतपूर्व महामन्त्री हुनु हुन्छ; डा० माफी भन्दा पहिले को। यस एकतन्त्री हुकूमतले वहाँलाई सुरमानै पत्री जेल दिए। वहाँ ले ८ बर्स जेल काटनु भयो। वहाँ को यस कार्यलाई सराहना नै गर्न योग्य छ। ८ वर्ष पछि वहाँ जेल बाट छुटनु भयो। हात्रो निम्न खसिकै क्रोहो। आशाथियो वहाँ जेल बाट छुटे पछि सक्रिय रूपले पार्टीमा काम गर्ने छन् र पार्टी भित्र को गडबडी सही ढङ्गले टुङ्ग्याउने काममा योगदान दिने छन्।

वहाँ जुन बेला सम्म जेल बसे तृतीय महाधिवेशन लाई मान्यता दिएरै जेल बसेका थिए। तर जसै वहाँ जेल बाट निस्के, वहाले पार्टी विधान, पार्टी महाधिवेशनको निर्णय, पार्टी अनुशासन, सबलाई लत्याउने थाले।

वहाँ जेल बाट छुटे पछि वहाँको अगाडि मैले मन्त्री परिषद (Central Secretariat) को बैठक बस्ने प्रस्ताव राखेको थियो। तर वहाँले यसलाई टाल-मटोल गरी नामन्जूर गर्नु भयो वहाँले भन्न थाले मँ त माववादी हुँ। निश्चय पनि पार्टीले मादवाद लाई अछूत भन्थानेको छैन ताकि कोई माववादी पार्टी बैठकमा न बसोस्। पार्टी बैठकमा भागलिने सबैको अधिकार र कर्तव्य हो। जब वहाँलाई भनियो कि पार्टी भित्रको भगडा माववाद र न-माववाद को सवाललाई लिएर भएको होइन वहाँले फेरि भन्न थाले मँ सयकडा सय माववादी हुँ।”

निश्चय पनि सयकडा सय माववादी कस्तो भए पछि हुने हो केहि बुझ्न सकियन। चाहे जे मुकै होस् मन्त्री परिषद को सदस्यको हैसियतले वहाँको कर्तव्य थियो पार्टी बैठक बोलाएर आफ्नो प्रस्ताव बिचार जे छ त्यसलाई त्यस बैठकमा राखी छलफल गरी कुरा टुङ्ग्याउने। यदि देसको क्रान्ति पूरा गर्न को निम्ति सयकडा सय माववादी

न भई नहुने भए पार्टीले यसलाई नामन्जूर गर्ने कुरा पनि थिएन। त्यस माथि मन्त्री परिषदमा बहुमत मेरो होइन, मलाई विरोध गर्नेहरू को नै थियो। तर वहाँले मन्त्री परिषद को बैठक को प्रस्तावलाई नामन्जूर गरी मँ दुई महिना पछि आउंला भनेर गए। आज ४,६ साल भयो वहाँको दुई महिना अझ पुगेकोछैन।

वहाँ काठमांडौ फर्केर गएपछि सुनिनमा आयो कि वहाँको भनाई हो “राजा र चीन को राम्रो सम्बन्ध भएकोले हामीले राजा को विरोध गर्नु हुन्न।” वहाँ को सय कडा सय माववाद यहाँ आएर छलंज्जु हुन आयो। वहाँ को उपरोक्त भनाई औसरवाद कै प्रमाण मात्र भन्न सकिन्छ। के संसार भर को प्रतिक्रियावादलाई सणर्थन गर्दै हिंडनु नै माववाद हो? हो भने मनमोहन जी को विरोधमा मलाई केहि भन्नु छैन, होइन भने वहाँको भनाई ले वहाँको औसरवादी चाललाई नै प्रमाणित गर्दछ।

अर्को कुरो दुई देश बीच को सम्बन्ध, चाहे ई देशहरूमा कुनै सामाजिक व्यवस्था होस्, शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्व को सिद्धान्त अनुकूल को कुरो हो। तर शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्व को मतलब कदापि पनि शोषक अत्याचारी वर्ग र शोषित वर्ग को बीच को सह-अस्तित्व होइन। यहाँ पनि सह अस्तित्व को कुरा गर्नु वर्ग-सम्बन्ध को कुरा गर्नु हो। नेपाल को शोषक र अत्याचारी प्रतिक्रियावादी वर्गको नेतृत्व गरी खडा भएको यो एकतन्त्री हुकूमत विश्व प्रतिक्रियावाद को अङ्ग हो र विश्व-साम्राज्यवादको एक अखाडा हो।

यसै निम्ति सयकडा सय माववाद को नाममा यस्तो प्रतिक्रियावादी सरकार को अगाडि आत्म समर्पण गर्नु एकातिर ‘माववाद’ को बदनाम गर्नु हो भने अर्कातिर डा० माफी ले भै देश को प्रजातांत्रिक आन्दोलनमा धोखा दिई नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी लाई राजावादी पार्टी बनाएर मावसंवाद-लेनिनवादलाई विसर्जन गर्ने नीति हो।

का० मनमोहन तथा का० शम्भूराम को लिखित भनाई हो, “राष्ट्रीय स्वतन्त्रता तथा सार्वभौमिकतालाई सुदृढ गर्ने, पुरानो र नया

उपनिवेशवादलाई विरोध गर्ने, भूमिगत कृषिमा लागेको किसानमाथिको शोषणलाई अन्तगर्ने जस्ता राजा का बुनियादी नीतिगत राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक क्रान्तिको विल्कुल अनुकूल भएको हुनाले निर्देशित नीतिहरूलाई हामीले पूरा पूरा समर्थन गर्नु पर्दछ र यो प्राप्तिको लागि सरकार तथा देशभक्त प्रजातांत्रिक शक्तिहरू मिलेर काम गर्ने दृढता लाई स्पष्ट गरी दिनु पर्दछ ।”

डा० माझीले संसदीय व्यवस्था भएकै बेलामा पनि राजा महेश्वरलाई सुकानो संग तुलना गरी निर्देशित प्रजातन्त्र को आवश्यकता बाबत प्रचार चुरु गरि सकेका थिए । यस्तै राजनीति को पछि वहाँले सबै प्रथम पार्टी बाट फुटेर गए ।

डा० मनमोहन र का० शम्भूराम को माथि उद्धृत गरिएको कुरो ले वहाँ हरूलाई डा० माझी को नजदीक पुयाई दिएको छ ।

वहाहरू को उपरोक्त विश्लेषण विल्कुल गलत विश्लेषण हो । के राजाको आज को नीतिले हाम्रो देशको राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र सार्वभौमिकता सुदृढ हुनेछ ? एक त राजा ले अग्रज साम्राज्यवादलाई पश्चिममा पकलीहवा र पूर्वमा घरानमा फौजी भति केन्द्र खोल्ने इजाजत दिएर आफ्नो देशको राष्ट्रियता र सार्वभौमिकता माथि कुठाराघात गरेका छन् भने अर्कातिर अमेरिकी साम्राज्यवाद को सी० आई० ए० को जाल विछाउन दिएर नेपाललाई अमेरिकी साम्राज्यवाद को जाल मा फँसाइ दिएका छन् । का० मनमोहन ले नेपाल भित्र फैलिएको सी० आई० ए० को जाललाई नजरन्दाज गर्नु हुन्छ । आज मेहनतकश जनता लाई तवाहगरी उठन नदिने मूल शक्तिनै नेपालभित्र घुसेका साम्राज्यवाद र यस्को सर्गना अमेरिकी साम्राज्यवाद र यस्ले फैलाएको सी० आई० ए० को जाल हो । के आज नेपालको कुना कुनामा सी० आई० ए० को जाल छैन ? फेरि पनि साम्राज्यवादपरस्त व्यक्तिहरू को प्रचार छ नेपालमा सी० आई० ए० को जाल छैन । संसार को कुन कुना लाई सी० आई० ए० ले छोडे को छ ? कसैले न बुझ्ने गरी प्रजातांत्रिक सरकारहरू को तस्ता पल्टाएर प्रतिक्रियावादी सरकारहरू खडा गरी जन-चेतना लाई कुण्ठित गरी जनतालाई हर सम्भव उपाय

गर्नु न दिनु नै सि० आई० ए० को काम हो । सि० आई० ए० को चाल ले कि आज एक समय शक्तिशाली कम्युनिष्ट पार्टी लाई खण्ड-विखण्ड गर्न काम मा सफल भएको छ । पार्टी नेताहरू बारे भूठा प्रचार गरी जनता लाई भ्रम गनु र उनिहरू प्रति नफरत पैदा गराउनु, पार्टी महासचिवको निर्णय “राष्ट्रीय प्रजातन्त्र” को विरोध गराएर अनेकानेक नेता फुटाएर लिनु, गैर-पूँजीवादी बाटो को विरोध गराउनु, विश्व-व्यापी कम्युनिष्ट सोवियत सामाजिक साम्राज्यवाद भन्ने प्रचार गराएर सोवियत पक्ष प्रति नफरत पैदा गराउनु ताकि पार्टीमा सोवियत पक्ष र माओवादी विरोधी संज्ञा दिई एक-दोश्रो प्रति शंका को वातावरण तयार गरी एक दोश्रो संग मेल गर्न नदिई पार्टीलाई थरि थरि को टुकामा बाँटनु सब का सब सि० आई० ए० को नदेखिने हातको चाल को सफलता हो ।

के यो व्यापक सि० आई० ए० को जालले हाम्रो राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र सार्वभौमिकता लाई सुदृढ गर्दछ ? इनिहरूले हाम्रो नेपाल लाई शोषण र अत्याचारले भरेको एक नव-उपनिवेशनवादी देश बन्नमा सघत गरि रहेको छ ।

आज हाम्रो देशमा चीन र रूस को बीच अन्तर विरोधको फाइदा उठाएर कम्युनिष्टहरूलाई खण्ड-विखण्ड राख्ने शक्ति इनिहरू नै हुन् र यो देशको सीधा साधा जनता छिटै इनिहरू को जालमा फँस्दछन् ।

कुनै पनि मनमानी अत्याचारी शासक चाहे त्यो राजा होस् वा अरु कुनै व्यक्ति, त्यस्को हातमा देशको राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र सार्वभौमिकता अक्षुण्ण रहन शकतैन । हर सामन्ती अत्याचारी सरकारले आफ्नो देशको राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र सार्वभौमिकता लाई गुमाएकै छ, इनिहरूको हात बाट यो कहिल्यै सुदृढ हुने होइन ।

अनि का० मन मोहनले भने भै के यस व्यवस्था अन्तरगत किसान र माथि को शोषण अन्तभयो ? कदापि भएन । मेहनतकश किसान-माथि को शोषण र दमन ले भई उग्र रूप लिएको छ ।

स्पष्टतः राजाको एकतन्त्री हुकूमत प्रति वहाँहरू को विश्लेषण

औसरवादी चालले परिपूर्ण छ र यसले राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति लाई पूरा गर्ने सट्टा नेपाल को क्रान्तिकारी शक्तिलाई छिन्न भिन्न गरी यसलाई असफल गर्ने काम गर्दछ ।

यस बिसर्जनवादी राजनीति लिएर पार्टी विधान तथा पार्टी अनुशासन भङ्ग गरी वहाँले पनि पार्टी बाट अलग भई आफ्नो अलग गुट बनाई लिएका छन् । तर थहा पाइएको छ कि यो मयकडा सय माववादी गुट डा० माभी गुट भन्दा पनि निस्कृय भएर बसेको छ ।

केन्द्रिय न्यूक्लस दल को संकीर्णता- वादी, फूटपरस्त बचकना राजनीति

डा० माभीले सुरु गरेको पार्टी विधान तथा पार्टी अनुशासन तोडि पार्टी फुटाउने क्रममा एक अर्को गुट देखिन आएकोछ । वहाँहरूले सर्व-प्रथम आफुलाई केन्द्रिय न्युक्लस को रूपमा गठन गरि लिए । वहाँहरूले तृतीय महाधिवेशनलाई मौखिक रूपले मान्यता दिए । तर यस महाधिवेशनले दिएको राजनीतिलाई लत्याउने काम गरे, पार्टी विधान, पार्टी-अनुशासन पार्टी को जनवादी केन्द्रियतालाई तोडने काम गरे ।

वहाँहरू को बहाना थियो कि तुल्सीलाल को नेतृत्वमा गठन भएको केन्द्रिय संगठनहरू स्वतः भङ्ग भै सकेका छन् ।

पार्टी विधान को धारा १ अनुसार "कुनै पनि स्तरका नेतृत्व दिने संगठन को निर्वाचित सदस्यहरूमा ५० प्रतिशतले राजिनामा गरेमा या कुनै कारणवश संगठन बाट हटेमा वा हटाइएमा उक्त संगठन को वैधानिकता खतम हुनेछ ।

केन्द्रको संगठनहरू तथा मन्त्री परिषद् तथा केन्द्रिय कार्यकारिणी समिति का सदस्यहरूले न राजिनामा दिएर गएका हुन्, नत उनिहरू लाई हटाइएको हो, उनिहरू आफै हटेर गएका हुन् ।

सवाल छ, किन हटेर गए ?

वहाँहरू हटेर जाना को मूल कारण हो वहाँहरू र महामन्त्री को बीच को राजनीतिक मतभेद ।

पुष्पलाल तथा का० हिंमत सिंह ले महाधिवेशन को निर्णय को विपरीत गएको कुराहरू माथि उल्लेख भै सके को छ ।

अन्य सदस्यहरू जसले महाधिवेशन को बेला महाधिवेशन ले दिएको राजनीतिमा सहमत गरी नेतृत्वमा आएका थिए, उनिहरू सबका सबने

महाधिवेशन को राजनीति छोडी पार्टी राजनीति लाई तत्कालिक राजनीतिक मांग हरू सम्म सीमित गर्ने कुरोमा जोड दिन थाले । तृतीय विस्तारित बैठकले पास गरेको "तात्कालिक राजनीतिक प्रस्ताव" यस्को नमुना हो । यो स्पष्टतः एक संशोधनवादी राजनीति हो ।

महाधिवेशन को राजनीति लाई पन्छयाउने कमैलाई हक थिएन । पार्टीले तात्कालिक मांगहरू राखी तात्कालिक संघर्षहरू चलाउँदा चलाउँदै पनि पार्टी को तृतीय महाधिवेशनले दिएको राजनीति अनुसार देशको राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने को निम्ति निरन्तर मैदान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक तयारि गर्दै जाने कुरोमा वहाँहरू कोई पनि मन्जूर थिएनन् । वहाँहरू को यो प्रवृत्ति विलकुल दक्षिणपन्थी औसरवादी प्रवृत्ति थियो, लेनिनवाद विरोधी प्रवृत्ति थियो ।

लेनिन संगको मत भेदमा रूस को मेन्सेविकहरू (दक्षिणपन्थी औसरवादी हरू) ले पनि मूल क्रान्तिकारी राजनीति को निम्ति काम गर्न छोडेर तात्कालिक संघर्षहरूमा मात्र जोड दिएका थिए ।

हाम्रा देश का औसरवादीहरू को यही हाल थियो र वहाँहरू चाहन्थे महामन्त्रीले पनि पार्टी महाधिवेशनले दिएको राजनीति छोडि देउनु र राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्न को निम्ति सैद्धान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक तयारि गर्दै जाने कुरा छोडि देउन् । महामन्त्रीले वहाँहरूको यस कुरोमा सहमत हुन सकेनन् ।

जब वहाँहरूले देखे महामन्त्री पार्टी महाधिवेशन ले दिएको राजनीतिक जिम्मेदारी छोड्ने वाला छैन, वहाँहरूले एक-एक गरी पार्टी छोडदै, राजा को एकतन्त्री हकूमत को अगाडि आत्म समर्पण गर्दै नेपाल गै खुल्ला घुम्ने सहूलियत प्राप्त गर्न थाले । वहाँहरू मध्ये कुनै कुनै पञ्चायत व्यवस्थामा भाग लिई, यस बाट आफ्नो निजी फाइदा पनि उठाई रहेकै छन् ।

स्पष्टतः पार्टी छोडेर जानेहरू को हुन् ? चाहे एकलो होस् तुल्सीलाल ले पार्टी महाधिवेशनले दिएको "राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने" जिम्मेदारी वाट भाग्ने काम गरेको छैन । र यस्को सफलता को

निम्ति सैद्धान्तिक, राजनीतिक र संगठनात्मक तयारि मा लागेरै बसेको छ । विश्व को हर पार्टी मा उतार-चढाउ स्वाभाविक हो । एक समय थियो जब महान् लेनिन पनि एकलो हुन गएको थियो । स्पष्टतः औसरवादीहरूले पार्टी छोडेर गएको बेला सही राजनीति पक्की क्रान्तिको पक्ष लिनेहरू एकलो पनि पर्न जान सक्छ, तर जब सम्म त्यस व्यक्तिले यही राजनीति लिएर क्रान्तिको निम्ति कमर कसेको हुन्छ, उन्को एकलो पना स्थायी हुन्दैन र विस्तार विस्तारै उन्ले लिएको राजनीति को वरि परि फेरि पार्टी बढदै नै आउनु स्वाभाविक हो । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी वाट पुरानो पातहरू भरे, नया शाखा हांगा पलाउँदै नै गई रहेको छ र एक दिन यसले कुनै गाई-बाख्वाले खान नशक्ने विशाल कल्प-वृक्ष को रूप लिने छ । अस्तु०

जे होस्, महामन्त्री ले पार्टी छोडेर गएको छैन, पार्टी को स्थायित्व र यस्को वृद्धि र विकास को निम्ति निरन्तर संघर्ष नै गरेर बसेको छ ।

यस स्थितिमा तृतीय महाधिवेशन ले गठन गरेको महामन्त्रीलाई बे वास्ता गरी, पार्टी को राजनीति वाट विचलित भएर गएकाहरू मिलाई एक "केन्द्रिय-न्यूक्लस" गुट बनाइन्छ भने स्पष्ट छ यस 'केन्द्रिय न्यूक्लस' गुटको उद्देश्य के हो । निश्चय पनि यस्तो गुट देशमा जनवादी प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्न को निम्ति जन्मेको होइन र यो गुट एक अर्को औसरवादी गुट मात्र हो ।

यो केन्द्रिय-न्यूक्लस को मुख्य व्यक्तिहरू मध्ये एउटा को बनाई हो, "हामी ले राजालाई चिन्न पो नसकेको रहेछ ।" यसो भनी वहाँले राजाको अगाडि आत्म समर्पण गर्ने वाटो खोलेका थिए । अर्को व्यक्ति को बनाई अनुसार वहाँ सयकडा सय माववादी भएको हुनाले आज चीन र राजाको बीच राम्रो सम्बन्ध भएको हुनाले राजाको विरोध गर्नु हुन्न रे । यसरी यो दोश्रो व्यक्ति ले पनि राजा को अगाडि आत्मसमर्पण गर्ने वाटो खोले । ते श्रो व्यक्ति हुन् तृतीय महाधिवेशन को राजनीति छोडेर कानूनी रूपले देशभित्र घुमि रहेको व्यक्ति जस्ले यो चाहेको थियो कि तुल्सी लाल ले पनि महाधिवेशनले दिएको राजनीति

छोडी संशोधनवादी राजनीति अपनावस्, राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रांति पूरा गर्न को निम्ति सैद्धान्तिक, राजनीतिक र संगठनात्मक तयारि को कुरो नगरोस्, सानातिना राजनीति मात्र अगाडि वढावस् र पार्टी को पाँचवां केन्द्रिय कार्यकारिणी को बैठकमा राजा को भूमि सुधार माथि तुल्सी लाल द्वारा प्रेषित प्रस्ताव अस्वीकार गराई, राजाको भूमि सुधारमा सकारात्मक पक्ष छ भन्दै यस्ताई समर्थन गर्ने खाल को प्रस्ताव पाम गराई लिएका थिए । संशोधनवादी को हो स्पष्ट छ । तर यो व्यक्ति पनि त्यस केन्द्रिय न्यूक्लस को तेश्रो व्यक्ति हुन् । चौथो व्यक्ति बारे त्यसवेला सम्म यस्तो कुनै राजनीतिक खोंट देखा परेको थिएन ।

तर वहाँ ले तेश्रो महाधिवेशन ले दिएको राजनीति को सफलता को निम्ति संघर्ष गरी बस्ने महामन्त्रीलाई बेवास्ता गरी ई राजा को अगाडि पहिलेनै आत्म-समर्पण गरिसकेका व्यक्तिहरूलाई वटुली यो केन्द्रिय न्यूक्लस बनाउनु भयो भने स्पष्टतः वहाँ को राजनीति पनि संशोधनवादी नै हुनु पर्छ । हांस हांस संग, कुखुरा-कुखुरा संग भने भै; संशोधनवादीहरू आखिर संशोधनवादी संग नै मिल्न जान्छ ।

यो केन्द्रिय न्यूक्लस एउटा पार्टी फुटाउने उद्देश्यले बने को गुट हो । नत्र भने तृतीय महाधिवेशन ले चूनेको महामन्त्री संग बेवास्ता गरी अलग्गै गुट बनाई लिने कुनै जरूरत थिएन । महामन्त्री ले गलति गरेको भए उनलाई मीटिंगमा राखि उन्माथि कार्वाई गर्न नशकिते होइन ।

पार्टी मा जब घेरै गड बड देखा पर्छ महाधिवेशन को प्रबन्ध गर्न को निम्ति महामन्त्री संग मांग गर्न सकिन्छ । यदि यसरि मांग गर्दा पनि महामन्त्रीले चाहिने कदम नउठाई बे वास्ता गरी बसेको खण्डमा निश्चय पनि वहाँहरूले अलग्गै गुट बनाएर महाधिवेशन बोलाउन सकिन्छ । तर महामन्त्रीलाई बेवास्ता गरी आफ्नो मन परि काम गर्ने अधिकार कसैलाई हुंदैन । नत यसरि गरेको महाधिवेशन पार्टी महाधिवेशन नै ठहरिन्छ ।

पार्टी भित्र राजनीतिक मतभेद भएमा, अथवा नया कार्यक्रम पेश गर्नु परेमा पार्टी महाधिवेशन बोलाएर मात्र गर्न सकिन्छ भन्ने कुरो पार्टी विधानको धारा २० को उप-धारा (क) ले देखाएको छ ।

सफलता बाहेक माववादी राजनीतिलाई एक विशेष राजनीति को रूपमा अपनाउने कुरो होस्, चाहे राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रांति को विरोध गरी नया जनवादी कार्यक्रम अपनाउने कुरो होस्, सर्वप्रथम तृतीय महाधिवेशनले पास गरेको विधान अन्तरगत काम गरी यसै विधान अनुसार नया महाधिवेशन बोलाएर यसद्वारा पास गराई लिनु आवश्यक छ ।

तर न पुष्पलाल लाई यस्को मतलब रह्यो, न मनमोहन गुट लाई ।

केन्द्रिय न्यूक्लस को सदस्यहरू विभिन्न ठाउँहरूबाट त्याएर एक जगमा जमा गरेको कुखुराहरू जस्तै कसैको कसै संग समान राजनीतिक मत थिएन । फलतः यो केन्द्रिय न्यूक्लस छिटै फुट फाट भएर उडेर गयो । एक मात्र बचेको काभ्रेड ले त्यस पछि भन्न थाले, "केन्द्रिय न्यूक्लस समाप्त हुनु दै गयो, तर एकता कसिदै गयो ।"

जब वहाँ एकलैले चतुर्थ महाधिवेशन गर्न थाले । यस्तैलाई महाधिवेशन भन्ने हो भने साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद का दलालहरू ले यसै जना मिली हप्तै पिछे एउटा महाधिवेशन गरी लिनेछन् र यो पनि नेपाल को कम्युनिष्टहरूले कस कस को पछि लाग्ने ? यो हो पार्टी लाई विभिन्न टुकामा बाँटने तरिका ।

स्पष्टतः जथा भावी महाधिवेशन गरेर महाधिवेशन भनिंदैन ।

पार्टी महाधिवेशन जहिले पनि पार्टी विधान अनुसार हुनु जरुरी छ । हाम्रो पार्टी को तृतीय महाधिवेशन हाम्रो पार्टी को द्वितीय महाधिवेशनले स्वीकृत विधान अथवा त्यस पछि चालू विधान अनुसार भए को हो । पार्टीलाई पार्टी विधान र पार्टी अनुशासन ले बाँधेको हुन्छ । पार्टी को संगठनात्मक सिद्धान्त हो "जनवादी केन्द्रियता ।"

महामन्त्री चाहे जति सुकै बढमास हुन् उस्ताई निकालन को निम्ति जगमाथि कार्वाई गर्नको निम्ति पार्टी बैठक गरी पुर्पक्ष गरी लिनु आवश्यक छ विधान को धारा ४४ ले भन्द छ, "कुनै सदस्य माथि अनुशासन को कार्यवाही गर्दा सम्बन्धित समितिको दुई तीहाई बहुमतले मात्र गर्न सक्छ । तर आफु भन्दा माथिल्लो समिति बाट स्वीकृति लिनु पर्छ । धारा ४५ अनुसार, कुनै नेतृत्वदायी संगठनको सदस्य माथि अनु-

शासनको कार्यवाही गर्नु पर्दा उसलाई चुनेको सम्मेलन या महाधिवेशन ले मात्र गर्न सक्दछ । तर आवश्यक परिस्थितिमा सम्बन्धित समिति को दुई-तिहाई बहुमतले मात्र कार्यवाही गर्न सक्दछ । यस्को स्वीकृति सम्मेलन वा महाधिवेशन बाट लिनु पर्छ ।

धारा ४६ ले भन्दछ, जुन पार्टी संगठनमा सदस्य माथि अनुशासनको कार्यवाही गरिएको छ उसलाई यस विषयको कारण साथै पूर्ण सूचना दिनु पर्छ ।

धारा ४२ ले भन्दछ, अनुशासन को कार्यवाही गर्दा उममाथि लगाइको दोष र अभियोग को प्रमाण सहित रांभ्ररी जांच गर्नु पर्छ । कुन परिस्थितिमा उक्त गलती हुन गएकोहो यसमा पूरा ध्यान दिनु पर्छ ।

धारा ४३ अनुसार, अनुशासन को कार्यवाही सदस्य को उपस्थितिमा हुनु पर्छ । खास परिस्थितिमा मात्र सदस्यको अनुपस्थितिमा कार्यवाही गर्न सकिन्छ तर माथिल्लो समिति को पहिले नै अनुमति लिनु पर्छ ।

मेरो सवालछ, तुल्सीलाल को कुन अपराधले गर्दा उनमाथि कार्यवाही गरिएको हो ? कार्यवाही गर्दा उनलाई किन उपस्थित नगरेको ? अनि कार्यवाही पछि किन उनलाई सूचना नदिएको ? तुल्सीलाल बाट कुन अपराध हुन गयो जसले गर्दा उनमाथि कार्यवाही गर्दा त्यहाँ बोलाउने पनि जरूरत सँभिएन ?

होइन, तुल्सीलाल माथि कुनै कारवाई गरेको होइन भने फेरि महामन्त्री को हैसियतले उनिसंग सम्पर्क न राखी अलग्गै केन्द्रिय न्यूक्लस बने कसरि ? साच्चै भन्ने हो भने केन्द्रिय न्यूक्लस मा उही व्यक्तिहरू छन् जस माथि पार्टीने पहिले नै कार्यवाही गरि राखेको थियो वा पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन तोडेको अपराधमा अनुशासनको कार्य गर्न योग्य छन् ।

स्पष्टतः वहाँहरूको तमाम कार्यवाही गैर वैधानिक हो । वहाँहरू

को कार्यवाही गैर-वैधानिक मात्र होइन पार्टी-फुटाउने नियतले गरिएको पनि विरोधी कार्यवाही हो ।

बाहे तुल्सीलाल माथि कार्यवाही गर्ने को निमित्त किन नहोस्, महामन्त्री को हैसियतले उनिसंग माग गर्नु पर्ने हो कि पार्टी मीटिङ्ग बोलाएपछि भनेर । यसरि माँग गर्दा पनि तुल्सीलाल ले बेवास्ता गरि नसक् भने निश्चत हो पार्टी को पूर्ण सदस्यताको एक तिहाई सदस्यहरूले विरोध राख्न शक्तछ ।

तर वहाँहरूलाई सुरु देखिनै महामन्त्रीको हैसियतले तुल्सीलाल संग बेवास्ता गरी अलग्गै गुट बनाएर "केन्द्रिय न्यूक्लस" बनाई लिने जहरत किन पर्यो ।

वहाँहरूलाई यस्को जरूरत यस निमित्त पर्यो कि तुल्सीलाल संग सम्पर्क गरी काम गर्ने वित्ति कै वहाँहरूले तृतीय महाधिवेशनले दिएको राजनीतिक जिम्मेदारी वाट भाग्ने मौका पाउँदैन ।

यसै कारण वहाँहरूले महामन्त्री संग यस्को माँग गर्ने सट्टा महामन्त्री केन्द्रिय न्यूक्लस को एक दिग्गज संग मन्त्री परिषद को बैठक बोलाउने प्रस्ताव राख्ता पनि वहाँले आफुलाई माववादी हुँ भनी उस्कन लागे । वहाँको समझदारीमा नेपालको क्रान्ति को सफलता को निमित्त माववादन एक मात्र बाटो हो भने, वहाँले आफनो प्रस्ताव मन्त्रीपरिषद को बैठक मा राख्न सक्नु हुन्थ्यो ।

तर वहाँले यता मन्त्री परिषदको बैठक बोलाउने कुरोमा मन्जूरि गरेनन् र अर्कातिर काठमाडौं पुगेर माववाद को नाममा चीन र राजाको राम्रो सम्बन्ध भएको ले हामीले राजाको विरोध गर्नु हुन्न भनि प्रचार गर्न थाले ।

स्पष्टछ, वहाँहरूले तुल्सीलाल संग किन सम्पर्क राख्न नचाहेको ? किन पार्टी अनुशासन, पार्टी को जनवादी केन्द्रियता तोडनु परेको हो पनि स्पष्ट छ । किन भने वहाँहरूले पार्टी महाधिवेशनले दिएको राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूर्ण गर्ने राजनीति वाट उस्कने एउटै बाटो

हो महामन्त्री संग सम्पर्क नरारखु। वहांहरूलाई डर छ कि महामन्त्री संग सम्पर्क राखी काम गर्न खोजेमा अथवा मीटिङ्ग मा पनि बसेमा वहांहरूको माववादी मुकुण्डो उत्री जाने छ र वहांहरूको चेहरा सम्पूर्ण क्रान्तिकारी कार्यकर्ताहरू को अगाडि छर्लङ्ग भै जाने छन्।

स्पष्टतः वहांहरूले गर्नु भएको त्यो तथाकथित महाधिवेशन एक गैर-वैधानिक महाधिवेशन हो र यसको एक मात्र उद्देश्य एक अलग्गै दक्षिण पन्थी औसरवादी गुट बनाई लिनु हो, ताकि वहांहरूको संशोधन-वादी राजनीतिमा पार्टीले कुनै हस्तक्षेप गर्ने मौका नपाउन्। स्पष्टतः यो नया गुट एक गैर-वैधानिक तथा पार्टी विरोधी संशोधनवादी गुट हो।

केन्द्रिय न्यूक्लस गुट ले अगाडि बढाएको राजनीति

के. न्यू. गुटले पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन पार्टी को जनवादी केन्द्रियता लाई लत्याएर अलग गुट बनाई लिए। किन ? के को निम्ति ? वहांहरू भन्नु हुन्छ वहांहरू माववादी हौं, यसै निम्ति अब क्रान्तिकारी वहांहरू सिवाय अरु कोई पनि हुन शक्तैन। बुझिन्छ अब क्रान्तिको ठेकेदारी वहांहरूकै हातमा आएको छ। यसै निम्ति वहांहरू भन्थान्नु हुन्छ वहांहरूले पार्टी विधान तोडे पनि भयो, पार्टी अनुशासन तोडे पनि भयो, पार्टी को जनवादी केन्द्रियता तोडे पनि भयो। अनि हाम्रो तृतीय महाधिवेशनले दिएको राजनीति छोडे पनि भयो। मनपरि चतुर्थ महाधिवेशन गरे पनि भयो। अनि औसरवादी राजनीति दिए पनि भयो।

के माववाद को नाम लिए पछि सारा राजनीतिक पाप पचि हाल्ने भयो त ? निश्चय पनि पच्ने छैन। गलत राजनीति दिने कसैलाई हक छैन। कारण यो जनता को जीवन-मरण को सवाल हो। यसै निम्ति हेनुं छ वहांहरूले दिएको राजनीति कहाँ सम्म क्रान्तिकारी छ।

वहांहरू भन्नु हुन्छ, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र संशोधनवादी हो। राष्ट्रिय प्रजातन्त्र बारे 'पुष्पलाल काण्ड' मा पनि लेखि सकेको छ।

राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को राजनीति लेनिनले १९२१ जून मा सम्पन्न

भएको मङ्गोलियाई क्रान्तिको दौरानमा दिएको हो र त्यस बेला मङ्गोलिया एक पिछडिएको देश हुँदा लेनिनले यसको विकासको निम्ति "गैर-पूँजीवादी" बाटो देखाएका थिए।

मङ्गोलिया को नेता "मुखे बाटर" ले भनेका थिए, "पूँजीवाद तिर ढल्केको मङ्गोलियाले दासता बाट मुक्त हुन सक्ने छैन। पूँजीवाद तिर ढल्कनु को मतलब हुँदार को मुख बाट उम्की बाघ को मुखमा जानु हो।" मङ्गोलियाई क्रान्ति साम्राज्यवाद विरोधी सामन्त विरोधी क्रान्ति थियो र पूर्वीय देशहरूमा साम्राज्यवाद को उपनिवेशिक जुआ उतारेर क्याँबने पहिलो देश मङ्गोलिया हो।

विश्वमा सर्व प्रथम राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति महान लेनिन को निर्देशनमा मङ्गोलियामा सम्पन्न भएको थियो। त्यस पछि क्यूबा को क्रान्ति राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति को रूपमा १९५८ मा सम्पन्न भयो। के मङ्गोलिया को क्रान्ति संशोधनवादी हो ? अथवा के क्यूबा को क्रान्ति संशोधनवादी हो ? के महान लेनिन संशोधनवादी हो ? अथवा का० क्यास्ट्रो संशोधनवादी हो ? निश्चित छ राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्नु कदापि संशोधनवादी होइन।

१९६० मा मस्कोमा भएको अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट सम्मेलनले एशिया, अफ्रीका, ल्याटिन अमेरिका को अनुभव बाट शिकेर विश्व को विभिन्न अविकसित देशहरू को निम्ति "राष्ट्रीय प्रजातन्त्र" लाई अगाडि बढाए।

तर आज औसरवादी हू "राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति" पूरा गर्ने जिम्पेदारी वाट भाग्न को निम्ति यसको बदनाम गर्न हेतुले यो त रूसले दिएको लाइन हो, चीन को लाइन "नया जनवाद" हो भन्ने भूडा प्रचार गर्न थालेका छन्।

एकत कुनैपनि देश को कम्युनिष्ट पार्टी एक राष्ट्रीय पार्टी मात्र नभै यो एक अन्तरराष्ट्रीय पार्टी पनि हो र हरेक पार्टी अन्तरराष्ट्रीय पार्टी सम्मेलन को निर्णयले बाँधिेकै हुन्छ। अन्तरराष्ट्रीय सम्मेलन को निर्देशन हो "राष्ट्रीय प्रजातन्त्र" नकि "नया जनवाद"।

अर्को कुरो कुन राजनीति सही अथवा गलति छ भन्ने कुरो रूस ले दिएको हो कि चीन ले दिएको भनी, चीन ले भने को हुंदा बांगो रूप पनि सोभो हो भन्ने कदापि सवाल उठदैन । हर कम्युनिस्ट ले वैज्ञानिक विश्लेषण द्वारा कुन कुरो सही कुन कुरो गलत थम्याएर लिनु आवश्यक छ । हर देशको राजनीति सही र गलति थम्याउन त्यस देश को सामाजिक आर्थिक स्थिति को विश्लेषण गरेर निचोड निकाल्नु जरुरि छ ।

यस बाहेक ई अवसरवादीहरू का० मावत्से तुङ्ग को नया जनवाद सुनेको हुँदा 'ग्रासाढमा कानो भएको गोरुले सँधै हरियो देख्छ' भने भै ई अवसरवादीहरू का० माव को नाममा आज पनि नया जनवाद कै रत लगाई रहेकाछन् । आज संसार को स्थिति कहाँ पुगि सकेकोछ, चीनको नया जनवादी क्रान्ति को बेला चीन भित्र को स्थिति के थियो त्यसबेला अन्तरराष्ट्रीय स्थिति के थियो र आज नेपाल भित्रको स्थिति के छ र अन्तरराष्ट्रीय स्थिति के छ भन्ने कुनै कुरो संग वहाँहरूको मतलब छैन । स्वयम् चीनको कम्युनिष्ट पार्टी को राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति प्रति आज के भनाई छ भन्ने कुरो संग पनि उनिहरू को कुनै मतलब छैन ।

स्वयम् चीनको कम्युनिष्ट पार्टी ले आज एशिया, अफ्रीका र ल्याटिन अमेरिका को देशहरू अविकसित देश भएको हुँदा ई देशहरू मा राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति माथि जोड दिएको छ ।

चीनको कम्युनिष्ट पार्टी ले ३ पटक सम्म प्रकाशित गरेको लोक युद्धको विजय अमर रहोस् भन्ने पुस्तिका (अंग्रेजी संस्करण पेकिंग प्रकाशन) को पन्ना ५१ भा लेखिए को छ संशोधनवादीहरू को एक मात्र उद्देश्य हो पददलित जातिहरूलाई साम्राज्यवाद विरोधी संघर्ष बाट हटाउनु र उनिहरूको राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति लाई भत्ताभुङ्ग गर्नु । इनिहरूले ई सर्वै कार्य साम्राज्यवाद को सेवामा नै गरेको हुन्छ ।

स्पष्टतः राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति को विरोधीहरू साम्राज्य-

चीनको कम्युनिष्ट पार्टीले ठाउँ ठाउँमा आफनो दस्तावेजहरूमा राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति को आवश्यकता वारे लेखेकोछ । उही लोक युद्धको विजय अमर रहोस् भन्ने पुस्तिका को पन्ना ५० मा लेखिएको छ, 'राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति समाजवादी क्रान्तिको न भई न हुने फल हो । ई दुइटा क्रान्तिकारी तहहरूको बीच कुनै ठूलो पर्खाल छैन ।'

चीनको कम्युनिष्ट पार्टीको १४ जून को पत्र (अंग्रेजी संस्करण पेकिंग प्रकाशन) को पन्ना १३ मा लेखिएको छ, 'ई इलाकाहरू (एशिया, अफ्रीका, ल्याटिन अमेरिका) मा राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्तिकारी आन्दोलनहरू र अन्तरराष्ट्रीय सगाजवादी क्रान्तिकारी आन्दोलनहरू हाम्रो समयको दुईवटा महान् ऐतिहासिक धारहरू हुन् ।'

ई इलाकाहरूमा राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति आजकलको सर्वहारा विश्व क्रान्ति को महत्वपूर्ण अङ्ग हुन् ।

स्पष्ट छ संशोधनवादी को हुन् । आफुलाई सयकडा सय माववादी भनी नया जनवाद को कार्यक्रम लाई तोड-मरोड गरी राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्तिमा बाधा दिने अवसरवादीहरू हुन् वा हामी हौं जस्ले विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलन को निर्णय लाई अगाडि बढाएर तृतीय महाधिवेशन ले निर्णय गरेको राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने कार्यक्रमलाई अगाडि बढाएका छौं र यस्को निम्ति आफनो तमाम शक्ति लगाइ रहेका छौं ?

संशोधनवादी सामन्ती स्वार्थ को रक्षा गरी पूंजीवाद को विकास गर्न चाहने हरू हुन् अथवा हामीहौं जस्लेमहान लेनिन ले देखाएको बाटो पक्की आफनो देशमा न भएको पूंजीपति वर्गलाई जन्मन नदिई, पूंजीवाद लाई नाघेर गैर-पूंजीवादी तरिकाले देश विकास गर्ने पक्षमा छौं ?

वहाँ हरू भन्नु हुन्छ, राष्ट्रीय प्रजातन्त्रले पूंजीपति वर्गको सेवा गर्छ । पूंजीपति वर्गको सेवा गैर-पूंजीवादी विकासमा जोड दिई पूंजीपति वर्गलाई जन्मनै नदिनेले गर्छन् अथवा वहाँहरूले जस्ले सामन्ती

वर्गलाई बचाउँदै नेपालमा पूंजीवादी विकास चाहन्छन् ? स्पष्टछ वहाँहरूको एक एक कुरो जनतालाई भ्रम दिने उद्देश्य ले आएको र भूठमा आधारित कुरो हो ।

एकातिर चीन को कम्युनिष्ट पार्टी ले राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने कुरोमा जोड दिएको छ भने अर्कातिर हाओ देश को अक्सर-वादी गुटहरू आफुलाई माववादी भन्दै राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति को विरोध गरी नया जनवाद को नाउं लिन्छन् । किन ?

किन भने राष्ट्रीय प्रजातन्त्रलाई माने पछि सर्वहारा वर्ग को नेतृत्व मा मजदूर-किसान एकाको आधारमा तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरूलाई व्यापक रूपले संगठन गरी साम्राज्यवाद विरोधी, सामन्त विरोधी क्रान्ति पूरा गरी यस एकतन्त्री हुकूमत लाई उखाडेर सर्वहारा वर्ग को नेतृत्वमा तमाम क्रान्तिकारी वर्गहरू को संयुक्त सरकार खडा गर्ने सवाल आउँछ । र साथै सामन्ती व्यवस्था खतम गरी सामन्ती जमीन किसानहरूमा वितरण गरी, किसानहरूलाई ऋण बाट मुक्त गरी सामन्ती भकारी र कृषि औजारहरू कब्जा गरी किसानहरू को हातमा सुम्पने कुरो आउँछ र देशमा पूंजीवाद को विकास गर्न नदिई गैर-पूंजीवादी वाटो बाट देश विकास गर्ने कुरो आउँछ । मुख्य कुरो हो, वहाँहरू राष्ट्रीय प्रजातन्त्र ले अगाडि बढाएको ई कुनै कुरो गर्न तयार छैनन्, यसै निम्ति राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने कुरो मा वहाँहरूले जति सक्यो उति वाधा दिई रहेका छन् ।

एकातिर क्रान्ति बाट पर भाग्ने, अर्कातिर क्रान्तिकारी ठहरिने वाटो के हो भन्दा आजकल आफुलाई क्रान्तिकारी ठहर्याउने सब भन्दा सुगम र सजिलो तरिका हो आफुलाई माववादी घोषणा गर्नु । वहाँहरूले पनि यहि सजिलो तरिका अपनाएका छन् । र माववाद को टोपी लगाएर यस्ले मुख छोपी लाज पचाएर एक संशोधनवादी राजनीति नै केन्द्रिय न्यूक्लस गुटले पनि अगाडि बढाएका छन् ।

वहाँहरूले का० माव-त्से-तुङ्ग को नाममा आफुलाई “नया जनवादी

मान्छन् । तर वहाँहरू “नया जनवादी” प्रति पनि कत्तिको वफादार छन् यो पनि हेरौं ।

का० माव-त्से-तुङ्गले “नया जनवाद” लाई क्रान्ति को पहिलो चरण को रूपमा मान्नु भएको छ । वहाँको भनाई थियो “चीन जस्तो अवि-सित देशमा अहिले समाजवादी क्रान्ति हुन शक्तैन, तर १९१७ को अक्टोबर-क्रान्ति को फलरूप विश्व को एक छठा भागमा समाजवादी राज्य स्थापना भई सकेकोले चीनको पूंजीवादी-प्रजातान्त्रिक क्रान्ति मा एक परिवर्तन आएकोछ ।” वहाँले आफ्नो कृति नया जनवाद को अध्याय ४ को पहिलो प्यारामा लेख्नु भएको छ, “चीनी क्रान्ति को ऐतिहासिक चरित्र ले गर्दा चीन को क्रान्ति दुई चरणमा बाँटिएको छ प्रजातांत्रिक र समाजवादी, प्रजातांत्रिक भन्नाले यो सर्वसाधारण प्रजा-तन्त्र नभै यो विशेष प्रकार को प्रजातन्त्र हो । यस्को व्याख्या गर्दै वहाँले उही अध्याय मा देखाउनु हुन्छ कि यस्ले उपनिवेशवाद विरोधी, अर्ध-उपनिवेशवाद विरोधी, अर्ध-सामन्तवाद विरोधी चरित्र राख्छ । वहाँ भन्नु हुन्छ, “यो एक फेरि पनि अ-पूर्ण क्रान्ति हो, कारण आज गम्भ दुश्मनहरू धेरै मजबूत छन् ।” वहाँ भन्नु हुन्छ, “यस्को प्रगतिको दौरान, विभिन्न उपचरणहरू हुन शक्तछ, तर क्रान्तिको मूल चरित्र भने उही रहन्छ ।” अर्थात् नया जनवाद नै हुन्छ ।

तर हाओ देशको केन्द्रिय न्यूक्लस गुट एकातिर आफुलाई माव-वादी हुं भन्नु हुन्छ, अर्कातिर का० माव-त्से-तुङ्गले देखाएको “नया जनवादी क्रान्ति” लाई क्रान्ति को पहिलो चरण मान्ने पक्षमा छैनन् ।

पुष्पलालले पहिलो चरण को रूपमा ‘पूंजीवादी प्रजातन्त्र’ अगाडि बढाए भने के० न्यू० (केन्द्रीय न्यूक्लस) गुट ले प्रथम चरणको रूपमा देशभक्त र जनतांत्रिकहरू को सरकार’ लाई अगाडि बढाए ।

पुष्पलाल पार्टीलाई नेपाली काँग्रेसको पुच्छर बनाएर पहिले पूंज-वादी प्रजातन्त्र’ ल्याउने पक्षमा छन् भने के० न्यू० गुट राजा को आशीर्वाद ले “देश भक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार” खडा होला भन्ने टकटकी आशा लगाएर बसेका छन् ।

वहाँहरू आफ्नो पुस्तिका 'कांति र पार्टी को तात्कालिक समस्याहरू' को पन्ना ४३ को प्रथम प्यारामा आफ्नो आँसुरवादिता ला स्पष्ट संग अगाडि वढाएर लेख्नु हुन्छ आज देशमा तुरन्तै जनवादी सरकारको लागि नारा दिने परिस्थिति तयार भएको छैन । यसो परिस्थिति तयार नहुँदा सम्म बीच को कालको लागि सरकारको अर्थ कुनै रूप वारे स्पष्ट नीति न अपनाउनु को अर्थ हुन्छ बीच काल को लागि प्रतिक्रियावादी सरकारको अस्तित्व स्वीकार गर्नु ।

यस बीच को सरकार अर्थात् अन्तरीम सरकार लाई वहाँहरू देश भक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार भन्नु हुन्छ ।

सवाल छ यो देश भक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार कसो स्थापना हुन्छ ?

वहाँहरू पन्ना ४३ मा लेख्नु हुन्छ यस प्रकार को सरकार को निर्माण...खालि तल देखि उठेको र व्यापक संयुक्त मोर्चा माथि आधारित सशस्त्र संघर्ष जसमा किसानहरू को कांतिकारी संघर्ष को निर्णयात्मक भूमिका हुनेछ द्वारा मात्र सम्भव छ ।

अब सवाल छ जब सशस्त्र संघर्ष नै हुन्छ भने यो नया-जनवादी कांति कै रूपमा किन नगर्ने ? वहाँहरू भन्नु हुन्छ अहिले परिस्थिति तयार छैन । जब हतियार पकी लडन को निम्ति स्थिति तयार छ भने नया जनवादी कांति पूरा गर्ने लागि वहाँहरूलाई केले रोक्यो ? यहाँहरूलाई रोक्ने एउटै कुरा हो, त्योहो वहाँहरू को आशा कि किहि राजाले आफ्नो खुसीमा अन्तरीम सरकार न बनाई देवस् ।

स्पष्टछ वहाँहरू यस ताकमा छन् कि राजाले अन्तरीम सरकार बनाउने भए के० न्यू० गुट को सरकार बनाई देउन् । अनि नया जनवादी कांति ? यस्लाई त पहिले नै दराज भित्र थन्क्याई दिएको छ र यस्को बदला देशभक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरूको सरकार को नाउँमा राजा संग समभौता गरी आफ्नो सरकार खडा गर्ने बाटो खुला राखेकैछ ।

स्पष्टतः यो एउटा समभौता परस्त राजनीति हो र वहाँहरू कान्तिलाई अन्त सम्म लगी नया जनवादी कान्ति पूरा गर्ने पक्षमा

गैरान् । के. न्यू. गुट नया जनवादी कान्ति पूरा गर्ने पक्षमा छैनन् । कारण नया जनवादी कान्ति गर्न धानेमा समभौता को कुरा उठदैन; अनि यस कान्ति को दौरान किसानलाई जमीन दिने, किसान को ऋण खारेज गर्ने, विदेशी पूँजी राष्ट्रियकरण गर्ने, दलाल र नौकरशाही पूँजी पनि राष्ट्रियकरण गर्ने, सामन्ती भकारी र कृषि औजार सामन्तीहरू को हात बाट खोसी किसानहरूको हातमा दिने सवाल उठछ ।

वहाँहरूले राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक कान्ति पूरा गर्ने कुरो पनि यसै निम्ति मान्नु हुन्न कि यहाँ पनि समभौता को कुरो उठदैन, माथि भनेको सबै शर्तहरू यस्मा पनि पूरा गर्ने पर्यो र यस बाहेक जहाँ नया जनवादले न भएको पूँजीपति जन्माई रहने कुरा गर्छ, राष्ट्रिय प्रजातन्त्रले आफ्नो देशमा नभएको पूँजीपतिवर्ग जन्माई रहने कुरा गर्दैन र पूँजीवाद लाई नाघेर समाजवादमा जाने कार्यक्रम राख्छ, यस्लाई समाजवादमा जाने पुल भनिन्छ ।

यसै निम्ति वहाँहरू लाई 'राष्ट्रिय प्रजातन्त्र' त काम लागेन, लागेन, 'नया जनवाद' पनि काम लागेन । का० माव-त्से-तुङ्गको नाममा आफुलाई माववादी साबित गर्न नया जनवाद को नाम लिन त करै लाग्यो, तर यस्लाई व्यवहारमा ल्याउन बाट कसरि भाग्ने भन्दा वहाँहरूले भने 'यस्को निम्ति अहिले परिस्थिति तयार भएको छैन ।' स्पष्टतः वहाँहरू को यो कुरो 'नया जनवादी' कान्ति बाट पनि भाग्ने कुरो हो ।

एकातिर वहाँहरू देशभक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार खडा गर्न किसानहरू को सशस्त्र संघर्ष को कुरो गर्नु हुन्छ, अर्कातिर यस सशस्त्र संघर्ष को दौरान सामन्ती व्यवस्था खतमगरी किसानलाई जमीन दिने कुरा गर्नु हुन्छ । किसानहरू माथि लाडिएको सामन्ती सुदखोर ऋण खारेज गर्ने कुरा गर्नु हुन्छ । नत सामन्ती भकारी र कृषि औजार कब्जागरी इनिहरूलाई किसान को हातमा दिने कुरा गर्नु हुन्छ ।

वहाँहरू आफ्नो उपरोक्त पुस्तिका को पन्ना ४३-४७ मा दिएको

बूँदा ५मा लेख्नु हुन्छ, किसानहरूको मोहियाना हक सुरक्षित हुनु मा माल पोत कम हुनु पर्छ। जग्गा नापी गर्दा किसानहरूको जमीन माथि न्यायपूर्ण स्वामित्व, मोहियाना हकमा अर्चा पुग्ने काम कारबाही र अन्य अत्याचार तथा भ्रष्टाचार बन्द हुनु पर्छ।

यस्तो कार्यक्रम दिई वहाँहरू सामन्ती जमीनलाई चोखै बचाउनु चाहनु हुन्छ। मोहियाना हक दिएर अथवा मालपोत कम गरेर सामन्ती व्यवस्था खतम हुँदैन। मालपोत कम गर्दा सामन्तहरूलाई बरु फाँटिनु हुन्छ। मोहियाना हक दिने कुरो राणा सरकारले पनि गरेकै थियो। यो तानाशाही सरकारले पनि गरेकै छ। स्पष्टतः वहाँहरूको कार्यक्रम सामन्त परस्त सुधारवादी कार्यक्रम हो, यसै निम्ति उही बूँदा ५मा वहाँहरू फेरि भन्नु हुन्छ, व्याजको दर निश्चित भएर त्यस्को कडा पूर्वक पालन हुनु पर्छ।

वहाँहरू किसानहरूको ऋण खारेज गर्ने कुरा गर्नु हुन्न, व्याजको दर निश्चित गर्ने कुरा मात्र गर्नु हुन्छ।

राष्ट्रीय प्रजातन्त्र ले किसान को ऋण खारेज गर्ने योजना राखेको छ। तर वहाँहरूलाई यो कुरो मन्जूर छैन कारण यसो गर्दा सामन्तहरूलाई मर्का पर्छ। यसै निम्ति वहाँहरू व्याजको दर मात्र निश्चित गर्ने कुरा गर्नु हुन्छ, ताकि सामन्तहरूलाई धेरै धक्का नपरोस्। उनिहरूको शोषणको वाटो खतम नहोस्। यसै निम्ति वहाँहरूले राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति को विरोध गरेका हुन्।

उही बूँदा ५मा वहाँहरू फेरि भन्नु हुन्छ खेतालाहरूको न्यूनतम ज्याला को दर निर्धारित हुनु पर्छ। जग्गा को हद निश्चित हुनु पर्दछ। लुकाएको जग्गा समेत निकालेर भूमिहीन किसानहरूमा वितरण हुनु पर्दछ।

वहाँहरूको कार्यक्रम सामन्ती जग्गा खोस्ने होइन; राजाले गरेको जग्गा हदबन्दी बाट बचेर निकलेकोमा सो जग्गा भूमिहीन किसानहरूमा वितरण गर्ने वहाँहरूको योजना हो। सामन्तहरू राम्रै संग रहनु;

यसै मुद्देको टुक्रा-टाक्री जमीन खेतहीन किसानलाई दिनु वहाँहरूको योजना हो।

के-न्यू-गुट ले देशभक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार स्थापना गरी गर्ने कार्यक्रम मा जमा ३३ बूँदाहरू छन् र यस कार्यक्रममा विदेशी पूँजी माथि रोक लगाउने अथवा यसलाई राष्ट्रीयकरण गर्ने कुनै कुरा छैन। विदेशी पूँजीवारे लेख्दै बूँदा २० मा भन्नु हुँछ, विदेशी पूँजीलाई प्राप्त विशेष छूटहरू बन्द हुनु पर्दछ।

स्पष्टतः वहाँहरू विदेशी पूँजी माथि रोक लगाउने अथवा खतम गर्ने पक्षमा छैनन् यस्ले पाई रहेको विशेष सुविधाहरू मात्र खतम गरी यसलाई राष्ट्रीय पूँजीपति वर्ग सरह विकास गराउने पक्षमा छन्। वहाँहरू बूँदा ३० मा लेख्नु हुन्छ राष्ट्रीय पूँजीमा आधारित उद्योग व्यापारको विकासको लागि विशेष प्रोत्साहन र सहायता मिल्नु पर्छ।

स्पष्टतः वहाँहरू नेपालमा पूँजीवाद को विकास गर्ने पक्षमा छन् र साथै विदेशी-पूँजी लाई पनि देशभित्र पनपन दिने पक्षमा छन्।

स्पष्टतः यो एक पूँजीवादी कार्यक्रम हो। यसै निम्ति यो संशोधनवादी कार्यक्रम हो।

देशभक्त र जनतांत्रिक शक्तिहरू को सरकार खडागरी वहाँहरू सामन्ती व्यवस्था खतम गर्ने पक्षमा छैनन्, पूँजीवादलाई रोकने पक्षमा छैनन्, बरु वहाँहरू विदेशी पूँजी लगायत पूँजीवाद को विकास गर्ने दिने पक्षमा छन्।

स्पष्टतः यो कार्यक्रम पुष्पलाल को कार्यक्रम भन्दा खास फरक छैन। र यो सामन्त परस्त पूँजीवादी कार्यक्रम नेपाली काँग्रेस ले पनि मान्ने खालको कार्यक्रम हो। जेहोस् यो कम्युनिष्ट पार्टीले क्रान्ति को पहिलो चरणमा अगाडि बढाउन योग्य कार्यक्रम नभई, जुन सरकार खडा छ उसंग माग्ने खाल को कार्यक्रम हो।

यस्तो दक्षिण पंथी औसरवादी अर्थात् संशोधनवादी कार्यक्रम लाई अगाडि बढाउन को निम्ति जरूरि छ कि राष्ट्रीय प्रजातंत्र को बदनाम

गरुन् यस प्रति घृणा फैलाउन् र महाधिवेशन ले दिएको राजनीतिक जिम्मेदारी बाट भागुन् र पार्टी विधान र पार्टी अनुशासन तोडुन् ।

के. न्यू. गुट ले दिएको ३२ वटै बुँदाहरू यस्तो माँगहरू हुन् जसले माँग राजा संग मागिएको माँग हो र इतिहासलाई पूरा गर्ने माँगको क्रान्तिपूरा गर्न पर्ने खालको छैन । आश्चर्यको कुरोछ यस संशोधनवादी राजनीतिलाई वहाँहरू क्रान्तिकारी राजनीति भन्नु हुन्छ र सामन्ती प्रजातन्त्रलाई वहाँ हू संशोधनवादी भन्नु हुन्छ ।

स्पष्टतः यसले वहाँहरूको राजनीतिक दृष्टिकोण एउटा पूँजीवादी दृष्टिकोण हो भन्ने प्रमाणित गर्दछ ।

सामन्ती व्यवस्थालाई जथावत राखी, पूँजीवाद को विकास गर्न दिई, यसले नपुगी विदेशी पूँजीको स्मेत विकास गर्न दिएर एक सामन्ती परस्त पूँजीवादी सामाजिक व्यवस्था स्थापनागरी वहाँहरू आफ्नो माँगहरू को पहिलो र दोश्रो बुँदाहरूमा भन्नु हुन्छ ।

(१) जनता लाई पूर्ण राजनैतिक स्वतन्त्रता प्राप्त हुनु पर्दछ ।

(२) जनता द्वारा चुनिएको प्रतिनिधिहरूलाई संविधान बमोजिम अधिकार प्राप्त हुनु पर्दछ ।

के. न्यू. को आघा कांचो आघा पाको राजनीतिको यो अर्थ नमूना हो ।

पूर्ण राजनैतिक स्वतन्त्रता को मतलब के हो ? स्पष्टतः वहाँहरू पूर्ण राजनीतिक स्वतन्त्रता लो लागी सामन्त जाली फताहा, शोषक र अत्याचारीहरू माथि पहिले विजय प्राप्त गर्नु कुनै जरूरत थान्नु हुन्न । अनि संविधान सभा बस्न भन्दा अघि नया जनवादी क्रान्ति पूरा गर्ने पनि जरूरत थान्नु हुंदैन । पच्युँगीज को हालको घटना ले साफ पक्कै मजदूर वर्ग को नेतृत्वमा मजदूर किसान एका को आधारमा व्यापक संयुक्त मोर्चा बनाएर जनवादी क्रान्ति या राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गरी राजसत्ता माथि कब्जा गरी सामन्त र पूँजीवादी शोषकहरू

लाई खसार्ने गरी समाजमा एक प्रकार को स्थिरता स्थापना गरि संविधान ले जनता द्वारा सही ढङ्ग को चुनाव गरी संविधान सभा बमोजिम सही संविधान बन्न सक्नेछ । सोवियत संघमा क्रान्ति १९१७ सालमा; संविधान बन्छ १९३६ सालमा । चीनमा १९४९ सालको नया जनवादी क्रान्ति पूरा गरी केहि वर्षहरू पछि नै संविधान बने ।

सामन्त माथि सामन्तहरू तथा पूँजीपति वर्गको प्रभुत्व कायम राखी पूर्ण संविधान सभा को चुनाव गराइन्छ भने निश्चय हो यस्तो संविधान बमोजिम प्रतिस्पर्धावादी तत्वहरू कै प्रधानता रहन्छ नत यसरि पूर्ण राजनीतिक स्वतन्त्रता नै सम्भव छ ।

यस रूपमा हेर्ने हो भने के. न्यू. गुट को तात्कालिक कार्यक्रम राजा को विरुद्ध नव-उपनिवेशवादी राजनीति संग विशेष भिन्नता राख्ने न । यो एक मानेमा यस व्यवस्था अन्तरगत सुधारको आशा राख्ने राजनीति हो । यसमा कुनै शंका छैन कि यो एक औसरवादी, संशोधनवादी राजनीति हो ।

वहाँहरूले हात्रो पार्टी को तृतीय महाधिवेशन ले दिएको 'रास्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति' लाई मन्जूर गर्न नशकेको कारण के हो भन्ने कुरा स्पष्ट छ । तृतीय महाधिवेशन ले दिएको राजनीति लाई माने पछि नसामन्ति स्वार्थ को रक्षा गर्ने मौका पाउने छ, न पूँजीवाद को विकास गर्ने मौका मिल्नेछ, नत विदेशी पूँजी ले नेपाल विजय भुल्ने मौका पाउनेछ । अर्कातिर के. न्यू. गुट चाहन्छ कि नेपालमा सामन्ती व्यवस्था रहोस्, सामन्ती जमीन किसानमा नजावस्, सामन्ती कृषि बजार नहोस्, सामन्ती भकारी र कृषि औजारहरू सामन्तहरू को सवामत न खोसीयोस् र ई कुरोहरू किसानहरू को हातमा जान सक्नु । अनि उनिहरू चाहन्छन् कि देशमा विदेशी पूँजीपति वर्ग सित पूँजीवाद को विकास होस् ।

हामी लाग्दो कुरोछ के. न्यू. गुट को नजरमा यस्तो राजनीति क्रान्तिकारी भयो तर सर्वहारा वर्ग को नेतृत्वमा मजदूर-किसान एकाको

आधारमा देशको तमाम क्रान्तिकारीहरू को व्यापक संयुक्त मोर्चा बनाएर राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गरी सामन्ती व्यवस्था खतम गरी सामन्ती जमीन किसानलाई दिने, उनिहरू को ऋण खारेज गर्ने, सामन्ती भकारी र कृषि औजार किसानलाई दिने, विदेशी पूंजी लाई खतम गर्ने राष्ट्रिय पूंजीपति वर्ग लाई उनिहरू को हातमा रहेको सानातिना कारखानाहरू को रक्षा गर्दै पनि देशको भारि, मध्यम र हल्का उद्योगहरू गैर-पूंजीवादी तरीकाले बिकास गर्ने राष्ट्रिय प्रजातन्त्र संशोधनवादी भयो ।

आखा बिग्रे पछि मान्छेले सोभोलाई टेढो र टेढोलाई सोभो देख्छन् । यस्तै बहाहरू को विकृत राजनीतिक दृष्टिकोण को फल हो कि बहाहरू संशोधनवादी राजनीति लाई क्रान्तिकारी र क्रान्तिकारी राजनीति लाई संशोधनवादी देख्नु हुन्छ । र यसरी आफ्नो हाड-छाला बचाएर फेरिपनि आफुलाई क्रान्तिकारी हुँ भन्ने धकोसलागरी क्रान्तिकारी जनतालाई अलमलाउन चाहनु हुन्छ ।

पाटन को काम्रोडहरू ट्रास्कीवाद को जालमा

काठमाडौं उपत्यका को पाटन जिल्ला पार्टी को एउटा लाल इलाका हो । त्यस जिल्लाको एउटा सानो अङ्ग डा० माझी को आत्मसमर्पणवादी राजनीति को पछि लागे भने त्यस जिलाको विशाल अङ्गले पार्टी को तृतीय महाधिवेशनमा भग्न लिएका थिए । यस भित्र पनि व्यक्तिगत तवरले कुनै कुनै काम्रोडहरू औसरवादी नभएको होइन, जस्ले महाधिवेशन को बेला पुष्पलाल संग मत भिन्नता राख्ता राख्दै पनि राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति को समर्थन नगरी पुष्पलाल को राजनीतिलाई नै प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्न भन्दा अधि को पहिलो चरण को रूपमा अगाडि बढाएका थिए । पाटन जिला कमिटीमा यो औसरवादी गुट को नै प्रधानता रह्यो । फलतः यो गुटले पनि विस्तार विस्तारै तृतीय महाधिवेशन ले दिएको राजनीतिक जिम्मेदारी वाट भाग्न पार्टी को विधान, पार्टी-अनुशासन र पार्टी को जनवादी केन्द्रियता लाई लत्याएर एक इलाकीय गुट बनाई लिएका छन् र आफ्नो औसर-

वादिता माथि इनिहरूले पनि माववाद को मुकुण्डो लगाएका छन् । यस गुट को प्रमुख व्यक्तिहरू को भनाई छ, 'राष्ट्रिय प्रजातन्त्र को राजनीति लिएको खण्डमा चीनले हम्ला गर्ने बेलामा हामीले विरोध गर्नु पर्ने हुन्छ र जनवादी प्रजातन्त्र मानेमा चीनले नेपाल माथि हमला गर्दा हामीले सहयोग गरे पुग्छ ।'

के यो एउटा मार्क्सवाद विरोधी लेनिनवाद विरोधी औसरवादी र ट्राटस्कीवादी राजनीति होइन ? एउटा कम्युनिष्ट देशले अर्को देशमा हमला गरी मुक्त होला भन्ने कुरो स्पष्ट रूपमा ट्राटस्कीवादी राजनीति हो । इनिहरू स्पष्टतः माववाद को नाममा ट्राटस्कीवाद मा पुगेको छ । स्वभावतः इनिहरू पनि आज सोवियत विरोधी अभियानलाई माववाद को मुख्य सार हो भन्थान्छन् । अनि पार्टी को महाधिवेशन को राजनीति लाई लत्याउनु, पार्टी-विधान, पार्टी अनुशासन, पार्टी को जनवादी केन्द्रियता लाई टोडनु आफ्नो जन्म सिद्ध अधिकार सम्भन्छन् ।

यादराख्नु पर्ने कुरो हो मार्क्सवाद-लेनिनवाद ले कुनै देश बाहरी हम्लामा मुक्त होला भन्ने कुरोमा विश्वास राख्तेन । जब पनि कुनै देश मुक्त हुन्छ भने आफ्नै बलवृत्तामा मुक्त हुन्छ । भियतनाम, कम्बोडिया, क्यूबा, लापस आदि देशहरू को उदाहरण हाम्रो अगाडि छ । इनिहरू मध्ये कुनै पनि देश बाहरी क्रान्ति बाट मुक्त भएको होइन; आ-आफ्नो देशको क्रान्तिकारी ताकतले मुक्त भएका हुन् ।

नेपाल पनि मुक्त हुन्छ भने नेपालकै मेहनतकश जनता को क्रान्तिकारी ताकतले मुक्त हुनेछ । यसै निमित्त नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी हाम्रो तृतीय महाधिवेशन ले दिएको जिम्मेदारी 'राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति' पूरा गरेर नै नेपाल र नेपाली जनता शोषण र दमन बाट मुक्त हुनेछ भन्ने कुरोमा विश्वास गर्दछ ।

तर हाम्रो पाटन को माववादी नामधारी ट्राटस्कीवादी गुट चीनले हमला गर्ला र मुक्त हुँला भनेर बसेका छन् र यसै निमित्त इनिहरू संग तात्कालिक एक आध संघर्षहरू गर्ने सिवाय अरु कुनै ठोस राजनीति

छैन । उनिहरूको राजनीति हो (क) राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को विरोध (ख) सोवियत संघ को विरोध गरी सि. आई. ए. ले अगाडि बढाएको सोवियत सामाजिक साम्राज्यवाद को नारालाई अगाडि बढाउनु र सोवियत संघ लाई एउटा पूँजीवादी देशको रूपमा प्रचार गर्नु ।

चेकोस्लोभाकिया को घटनामा साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रति-क्रियावादले चाहे भै सोवियत संघ को कार्वाई को विरोध गरी त्यस देश लाई समाजवादी खेमा बाट अलग गरी त्यसलाई साम्राज्यवाद को अखाडामा परिणत गर्न दिई तहां पूँजीवादी व्यवस्था स्थापना गर्न मौका दिनु ।

यसै संदर्भमा उनिहरूको अर्को नारा छ, तुल्सीलाललाई मानुं पछि रे कारण, तुल्सीलाल ले सि. आई. ए. को यस इच्छा को विरोध गर्नु छ र इनिहरूपनि सि. आई. ए. ले प्रचार र प्रसार गरिएको चरित्र हत्या गर्ने कार्य मा उत्तिकै संलग्न छन् ।

यसै राजनीति लिएर इनिहरू बसेका छन् जो सही मानेमा ट्राट्स्कीवाद मात्र हो । र इनिहरूले पार्टीलाई फुटाएर पाटनको क्रान्तिकारी जनतालाई अलममाएर राखेकाछन् र नेपालको राष्ट्रीय प्रजातन्त्रिक क्रान्तिलाई अगाडि बढाउने सट्टा यस्को बाधक को रूपमा खडा छन् ।

जब सम्म पाटन का ई साथीहरूले सि. आई. ए. को निर्देशनमा प्रतिक्रियावादले माववाद को नाम दिई अगाडि बढाएको यो ट्राट्स्कीवादी बाट उम्कन सक्ने छैन, जब सम्म उनिहरूले पार्टी-विधान, पार्टी-अनुशासन र पार्टी को जनवादी केन्द्रियता को कदर गरी तृतीय महावि-वेशन ले दिएको राजनीति राष्ट्रीय प्रजातन्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति लाई अपनाउने छैनन्, उनिहरू को संघर्षशील भूमिका क्रान्तिकारी भूमिकामा कदापि बिकास गर्ने छैन र उनिहरूले त्यसवेला सम्म क्रान्ति को बदला प्रति-क्रान्तिलाई नै मदत पुर्याई रहने छन् ।

विभिन्न कम्युनिष्ट विरोधी

फुटकर गुटहरू

फुटकर गुटहरूमा मुख्यतया ३ वटा सिद्धान्तहीन उप-गुटहरू देखा

परिका छन् । ई ३ वटै उप-गुटहरू पुष्पलाल बाट फुटेका अथवा पुष्प-लालगुट को नाउँमा काम गर्दा गर्दै पनि पुष्पलाललाई आफ्नो क्षेत्रमा पुग्नु नदिने गुटहरू हुन् । पुष्पलाल ले पार्टी बाट अलग बस्दा पुष्पलाल पार्टी पार्टी बाट अलग हुने प्रोत्साहन गर्ने ई उप-गुटहरू नै हुन् । इनिहरू ले एक भन्दा अर्कोले बढेर भूठा प्रचार द्वारा तुल्सीलाल को व्यक्तिगत बदनाम गरी चरित्र हत्या गर्ने कार्य गरेका थिए । बारा र रौतहट को खास काभ्रेडहरूलाई माववाद को नाममा मूल पार्टी बाट फुटाउने कार्यमा 'रोहित' मुख्य हुन् । तुल्सीलाल माथि विशेष क्लास भलाएर उनको ६ वटा बस दर्भङ्गामा चल्छ, उनि कार मा सिवाय भूईंमा पाइला टेक्दैन उनले पार्टी को ३ लाल रूपिया पचाइ राखेको छ र उनि ३ लाख जाने घरमा बस्छन् भन्ने भूठा कुराहरू शिकाउनमा र यस प्रचारलाई असरदार बनाउन को निम्ति तुल्सीलाल को नकली समर्थक बनाएर क्लास मा राखी उनिबाट पनि तुल्सीलाल को बदनाम गराउने षड्यन्त्र गर्ने कार्यमा प्रमुख हो केशरमणि, जस्लाई मदन पोखरेल पनि भनिन्छ । के यो माक्सवादी-लेनिनवादी तरिका हो ? निश्चित हो यो सि. आई. ए. तरिका हो । भूठा हल्ला फैलाउनु सि. आई. ए. को चाल हो भन्ने कुरोमा कुनै शंका छैन । माववाद को नाममा लुम्बिनी अञ्चल को युवक विद्यार्थीहरू लाई गलत बाटो मा लाने र गलत चलनहरू शिकाउने यहि केशरमणि गुट हो ।

पुष्पलाल को तेश्रो उपगुट हो हरिराम शर्मा को ।

पुष्पलाल संग बस्दा बस्दै पनि इनिहरू आ-आफ्नो गुट मजबूतगरी पुष्पलाललाई आ-आफ्नो क्षेत्रमा घुस्नु नदिने कार्यमा ई ३ वटा उपगुट-हरू एक दोश्रो संग होड गरि रहेकै थिए । सि०आई० ए० द्वारा प्रसारित चरित्र हत्या गर्ने कार्य मा ई ३ वटै उपगुटहरू दक्ष थिए । ई ३ वटै को कार्य हो पार्टी नेताहरू को चरित्र हत्या गर्नु ।

इनिहरूले तुल्सीलाल को मात्र होईन ऐन मौकामा पुष्पलालको चरित्र हत्या गर्ने कार्य वाट पनि बाज आएनन् । पुष्पलाल विरामी हुने वित्तिकै इनिहरूले पुष्पलाल को उत्तराधिकारी बन्ने र उनको हात बाट नेतृत्व हत्याउने काममा एक दोश्रो संग होड गर्न थाले । पुष्पलाल फेरि

नेतृत्वमा न आवास् भन्ने हेतुले पुष्पलाल माथि लडकीहरू वारे तीव्र-रूपले बदनाम गरी उनको पनि चरित्र हत्यागर्ने कार्य सुरु गरे ।

हरिराम शर्मा गुटले "नेपाली" पत्रिका द्वारा पुष्पलाल सहित सबै जसो पुरानो पार्टी नेताहरूको बदनाम गर्दा गर्दै बम्बई वाट यदा-कदा क्रान्ति-दूत निकाल्ने रामप्रसाद सर्वहारा लाई पनि छोडेन । किन ? कारण स्पष्टछ, कि पार्टीले कहि वाट पनि शिर उठाउन नयावस् भन्ने नै इतिहरूको उद्देश्य हो ।

स्पष्टतः इतिहरू प्रतिक्रियाबाद वाट संचालित पार्टी-विरोधी गुटहरू हुन्; जसको उद्देश्य हो पार्टी नेताहरूको बदनाम गरी माववादको मुकुण्डो लाएर पार्टीलाई सा-साना गुटहरूमा बाँटी राख्नु । माववादको नाममा बनेका ई तीन वटै गुटहरू कुनै पनि "नया जनवादी क्रान्ति पूरा गर्ने राजनीति" प्रति पनि वफादार छैनन् । माववादको नाममा सिद्धान्तहीन तरिकाले अराजकतावादी ढङ्गले काम गरी पार्टीका इमानदार साथीहरूलाई कु बाटो देखाएर इतिहरूको चरित्र बिगानु र क्रान्तिको नाउँमा कसै कसै माथि भयङ्कर मुग्दमा मा फँसाउनु नै इतिहरूको काम हो ।

आश्चर्य छैन इतिहरू मध्ये कसै कसै संग पैसाको कुनै कमि छैन ।

यी ३ वटै उप-गुटहरूले पार्टी फुटाउने कार्यमा तुल्सीलालको बदनाम गरी पुष्पलाललाई अगाडि बढाए । पुष्पलाल फुटेर अलग भै सके पछि आ-आफुने बनाएको उप-गुटहरू पुष्पलालको पहुँचको बाहिरको कुरो बनाए । अनि उनि बिरामी हुँदा चिन्ता लिने सट्टा पुष्पलालको उत्तराधिकारीको रूपमा नेतृत्व हत्याउने कार्यमा छिना भ्रष्ट गर्न लागे । इतिहरूको आशाको बिपरीत पुष्पलाल बाँचिनै रहँदा रोहित उप-गुट र हरिराम शर्मा उप-गुटले पुष्पलालसँग नाता तोडे भने केशर-मणि (मदन पोखरेल) उप-गुटले पुष्पलालको नाउँमा काम गर्दा गर्दै पनि भित्र भित्र उनको पनि बदनाम गरी त्यस इलाकाको नेतृत्व पुरष्पलालको हातमा जान नदिने काम भई रहेकै छ ।

स्पष्ट छ, ई ३ वटै उप-गुटहरू पुष्पलालको राजनीति बुझेर यस्मा मही थापि पुष्पलालसँग लागेको होइनन् । यदि पुष्पलालको राजनीतिमा विश्वास भएर उनि संग लागेको भए निश्चय पनि पुष्पलाल प्रति इतिहरूको यो नीति हुने थिएन । पुष्पलाल बिरामी हुँदा भन्ने उस्को पनि चरित्र हत्या गर्ने कार्यमा सक्रिय हुने थिएनन् । स्पष्ट छ इतिहरूको एक मात्र उद्देश्य पार्टी नेतृत्व हत्याउनु हो र पार्टीलाई टुका टुका गरी कम्जोर राख्नु हो ।

इतिहरूको यस कार्यलाई दिल्ली स्थित एक उच्चकोटि को सि. आ. डी. इन्स्पेक्टर, जसले पुष्पलाललाई पार्टी फुटाउने कार्यमा मदत गरेका थिए, ले पनि सगाउ पुन्याएकै थियो र आज 'हरि राम' गुटको पछाडि र त्यस गुटले निकालि राखेको 'नेपाली' पत्रिकाको पछाडि पनि उनको दक्ष हात छँदै छ । यो 'नेपाली' पत्रिकाको काम हो नेपालको सबै जसो नेताहरूको बदनामगर्नु र इतिहरू प्रति जनताको घृणा फैलाउनु ।

पुष्पलाल गुट वाट अलग्गएका ३ वटै उप-गुटहरूले र सो इन्स्पेक्टरले पनि एक भन्दा अर्कोले बढी आफुलाई माववादी हुँ भन्ने गर्छन् र आफुलाई नक्सालवादी हुँ भन्ने प्रचार गर्छन् । यो हो नेपालको माववादको नक्सा र कसरि यस भित्र पार्टी बिरोधी तत्वहरूले काम गरि रहेका छन् भन्ने कुरोको प्रमाण ।

यस बाहेक दिल्लीमा अर्को माववादी गुट देखिएको छ । यो गुटको नेताले पनि आफुलाई नक्सालाइत भन्नु हुन्छ । तर काम गर्नु हुन्छ नेपाली युवक संगठनको । सबैलाई थहाछ, नेपाली युवक संगठन राजाको जन-वर्ग संगठनहरू मध्ये एउटा हो । यस्को संस्थापकको दिल्ली राज-दूतावासमा राम्रै कदर छ । यो संगठनको मूल उद्देश्य हो हाम्रो पार्टी वाट नेपालीहरूलाई अलग राख्नु । माववादको नाममा नेपालीहरूलाई हामीसँग अलग गरि सके पछि वहाँको राजनीतिक शिक्षा हो, 'हामीले राजाको विरोध गर्नु हुन्न' भन्ने । विश्व साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावादको सेवा गर्ने यो भन्दा राम्रो अरु

तरिका के हुन सकूछ ? यो हो आफुलाई माववादो हुं भन्नेहरूको अर्को विशिष्ट व्यक्ति को अनुहार । यस खूसिमा यहि २-११-७५ यही नेपाली युवक संगठन को तत्वावधान मा यस संगठन को संस्थापक को जन्म दिवस मनाईएको थियो यस संगठन को तरफबाट यिनी पार्टी को प्रबन्ध गरिएको थियो ।

यो हो नेपालमा सि. आ. ए. र प्रतिक्रियावादीहरूले फैलाएको माववादी हरू को अनुहार ।

यस बाहेक नेपालमा अरु पनि निम्न पूँजवादी सानातिना स्थानीय गुटहरू छन्, जुन गुटहरू अलग रहनमा नै आ-आपनो हित सम्भन्छन् । जहाँ सम्म राजनीति को सवाल छ इनिहरूले पनि आफुलाई माववादी भन्नु भन्दा अरु कुनै स्पष्ट राजनीति लिएको छैन । इनिहरूले क्रान्ति कारिता को नाउँमा सानातिना संघर्षहरू गरि हाल्छन् तर इनिहरू संग भावी क्रान्ति को निमित्त न कुनै सुव्यवस्थित राजनीति छ, न कार्ययोजना छ, नत इनिहरूले त्यस जिम्मेदारीलाई पूरा गर्ने खाल को संगठन नै बनाई रहेकाछन् । इनिहरूले पनि सोवियत पार्टी र सोवियत संघ को विरोध गर्ने काम गर्नु नै माववाद को प्रमाण हो भन्थान्छन् ।

स्पष्टतः विश्व साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद ले नेपालमा विभिन्न प्रकार को माववादी गुटहरू बनाएर नेपाल को कम्युनिष्ट आन्दोलन लाई तहस-नहस गर्ने काम गरि रहेकाछन्, नेपालको भविष्य निर्माता युवकहरू लाई कम्युनिष्ट पार्टी बाट अलग राखी गलत सलत बाटोमा लागि राखेका छन् ।

माववाद को नाममा अनेकौं गुटहरू बनाएर ती सबै जसो गुटहरू लाई प्रतिक्रियावाद ले निम्न कुरोहरू मात्र सिकाएका छन् ।

(क) सोवियत विरोधी अभियान को झण्डा उठाउनु, जो सि. आई. ए. ट्रेनिंग को एक विशेष अङ्ग हो ।

(ख) रूस र भारत विरोधी भावना उत्तेजित गर्दै जानु ताकि नेपालको क्रान्तिकारीहरूले कहि कसैको सहानुभूति र नैतिक समर्थन पनि प्राप्त गर्ने मौका नपावस् र इनिहरू हर सम्भव उपायले एक्ल रहनु ।

(ग) पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन, पार्टी को जनवादी केन्द्रियता गरी अलग अलग गुटहरू मा विभाजित गरि राख्नु ।

(घ) तृतीय महाधिवेशन, जोनै आज सम्म को वैधानिक महाधिवेशन हो, नै दिएको राजनीति, 'राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति' पूरा गर्ने राजनीति को जतिसक्यो उति बदनाम गरी क्रान्तिकारीहरूलाई यस बाट अलग राख्नु ।

(ङ) राजनीतिक सवालहरूमा बहस द्वारा सही गलति छुट्याएर सही राजनीति पहिल्याउ नै सट्टा एकोहरो नारा दिएर सही कुरो पत्तो लगाउन नदिनु । यो नै ट्राट्स्कीवादीहरू को तरिका हो ।

(च) पार्टी नेताहरूले अगाडि बढाएको राजनीतिमा छलफल गरी सही-गलति थप्याएर सही राजनीति को वरिपरि संगठन लाई मजबूत गर्ने लाने सट्टा पार्टी नेताहरू को चरित्र हत्यागरी इनिहरू प्रति पूर्ण फौलाउनु ।

(छ) माववाद कै नाममा बनेका अनेकौं गुटहरू पनि आपसमा मिलन नदिनु ।

(ज) माववाद को नाममा ठाउँ ठाउँका युवकहरू लाई रक्सी, जाँद गुण्डा को आदत डाली अरु अनेकौं कुकर्महरूमा फंसाउनु ।

के ई सबै कुरोहरू नै माववाद का लक्षण हरू हुन् ? अथवा स्पष्टतः ई सब कुरोहरू नेपालमा कम्युनिष्टहरू को क्रान्तिकारी ताकतलाई केन्द्रित गरी मजबूत पाउँ लाने सट्टा नेपाल को कम्युनिष्टहरू लाई छिन्न भिन्न राखी नेपालमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति असम्भव पार्ने बाल मात्र हुन् ।

जहाँ तमाम समाजवादी मुल्कहरू मा क्याब्रे-डान्स माथि प्रतिबन्ध लगाईएकोछ भारत जस्तो देशले पनि यसलाई रोक्ने काम गर्दै छ, वहाँ नेपालमा साम्राज्यवाद संग मिली विश्व प्रतिक्रियावाद को अङ्गको रूपमा खडा भएको यस एकतन्त्री हुकूमतले नेपालमा पहिले कहिल्यै नचलेको लडकीहरू को अर्घनङ्गा नाच 'क्याब्रे डान्स' को प्रचार गरी

युवक र विद्यार्थीहरू लाई व्यापक रूपमा पतनको बाटोमा लैजाने काम गरि रहैको छ । यस एकतन्त्री हुकूमत मा रक्सी, जुआ, जाँड को सर्व प्रोत्साहन गरिदै छ । किन ? माववादीहरू को भनाई छ रक्सी नखाई कसरि क्रान्तिकारी हुन्छ ? सवाल छ के नेपालको एकतन्त्री हुकूमतले नेपालको युवकहरूलाई बढता क्रान्तिकारी बनाउनको निम्ति ई मादक पदार्थहरू को प्रचार गरेको हो ? यस सरकारले रक्सी जाँड नखानेहरू लाई चरेस-गांजा को चक्करमा फँसाई रहेकोछ । यस्तो दुस्चरित्र मा फँसेकाहरूले सर्वहारा वर्ग को चरित्र अपनाउने सट्टा अचारा-सर्वहारा वर्ग को चरित्र लिन पुग्छन् ।

यदि हामीले मार्क्सवाद लेनिनवाद लाई सही ढङ्गले पक्रने र पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन, पार्टी जनवादी केन्द्रियता को राम्रो ध्यान राखेनौं भने निश्चित हो हामि विश्व भरि फँलाएको सि. आई. ए. को जाल, जस्ताई नेपालको प्रतिक्रियावादी सरकारले अति ज्यादा प्रोत्साहन दिएको छ, मा फँसी नेपाल को जन-क्रान्तिलाई कदापि पनि सही ढङ्गले अगाडि बढाउन शकने छैनौं ।

जहाँ सम्म विधान को सवाल छ, नेपाल पार्टी नफुटदा सम्म प्रथम महाधिवेशन र द्वितीय महाधिवेशनले स्वीकार गरेको विधान अनुसार पार्टी संचालन भएर आएको हो । यस विधान लाई डा० माभी ले तोडी पार्टी फुटाउने काम गरे । तृतीय महाधिवेशन उपरोक्त विधान अन्तरगत भएको हो । तृतीय महाधिवेशन ले पहिले को विधानमा केहि कुरोहरू संशोधन गरी अभि यस्ताई स्पष्ट गरेको हो ।

कुनै २-४ व्यक्ति मिली आफुलाई कम्युनिष्ट हुँ भन्दैना कम्युनिष्ट हुँदैन । यस्तो हजारौं दलहरू विश्व-साम्राज्यवाद ले आफ्नो दलालहरू द्वारा बनाउन सक्छन् ।

नेपाल को कुनै पनि व्यक्ति जस्ले आफुलाई कम्युनिष्ट हुँ भन्छन् यस विधान अन्तरगत काम न गरी कदापि कम्युनिष्ट हुँ भन्ने अधिकार प्राप्त गर्दैन । कम्युनिष्ट पार्टी एउटा किल्ला हो, यसै निम्ति पार्टी को नाउँमा काम गर्नेहरू लाई पनि पार्टी विधान अन्तरगत छानबीन गरे र

मात्र सदस्य बनाइन्छ । पार्टी र पार्टी सदस्यहरू लाई विधानले र पार्टी अनुशासन ले नै बाँधेको हुँछ । यसै निम्ति पार्टी विधान, पार्टी-अनुशासन, पार्टी-जनवाद केन्द्रियता नै पार्टी संगठन को मूल आधार हो ।

कसैले नया राजनीति दिनु परे अथवा पार्टी विधानमा परिवर्तन ल्याउनु परे तृतीय महाधिवेशनले दिएको विधान, तृतीय महाधिवेशनले दिएको राजनीति अन्तरगत काम गरी, त्यस विधानले देखाएको नियम-हरू अनुसार चतुर्थ महाधिवेशन गरी, यस्तो चतुर्थ महाधिवेशन को बहुमतले पास गराएर नै, नया राजनीति, नया कार्यक्रम र नया विधान दिने कुरो आउँछ ।

यस भन्दा भिन्न तरिकाले एक-एक बहाना गरी मनपरि चतुर्थ महाधिवेशन गरे भन्दैमा चतुर्थ महाधिवेशन हुँदैन । अनि आफ्नो मनपरि गुटहरू बनाएर हिडदैमा तिनिहरू कम्युनिष्ट हुँदैन । ई सब कुरोहरू कम्युनिष्ट पार्टी लाई फुटाउन को निम्ति गरिने कम्युनिष्ट विरोधीहरू को चाल मात्र हुन् । आज नेपालमा फँलाएको सि. आई. ए. को चाल मा जानिवूभी वा नजानिदो तरिकाले फँसेकाहरूले नै संगठनात्मक क्षेत्रमा पार्टी विधान, पार्टी-अनुशासन पार्टी को जनवादी-केन्द्रियता तोड्ने काम गर्छन् ।

स्पष्ट छ, नेपाल को राजनीतिक समस्या नेपाली जनता र यो एकतन्त्री हुकूमत को बीच को समस्या हो । यो समस्या कसैले आफुलाई माववादी भन्दैमा पूरा हुने होइन । यस एकतन्त्री हुकूमत को विरोधमा कसरि राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने भन्ने कुरो नै हाम्रो मूल समस्या हो । यो कुरो नै नेपाल को राजनीतिक संगठन को केन्द्र बिन्दु हो । र संगठनात्मक क्षेत्रमा पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन, जनवादी केन्द्रियता नै पार्टी संगठन को मूल आधार हो ।

ई दुई कुरोहरू वाट अलग रहेर, जथा भावी काम गरी कसैले आफुलाई माववादी भनुन् वा नभनुन्, उनिहरू निश्चय नै कम्युनिष्ट होइनन् । उनिहरू निश्चित रूपले नेपाल को राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति असफल पार्ने को निम्ति जन्मेका साम्राज्यवाद तथा विश्व-प्रतिक्रियावाद को पृष्ठ पोषकहरू हुन् ।

माववाद को समस्या

विश्वमा सर्व प्रथम १९१७ को आक्टोबर क्रान्ति गरी महान लेनिन को नेतृत्वमा विश्व को एक-छठा भाग सोवियत संघमा मजदूर वर्ग को नेतृत्वमा एक समाजवादी देश को प्रादुर्भाव भयो। यस क्रान्तिले विश्व-मानव इतिहासमा एक नया मोड ल्याई दियो। अमर का० हो-ची-मिन्ह को शब्दमा 'सर्वहारा अधिनायकत्व भएको पहिलो देश सोवियत संघले आफ्नो असाधारण शक्ति को परिचय दिएको छ। यसले आफ्नो जन्म को शुरु को बेला नै आफ्नो देशको प्रतिक्रान्तिकारीहरू को विद्रोहहरू कुल्चेर पठायो, साथै १४ वटा साम्राज्यवादी देशहरू द्वारा गरिएको सैनिक हस्तक्षेप लाई पनि हराएर पठायो, र आफ्नो जन्म को ३० वर्ष भित्र जर्मनी, इटाली, जापानी फासिस्टहरू लाई पूर्ण रूपले पराजित गर्‍यो। यसले आफ्नै देश सोवियत राज्य को मात्र रक्षा गरेको होइन, अरु पनि अनेकौं देशहरूको मानिसहरू माथि लागिएको अमानुषिक अत्याचारी फासिस्टवाद को जुआ वाट मुक्त गरी स्वतन्त्रता गर्ने कुरो मा योगदान दियो।'

विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलन लाई नष्ट गर्ने प्रतिज्ञागरी जन्मेका फासिस्टहरू संग को युद्ध को दौरान मा रुसले ती फासिस्ट शक्तिलाई मात्र हराएको होइन, यस कार्यलाई पूरा गर्दा गर्दै पूर्वी यूरोप का ८ वटा देशहरू पनि कम्युनिष्ट देशहरू को रूपमा देखापर्न आए।

त्यस पछि ८० करोड जनता भएको चीन पनि विश्व साम्राज्यवाद तथा सामन्तवाद र विश्व प्रतिक्रियावाद को विरोधमा संघर्ष गरी कम्युनिष्ट देशको रूपमा देखा परे। चीन को क्रान्ति को सफलतामा पनि सोवियत संघ को कम देन थिएन। रूसी अक्टोबर क्रान्ति पछि चीनी क्रान्ति को विजय पनि जबर्दस्त अन्तरराष्ट्रीय महत्व को घटना थियो।

अनि कोरिया, उत्तरी भियतनाम, दक्षिण भियतनाम, कम्बोडिया, लाबस, क्यूबा इत्यादि कनेकौं देशहरू कम्युनिष्ट देशहरूको रूपमा देखा परे। ई तमाम देशहरू को मुक्ति संग्राममा सोवियत संघ की निर्णायक देन रहयो।

आज विश्वमा एक देश होइन, एक विशाल कम्युनिष्ट खेमा स्थापना भएको छ र समाजवादी खेमा अन्तरराष्ट्रीय राजनीतिक रङ्ग मंचमा एक निर्णायक शक्ति को रूपमा देखा परेको छ।

समाजवाद को यो बढ्दो ताकत देखि साम्राज्यवाद तथा विश्व-प्रतिक्रियावाद ध्वंसाउनु स्वाभाविक हो। जुन बेला सोवियत संघ एकलो थियो त्यस बेला पनि १४ वटा साम्राज्यवादी मुल्कहरू मिलेर रूस माथि हमला गर्दा पनि इनिहरू आखिर हार खाएर भाग्नु पर्यो, अनि विश्व-कम्युनिस्ट आन्दोलन नष्ट गर्न निकलेका हितलर, मुसोलिनी आदि को फासिस्ट ताकत कम्युनिष्टहरू को प्रहारमा नष्ट भएर गयो भने आज यस विशाल कम्युनिष्ट खेमा को विरोधमा लडौंला र यस्ताई फेरि नष्ट गरौंला भन्ने साम्राज्यवाद र विश्व-प्रतिक्रियावाद को आशा दुराशामा परिणत भई सकेको छ।

यस्तो स्थितिमा उनिहरूको अगाडि एउटै बाटो छ, कम्युनिष्ट खेमा भित्र ढगडा मचाई दिनु। अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनमा फुर पार्नु र एक दोश्रो संग लडाई दिनु।

चीनी कम्युनिष्ट पार्टी भित्र सोवियत विरोधी अभियान सुरु देखिनै चलेर आएको थियो भन्ने कुरो का० माव-त्से-तुङ्ग को लेख खास गरी वहाँ को कृति 'नया जनवाद' वाट स्पष्ट छ र का० माव-त्से-तुङ्गले लुरु देखि नै आफ्नो पार्टी मा सोवियत विरोधी अभियान को विरोधमा लडदै आए भन्ने कुरो पनि यहि 'नया जनवाद' मा लेखिएको कुरोहरू ले स्पष्ट गरेको छ।

का० माव को त्यस पुस्तिका को अध्याय चारमा लेखिन्छ, '१९१७ को रूसी अक्टोबर क्रान्तिले विश्व को एक छठा भागमा समाजवादी राज्य खडा गरी चीन को पूंजीवादी-जनवादी क्रान्तिको चरित्रमा परिवर्तन ल्याइ दिएको छ।

उही अध्याय मा का० माव फेरि लेखु हुन्छ, 'त्यो प्रथम विजयी समाजवादी क्रान्ति, अक्टोबर क्रान्ति, ले विश्व-इतिहास को सम्पूर्ण बाटो लाई बलिद दिएको छ र एक नया युग सुरु गरि दिएको छ।'

यसै संदर्भमा का० माव लेखनु हुन्छ, 'अब पूंजीपति वर्ग को नेतृत्वमा पूंजीवादी प्रजातांत्रिक क्रान्ति होइन, क्रान्ति को पहिलो चरणमा एक नया जनवादी समाज स्थापना गर्ने उद्देश्यले सर्वहारावर्ग को नेतृत्वमा एक नया किसिम को क्रान्ति हुनेछ ।'

उसै अध्यायमा का० माव लेखनु हुन्छ, '...सोवियत संघ समाजवाद बाट साम्यवादमा संक्रमण हुने बेला आएको छ, र सम्पूर्ण विश्व को पददलित जनताहरूलाई उनिहरू को साम्राज्यवाद विरोधी, पूंजीवादी-प्रतिक्रियावाद विरोधी लडाईंमा नेतृत्व दिने र मदत गर्ने शक्ति राख्छ ।'

त्यस पुस्तिका को अध्याय सातमा का० माव लेखनु हुन्छ, प्रतिरोधात्मक लडाईंमा चीन को अन्तिम विजय को निमित्त, खास गरिकन, सोवियत मदत बिल्कुलै नभै नहुने कुरो हो । सोवियत मदत नामन्जूर गर, क्रान्ति असफल हुनेछ । के १९२७ देखि चलेको सोवियत विरोधी अभियान ले बिल्कुल घषट्ट शिक्षा दिएको छैन ?

का० मावले आफ्नो सो पुस्तिका को दसवाँ अध्यायमा नया युग को (संयुक्त मोर्चा वारे-ले०) जनता को तीन क्रान्तिकारी सिद्धान्तहरू को जिक्र गरी लेखेका छन्, (क) रूस संग मैत्री (ख) कम्युनिष्ट पार्टी संग सहयोग (ग) मजदूर र किसानहरू लाई मदत । का० मावले फेरि जोड दिएर अर्को प्यारामा लेखनु हुन्छ, 'नया अर्थात् सही किसिम को जनता को तीन सिद्धान्तहरूमा रूस संग को मैत्री समावेश हुनै पर्छ ।'

ई हुन् का० माव को रूस प्रति को विचारधारा । यस्तो विचारधाराले अन्तर राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलन को एकतामा बलनै पुऱ्याउने छ । का० मावले १९६४ को जनवरी १२ मा आफ्नो वक्तव्यमा भनेका थिए, 'समाजवादी शिबिर को देशहरूमा भएको जनता ले एक हुनु पर्छ, एशिया, अफ्रीका र ल्याटिन अमेरिका को देशहरूमा भएको जनताले एक हुनु पर्छ, विश्व को सबै महादेश को जनताले एक हुनु पर्छ सबै शान्तिप्रिय देशहरूले एक हुनु पर्छ र अमेरिका को आक्रमण नियन्त्रण हस्तक्षेप अथवा अत्याचार मा परेका सबै देशहरूले एक हुनु पर्छ र

यसरी अमेरिकाली साम्राज्यवादको आक्रमण तथा युद्ध को नीतिहरूको विरोध गर्न र विश्व शान्तिलाई जोगाउन व्यापकतम संयुक्त मोर्चा बनाउनु पर्दछ । (लाल पुस्तक, नेपाली संस्करण, खण्ड १८, पन्ना २०३)

का० माव को यस विचारधारालाई कस्ले नमान्ने ? आज आएर हामिहरूको अगाडि एक सवाल खडा हुनआएकोछ "आखिर माववाद के हो ?" माववाद का० माव ले लेखनु भएको कृतिहरूमा पाइने उपरोक्त विचारहरू हुन् अथवा वहाँले लेखनु भएको कृतिहरूमा पाइने भावना को बिल्कुल उल्टो आजकल देखा परेको बिना शिर-पैर को प्रचारमा आधारित कुरोहरू हुन् ? आज का० माव कै पुस्तकहरू केलाएर पढने हो भने हामीले आज माववाद को नाउंमा भई रहको अनेकौं कार्वाई वहाँको भावना को विरोधमा नै पाउंछौं ।

का० माव को कुनै कृतिमा पाईंदैन कि पार्टी फुटाउ, पार्टी विधान उल्लङ्घन गर अथवा जनवादी-केन्द्रियता तोड । का० मावने भनेन कि रक्सी खाउ, जाड खाउ, कुखुरा चोर र सुंगुर खाउ अनि माववादी भई हाल्यो ।

का० मावले भनेनन् कि अर्काको खेत-बारी को पर्खाल अथवा पगारो भटकाई देउ र त्यहाँ गाई भैसी हुलाउन् र अनि माववादी हुन्छ । नत वहाँले पाकेको घान, मकै लुटेर खाउ नै भने । तर आज यस्तो अनेकौं कार्यहरू माववाद को नाउमा भई रहेका छन् भने के स्पष्ट छैन आजकल माववाद को पछाडि कस्को हात छ ?

सब भन्दा आश्चर्य को कुरो त यो छ कि जहाँ चीनी कम्युनिष्ट पार्टी ले निकालेको विभिन्न दस्तावेजहरू अथवा पुस्तिकाहरूमा राष्ट्रिय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने कुरोमा जोड दिएको छ हाओ देश का तमाम माववादी भन्नेहरू राष्ट्रिय प्रजातन्त्रलाई संशोधनवादी भनि वदनाम गरी यस क्रान्तिमा हर सम्भव उपायले अडङ्गा डाल्ने काम गरि रहेका छन्, राष्ट्रिय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने जिम्मेदारी वाट भाग्न पार्टी तोडदै अलग अलग गुट बनाएर बसेका छन् । का० माव

को नाउँमा राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को विरोधमा नया जनवाद को गोपी चालेका छन् ।

सवाल छ ई तमाम प्रकारका माववादीहरू सही मानेमा क्रान्तिकारी हुन् अथवा माववाद को मुकुण्डो लाएका साम्राज्यवादका तथा प्रतिक्रियावादका सेवकहरू हुन् ?

यस्को जवाफ चीनी कम्युनिष्ट पार्टीले तीन पटक सम्म छापेको "लोकयुद्ध को विजय अमर रहोस्" भन्ने पुस्तिका ले दिएको छ, त्यस पुस्तिका अनुसार चीनी कम्युनिष्ट पार्टी को भनाई हो 'संशोधनवादी-हरूको उद्देश्य हो पददलित जातिहरूको ध्यान उनिहरूको साम्राज्यवाद विरोधी संघर्ष बाट हटाउनु र उनिहरूको राष्ट्रीय-प्रजातान्त्रिक क्रान्तिलाई भत्ता भुङ्ग गर्नु; ई सबै कार्यहरू साम्राज्यवाद को सेवामा नै गरेको हुन्छ ।'

स्पष्टतः आजकल माववाद को मुकुण्डो लाएर राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति पुरा गर्ने राजनीति को विरोध गर्नेहरू क्रान्तिकारी होइनन्, उनिहरू संशोधनवादी हुन् र साम्राज्यवादको सेवकहरू हुन् ।

यसै निमित्त उनिहरूले पार्टीलाई विभिन्न गुटहरूमा बाँटने काम गरेका छन्, राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को बदनाम गरेका छन् र राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को पक्षलिन नेताहरू र कार्यकर्ताहरू को चरित्र हत्या गर्ने काम गर्दै छन् र पार्टी कार्यकर्ताहरूलाई गलत बाटोमा लगी अनैतिक आचरणहरू शिकाउदै छन् ।

इनिहरू मध्ये घेरैको यस प्रतिक्रियावादी सरकार संग सीधा सम्पर्क छन् र उनिहरूले जानि बुझीकन पार्टीलाई नष्ट गर्ने कार्यमा ज्यू ज्यान दिएर लागेका छन् भने कतिपय इमान्दार साथीहरू पनि सि. आई. ए. द्वारा चालिएको नदेखिने चालको शिकार भएका छन् ।

यस निमित्त आज माववादीहरू को मूल राजनीति हुन गएको छ, 'सोवियत विरोधी अभियान' मा भाग लिनु; राष्ट्रीय प्रजातन्त्र को विरोध गर्नु र अनि गैर-पूँजीवादी बाटो को विरोध गरी सामन्ती

स्वार्थ को सुरक्षा गर्दै पूँजीवादी विकास मा जोड दिनु ।

के यहि माववाद हो ? यी सब कुरोहरू का० माव को निर्देशनमा भई रहेछ अथवा अमेरिकी साम्राज्यवाद को केन्द्रिय गुप्तचर विभाग, त्यो खुँखार सि. आई. ए., को नदेखिने र नबुझिने ढङ्गको निर्देशनमा भइ रहेका छन् ?

"सोवियत सामाजिक साम्राज्यवाद" को नारा का० माव को मौलिक नारा अवश्य होइन । लाल पुस्तक, नेपाली संस्करण, पन्ना ६५ मा दिएको प्यारा का० माव ले १९५६ मा सोवियत संघ ले हङ्गेरी को प्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई दबाएको बेला सोवियत कार्वाँ को सराहना गरी लेखेका हुन् ।

यसै बेला अर्थात् १९५६ मा शार्ट्ले लेख्द छ, '१९५६ देखिनै यो साफ भएको छ कि रूस पनि एउटा साम्राज्यवादी देश हो ।' शार्ट्ले एउटा पूँजीवाद को अस्तित्व वचाउन आएका कम्युनिष्ट विरोधी 'अस्तित्ववादी' दार्शनिक हुन् । सवाल छ, सोनियत संघ लाई साम्राज्यवादी भन्ने नारा को प्रवर्तक का० माव भयो अथवा शार्ट्ले ?

फिलिप आगीको 'इन्साइड कम्पनी' भन्ने सि. आई. ए. डायरी को रूपमा निकलेको पुस्तक पढे साफ हुन्छ कि १९५६ को अक्टोवर महिनामा उन्लाई दिएको ट्रेनिङ्ग मा कम्युनिष्ट विरोधी शिक्षा को मूल केन्द्र हो सोवियत संघलाई साम्राज्यवाद को रूपमा प्रचार गर्नु र सोवियत संघ प्रति घृणा फैलाउनु ।

भारतमा अमेरिकी साम्राज्यवाद को भूतपूर्व राजदूत चेष्टर वाउल्स तथा अस्तित्ववादी शार्ट्ले र अन्य नया वामपन्थी हरू नै ती व्यक्तिहरू हुन् जस्ले समाजवादी खेमा को मूल शक्ति सोवियत संघलाई साम्राज्यवादी भनेर प्रचार गर्न सुरु गरेका थिए । उनिहरू डलेसको पालो को कम्युनिष्ट विरोधी प्रचारलाई बेअसरदार सम्भन्धे र इनिहरूले विकासशील तथा तटस्थ देशहरूमा आफ्नो मित्रहरू द्वारा 'सोवियत उपनिवेशवाद' को प्रचार सुरु गरेका थिए ।

केपेडी शासनमा यस प्रचारलाई सैद्धान्तिक रूप दिई अगाडि बढाइए।

स्पष्टतः सोवियत संघलाई सामाजिक साम्राज्यवादी भन्नेहरू यात्र अमेरिकी साम्राज्यवाद का मित्रहरू हुन् अथवा ती साम्राज्यवाद का मित्र को पनि मित्रहरू हुन्।

साच्चै भन्ने हो भने 'सोवियत सामाजिक साम्राज्यवाद' को नारा का० माव त्से तुङ्ग को मौलिक विचार नभै यो प्रचार हो अमेरिकी साम्राज्यवाद तथा उन्का गुप्तचर विभाग सि. आई. ए. द्वारा उनिहरू को दलालहरू मार्फत अगाडि बढाएको।

यदि का० माव-त्से-तुङ्ग को कृतिहरू माववाद को आधार हो भने सोवियत विरोधी अभियान निश्चय पनि माववाद को अङ्ग होइन। होइन, विश्व-प्रतिक्रियावाद तथा साम्राज्यवाद को न देखिने र नबुझिने हात सि. आई. ए. द्वारा अगाडि बढाइएको कम्युनिष्ट विरोधी नारा हरू अगाडि बढाउनु नै माववाद हो भने अन्तर राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलन को निम्ति यो एउटा अनर्थ को कुरो हो।

आश्चर्य छ केहि दिन अघि जयप्रकाश नारायण जस्तो जन्मजात कम्युनिष्ट विरोधीले पनि आफुलाई माववादी घोषणा गरी भारतमा पार्टी विहीन प्रजातन्त्र ल्याउने आन्दोलन को नेतृत्व गरि रहेका थिए। पार्टी विहीन प्रजातन्त्र अमेरिकी साम्राज्यवाद को निर्देशनमा पाकिस्तानमा अयुब खां ले चलाएको थियो र हामी नेपालीहरू स्वयम् ले पनि नेपाल मा यस्तो पार्टी विहीन प्रजातन्त्र को फल भोगिनै रहेका छौं। जयप्रकाश नारायण ले आफुलाई माववादी भनेको हुँदा अब उन्ले दिएको नारा माववादी नारा हुने भयो, उन्को तमाम काम कारवाही माववादी काम कारवाही ठहरिने भयो।

यसरिनै आज विश्व को साम्राज्यवाद परस्त दक्षिणपन्थी समाजवादीहरू र विभिन्न तबका का प्रतिक्रियावादीहरू माववाद भित्र घुसी, आफुलाई माववादी भन्दै मनपरि राजनीति दिएर हिडेका छन्।

एक प्रतिक्रान्तिकारी पुस्तक (सेन्सर नगरिको रूस) (Uncen-

sored Russia) भनि जोनाथान केप लि० द्वारा १९७२ मा वेलायत मा प्रकाशित भएको थियो। यस्को जिल्दमा हंसिया-हठौडा को सट्टा रूसिया र कलम छ। स्पष्ट छ यो कम्युनिष्ट-विरोधी किताब हो र अन्तर्राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई तहस-नहस गर्न निकलेको किताब हो। यस पुस्तक को पन्ना ६६मा निम्न कुरो लेखिएकोछ; 'सोवियत संघमा पूंजीवाद संशोधनवाद' र खुला प्रति-क्रान्ति सफल भएकोछ, सोवियत संघ को कम्युनिष्ट पार्टी ले स्तालिन को व्यक्तिवाद र उस्को अपराधहरू को भण्डाफोड गरिसकेपछि माव को प्रतिभालाई मान्यता दिन नशकेकोले सर्वहारा अधिनायकत्व को आदर्शहरू माथि विश्वास घात गरेकोछ।'।

यस लाइन ले के जनाउँछ ? के उनिहरूले अन्तरराष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलन सही ढङ्गले अगाडि बढोस् भनेर यो लेखेकोहो ? कदापि होइन। यस्को एकमात्र उद्देश्य हो का० मावत्सेतुंग को नाउँमा सोवियत संघलाई नीचा देखाएर चीन र रूस को बीच को फाटो लाई अगाडि बढाउनु।

यस्तो लेखले का० मावत्से तुङ्ग लाई कुनै असर नगरे पनि कतिपय नया-नया इमानदार क्रान्तिकारीहरूलाई मनोवैज्ञानिक असर पार्दछ र यस्तै लेखले माववाद को उग्रभावना उठाएर सोवियत विरोधी खेमा तयार पार्ने काम हुन्छ र क्रान्तिकारीहरू न बुझिने तरिकाले का० माव-त्से तुङ्ग को नाउँमा सोवियत विरोधी खेमामा उभिन पुग्छन्। अमेरिकी साम्राज्यवाद र विश्व प्रतिक्रियावादीहरू ले आफनो दलालहरू लाई एक नम्बर को क्रान्तिकारी बनाएर माववादको मुकुण्डो लगाएर विभिन्न देशहरूको क्रान्तिकारी युवकहरू र कम्युनिष्ट कार्यकर्ताहरू को बीच घुसाएर यस्तो गलत भावनाहरू फैलाएर विभिन्न देशहरूको पार्टी फुटाउन सफल भएका छन्।

चाणक्यले लेखेको अर्थशास्त्रको एकादश अधिकरण 'संघलाई छिन्न-भिन्न गर्ने उपाय।' मा लेखिएको छ, 'सत्रिनामक गुप्तचर दुवै संघहरूमा पारस्परिक दोष, द्वेष, अपकारात्मक वैर, द्रोह एवं कलहको

कारण खोजेर निकालुन् । यसकै आधारमा बाल-कलह उत्पन्न गगन । र तीक्ष्ण नामक गुप्तचर ले उल्टा प्रशंसा गरेर उनिहरूमा पारस्परिक कलह गराउन् ।

फुटाल्ने अचूक उपाय हो त्यस संघ भित्र जो प्रथम स्थानमा हुनु पर्छ, उन्लाई खसाल्नु, द्वितीय स्थानलाई उठाउनु ।

यस्तै किसिम का उपायहरू द्वारा नै आज सोवियत र चीन को विरोधमा संघर्ष तीव्र पाउँदै लैजाने काम भएको छ र इनिहरूले एउटा लाई खसाली अर्को लाई उठाएर रूस र चीनको बीचको अन्तरविरोध लाई तीव्र पारि दिएका छन् ।

सोवियत संघ को तीव्र विरोध गरी यस प्रति घृणा फैलाउनु विभिन्न देशहरूको पार्टी फुटाउने एक अचूक चाल हो । यसरी माववाद को नाममा फुटाई लिएको गुटहरूलाई पनि आपसमा मिल्न नदिई छिन्न-भिन्न राख्नु सि. आई. ए. कै अर्को चाल हो ।

नेपाल पार्टी मात्र होइन, अरू पनि विभिन्न देशहरू को पार्टी फुटाएर कमजोर पार्ने काममा सि. आई. ए. कसरि सफल भयो भन्ने कुरो माथि उल्लिखित सि. आई. ए. डायरी पढे साफ हुन्छ ।

के माववादको नाममा अगाडि बढाईएको यस नीतिले विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई मदत पुगेकोछ ? विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलन को विरोधमा अमेरिकी साम्राज्यवादले दुइ वटा नारा अगाडि बढाएको छ, (क) कम्युनिष्टहरूको क्षेत्र बढन नदेउ । माववाद को नाममा अगाडि बढाएको माथि देखाएको नीतिले अमेरिकी साम्राज्यवाद को यस उद्देश्यलाई मदत पुगि रहेको छ ।

अमेरिकी साम्राज्यवाद को दोश्रो नारा हो, (ख) कम्युनिष्ट क्षेत्रलाई कार्पेट भै लपेटेर पठाउ अर्थात् कम्युनिष्ट क्षेत्रलाई खतम गर्दै जाउ ।

माववादको नाममा १९५८ सालमा चेकोश्लोवाकिया को प्रति-क्रान्ति को समर्थनमा लिइएको नीति र हाल जर्मन जनवादी गणतन्त्र प्रति अगाडि बढाईएको नीतिले अमेरिकी साम्राज्यवाद को यो दोश्रो

मनसुवालाई पूर्ति गर्दछ । चेकोश्लोवाकिया र जर्मन जनवादी गणतन्त्र पूर्व कम्युनिष्ट देशहरू हुन् । चेकोश्लोवाकियालाई खतम गर्न साँझा-ज्यवाद तथा विश्वप्रतिक्रियावादले ४० हजार प्रतिक्रान्तिकारी फौज पश्चिम जर्मनी जो स्वयम् एक साम्राज्यवादी मुलुक हो, मा शस्त्रास्त्र ले सुमञ्जित गरी तयार गरेका थिए । यस ताकत को बलमा चेकोश्लोवाकिया मा कम्युनिष्ट व्यवस्था खतम गर्न १९६८ मा प्रति क्रान्ति सुरु भएको थियो । त्यसवेला सोवियत संघले तहाँ वार्स सन्धि अन्तरगत हस्तक्षेप नगरेको भए चेकोश्लोभाकिया आज सम्मसा साम्राज्यवादको अखाडा बनि सक्ने थियो र तमाम पूर्वी यूरोपका देशहरू एक एक गरी साम्राज्यवाद को हातमा जाने थियो । तर माववादको नाउँमा सोवियत संघ को त्यो कार्वाई को विरोध हुन्छ भने निश्चयनै यस्तो 'बाद' ले साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद कै मदत हुन्छ । के अरि यो मार्क्सवाद-लेनिनवाद अनुकूल को सिद्धान्त भयो ?

यस्तै जर्मन जनवादी गणतन्त्र एक कम्युनिष्ट देश हो । पश्चिम जर्मन संग यो देश पनि मिलाई दिएको खण्डमा यहाँ बाट पनि कम्युनिष्ट व्यवस्था खतम भई यो देश साम्राज्यवादी मुल्क को रूपमा परिणत भई जान्छ । के अरि हालसालै माववाद को नाउँमा अगाडि बढाईएको नाराले साम्राज्यवाद कै सेवा गर्दैन ? यस्तो नीति निश्चय पनि मार्क्सवाद लेनिनवाद अनुकूल को नीति होइन ।

बङ्गलाँ देसमा जब सम्म साम्राज्यवाद विरोधी मुजिब रहमान को सरकार थियो माववादीहरूलाई नीद लागेन, जब तहाँ मुजीब रहमान को हत्यागरी अमेरिकी साम्राज्यवाद परस्त एक प्रतिक्रियावादी मुस्ताक खण्डेकर को सरकार खडा भए सबै प्रकारको माववादीहरू संतोष भएर बसे र यस प्रतिक्रियावादी सरकारलाई हर तरहले मदत गरि रहे भने के यो सही नीति हो ? हाल सालै तहां पूंजीवादलाई सुदृढ गर्न निजी पूँजी को हद ३ करोड बाट बढाएर २५ करोड गरि दिएको छ ।

कम्युनिष्टहरू को नीति साम्राज्यवाद को समर्थन गरी कम्युनिष्ट

हुरूको प्रभाव क्षेत्र खनम गर्दै लानु हो अथवा यस क्षेत्रलाई बढाउने साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद को प्रभाव क्षेत्र खतम गर्ने कम्युनिष्ट शक्ति मजबूत गर्दै जाने हो ?

तमाम मावत्रादीहरूलाई यस नीतिमा केले पुर्यायो ? यसको जवाफ का० मावले चीनी क्रान्ति को दौरान लेखेको नया जनवादको अध्याय X को छठा प्याराले घरै अधिनै दिइ सकेको छ ।

त्यस प्यारामा लेखिएकोछ, 'यदि साम्राज्यवाद संग को मित्रता को निमित्त रूस संग को मित्रता त्यागिन्छ भने, जनताको तीन सिद्धान्तहरू वाट "क्रान्तिकारी" भन्ने शब्द निकाल्नु पर्छ, र तव यो (तीन सिद्धान्तहरू) प्रतिक्रियावादी भै जान्छ । अन्तिम विश्लेषण हो, तटस्थता भन्ने कुरो हुन शकतैन ।' वहाले फेरि लेख्नु भएको छ, "पश्चिमी साम्राज्यवाद सोवियत संघ र साम्यवाद (Communism) को विरोध गर्ने कुरोमा दृढ छ र यदि तपाईंहरू उनिहरू संग मिल्नु हुन्छ भने, उनिहरूले तपाईं लाई उत्तरतिर जाईलाग भन्नेछ, र तपाईंहरूको क्रान्ति बेकार जानेछ । ई तमाम परिस्थितिहरूले क्रान्तिकारिहरूको निमित्त जरूरिछ कि नया र सही किसिमको जनताको तीन सिद्धान्तहरूमा रूस संग को मित्रता सामेल हुनै पर्छ र कुनै हालतमा रूसको विरोध साम्राज्यवाद संग को मित्रता हुन हुँदैन ।"

साच्चै भन्ने हो भन्ने विश्वव्यापीरूपमा फैलिएको सि. आई, ए. को चाल को यो विजय हो कि आज उनिहरूले माववादलाई सोवियत समर्थक वाट सोवियत विरोधी हथियार बनाउन सफल भएको छ ।

आज विश्वमा सब भन्दा शक्तिशाली साम्राज्यवादी देश अमेरिका हो । साथै अमेरिकी साम्राज्यवाद नै विश्व मानव जातिको एक नम्बर को दुश्मन हो । विश्व भरि अमेरिकी साम्राज्यवाद को काम हो विभिन्न देशहरू को प्रगतिशील तथा प्रजातान्त्रिक सरकारहरू को तस्ता उल्टाउनु । जनता पक्षको नेताहरू को हत्या गर्नु । विभिन्न देशको जनता पक्षको पार्टीहरू तोड्नु, प्रतिक्रियावादी ताकतलाई बढावा दिनु । विभिन्न देशहरूमा आफ्नो दलाल सरकारहरू कायम गर्नु र विश्वका

तमाम मेहनतकश जनतालाई शोषण र दमन को चक्किमा पिसि राख्नु । आज संसार को तमाम जन-विरोधी सरकारहरूको ग्राड भरोसा अमेरिकी साम्राज्यवाद हो । र अमेरिकी साम्राज्यवाद नै त्यो शक्ति हो जस्ले विश्व को शोषित र पीडित जनता को मुक्तिको बाटो छेकेर बसेको छ र सकेसम्म मुक्त देशहरूलाई पनि फेरि प्रतिक्रान्ति द्वारा शोषण र दमन को बाटो जोलि रहेको छ ।

आज सोवियत संघ नै त्यो शक्ति हो जस्ले विश्व-मानव जाति को यो एक नम्बर को दुश्मन को सामना हर प्रकारले गरि रहेको छ । आज विश्वमा हिंसात्मक युद्ध मात्र होइन विभिन्न प्रकार को संघर्षहरू चलि रहेका छन् । राजनीतिक, कूटनीतिक, आर्थिक, फौजी क्षेत्रमा र साथै विश्व शान्तिको क्षेत्रमा पनि । ई तमाम क्षेत्रमा साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद को विरोधमा विश्व को तमाम प्रगतिशील र प्रजातान्त्रिक शक्तिहरूले लडदै छन् । यस लडाईमा सब भन्दा अगाडि बढी सोवियत संघले नै लड्नु परेकोछ र अमेरिकी साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद को मूल प्रहार सोवियत संघ माथि नै हुनु स्वाभाविक हो र सोवियत संघलेनै यसको सामना गर्नु परेको छ । जरो नाश भए पछि र सोवियत संघलेनै यसको सामना गर्नु परेको छ । "मूले नष्टे न च शाखा न पत्रम्" भने मै शाखा हाँगा केहि रहँदैन । "मूले नष्टे न च शाखा न पत्रम्" भने मै सोवियत संघ लाई खतम गर्न सके मा नै तमाम विश्व मानव जाति माथि फेरि एक पटक व्यापक रूपमा आफ्नो शोषण र दमन को राज कायम हुन शकनेछ भन्ने अब अमेरिकी साम्राज्यवादलाई आशा छ । तर सवाल छ कसरि ?

अमेरिकी साम्राज्यवादलाई थहाछ, सोवियत संघ संग युद्ध छेडेर निश्चय पनि आफ्नै सर्वनाश हुनेछ, यसै निमित्त आज अमेरिकी साम्राज्यवाद ले पनि सोवियत संघ लगायत तमाम समाजवादी मुक्तहरू संग तनाव कम गर्ने (De tente) नीति अपनाउनु करै लागकोछ ।

यसको मतलव मौका पाएमा अमेरिकाले सोवियत संघ, जनवादी चीन तथा अरु समाजवादी मुक्तहरू माथि हमला नगर्ला भन्ने होइन । फेरि पनि यो काम आफ्नो शक्ति को बाहिरको काम हुंदा सोवियत

संघलाई जति सक्यो उति विश्वको आम क्रान्तिकारी जनता बाट प्राप्त पार्ने र "कण्टकेनैव कण्टकस्" (कांटा भिन्न कांटे चाहिन्छ) भनेर कम्युनिष्टलाई कम्युनिष्ट संग लडाएर यस नीति लाई पूरा गर्न चाहन्छ र यसै निमित्त आज अमेरिका को राजनीतिक, कूटनीतिक तथा आर्थिक र फौजी कारवाही को मूल प्रहार सोवियत संघ प्रति तैर्याईएको छ ।

सि. आई. ए. द्वारा माववाद को भावना उत्तेजित गर्ना को मतलब निश्चय पनि अमेरिकी साम्राज्यवाद र विश्व-तिक्रियावादले चीन को प्रभाव अगाडि बढाउन चाहन्छ भन्ने होइन । आज चीन को विरोधमा पनि उनिहरू को प्रचार र षडयन्त्र चालु नै छ । उनिहरू को नेपाल भरि प्रचार छ चीनमा बुढो मारिन्छ रे, जहाँ बस्यो उहाँ स्वास्नी, अन्त गयो अन्त अर्को स्वास्नी रे, बच्चाहरू सरकारले लै जाने रे इत्यादि ।

कम्युनिष्ट प्रति र खास गरी चीन प्रति पनि भूठा प्रचार द्वारा र साथै माववाद को नाममा गलत आचरण को प्रचार गरी चीन प्रति आम जनता को घृणा फैलाउने कार्य पनि सि. आई. ए. कै दलालहरू द्वारा भै रहेकै छ ।

एकातिर क्रान्तिकारी युवकहरूमा माववाद को तीव्र भावना दिई सोवियत संघ विरोधी बनाएर अन्तर राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलन बाट अलग पार्ने । अर्कातिर आम जनतामा चीन विरोधी भावना पनि जगाउने सि. आई. ए. को चाल छ । किन हो ?

किन भने यसो गर्दा नेपाल को क्रान्तिकारी युवकहरू चारै तिर बाट अलग भै उनिहरू द्वारा कुनै हालतमा पनि क्रान्ति हुन नशक्ने स्थितिमा पुग्न जान्छ । एकत माववादीहरू विभिन्न गुटहरूमा बाँटिएको, त्यस पछि इनिहरू सबै ठाउँबाट अलग के यसरी कसैले क्रान्ति सफल गरेर खान सकछ ?

सि. आई. ए. को अर्को चाल हो कि कम्युनिष्ट हरूलाई मार्क्सवाद लेनिनवाद र द्वन्दात्मक भौतिकवादी सिद्धान्त बाट अलग राख्नु । अरु त अरु यसै प्रतिक्रियावादी सरकारले एउटा लाल पुस्तक को निमित्त १५ जनालाई सिस्नो पानीमा चोपी चोपी कन पिट्ने काम गरेको थियो ।

साम्राज्यवादीहरू र प्रतिक्रियावादीहरू लाई माववाद को नारा त्यहि सम्म उपयोगी छ, जहाँ सम्म यस्ले पार्टी फुटाउने कार्यमा मदत दिन गक्नेछ र युवकहरू लाई गलत र अनैतिक बाटोमा लैजान सकिन्छ, र माववाद को नाममा देशको युवकहरूलाई सोवियत संघ विरोधी र भारत विरोधी बनाउनमा उपयोगी हुनेछ ।

यस कुरोलाई नबुझी आज अमेरिकी साम्राज्यवाद ले अगाडि बढाएको सोवियत विरोधी अभियान को चक्करमा फंसी, नेपालको कतिपय होनहार युवकहरू नेपाल को मुक्ति को निम्न तमाम क्रान्तिकारीहरू एक भै काम गर्ने सट्टा माववाद को नाममा संकीर्णतावादी फुट परस्न नीति अख्तियार गरी अलग-अलग बसी क्रान्तिकारी ताकत लाई कमजोर पार्ने काम नै गरि रहेका छन् ।

निश्चय पनि हामी चीनी कम्युनिष्ट पार्टी को विरोधो होइनौं । नत हामिहरू चीन को क्रान्ति को आगो दन्केको बेला का० माव-स्ते-तुङ्गले लेखनु भएको कृतिहरू कै विरोधी छौं । हामी बिना पूर्वाग्रह हर सही सिद्धान्त र सही राजनीति को समर्थन गर्छौं । आज हर देश को कम्युनिष्ट पार्टी ले विभिन्न देशहरू को क्रान्तिकारी अनुभव र इतिहास वाट शिकनु छ । हामीहरू सोवियत कम्युनिष्ट पार्टी को लाइन-हरूलाई पनि गहिरिएर अध्ययण गर्ने पक्षमा छौं र सोवियत संघले विभिन्न देशहरू को जन-मुक्ति संघर्ष प्रति खेलेको राजनीतिक कूट-नैलिक रोलहरू प्रति पनि आखा चिम्लने पक्षमा छैनौं । विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनको नेताको हैसियतले सोवियत संघ विश्व मानव जातिलाई आजको सर्व संहारकारी विश्व युद्ध वाट बचाउने कुरो मा र यसै निमित्त विश्व शान्ति को निमित्त पनि यत्नशील छन् भने अर्कातिर शोषण, दमन र टेचमीचमा परेको विभिन्न देशहरूको जनता को मुक्ति संघर्ष प्रति पनि सोवियत संघ उत्तिकै जागरुक छन् । आज साम्राज्यवाद र विश्व प्रतिक्रियावादको विरोधमा पहिले जस्तो तातो गोली को मात्र संघर्ष चलि-रहेको छैन र आज सैद्धान्तिक, राजनीतिक, आर्थिक, कूटनीतिक संघर्षहरू पनि चर्को गरैहेको छ । आज विभिन्न देशहरूमा चलेको सि. आई. ए. को चाल लाई सैद्धान्तिक क्षेत्रमा पनि हराउनु छ । विभिन्न देशहरू को

जन-क्रान्ति आज विश्वशान्ति को निमित्त भई रहेको संघर्ष को एक प्रमाण को रूपमानै अगाडि बढि रहेका छन् । कारण यस्तो मुक्ति संघर्ष नै विश्वमा शान्ति क्षेत्रहरू बढाएर लाने गर्छ । भियतनाम को विजय यस्तो उदाहरण हो । ६० भियतनाम को मुक्ति संघर्ष को इतिहास सोवियत संघ को सैद्धान्तिक, राजनीतिक, कूटनीतिक, आर्थिक र युद्ध कौशल को प्रमाण हो । ई विभिन्न क्षेत्रहरूमा सोवियत संघले कुशलता पूर्वक खेलेको रोलको अभावमा दक्षिण भियतनाम को अन्तिम र निर्णायक विजय एक प्रकारले असम्भव थियो । दक्षिण भियतनामको मुक्ति संघर्ष को विजय को श्रेय तहांको वीर क्रान्तिकारीहरू को दृढ संघर्ष लाई छ, छ, तर साथै यस सफलता को श्रेय सोवियतसंघ को राजनीतिक कूटनीतिक र युद्ध-कौशल र उन्ले दिएको निस्वार्थ मदत लाई पनि उचितै छ ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी मापवाद को नाममा सोवियत संघ को ई विभिन्न रोलहरू प्रति आंखा चिमल्ने पक्षमा छैन । माववाद को नाममा अमेरिकी साम्राज्यवादले अगाडि बढाइएको सोवियत विरोधी खेमा को सदस्य बन्ने पक्षमा छैन, नत सोवियत विरोधी अभियान को फलस्वरूप निकलेको अनर्थकारी नीतिहरू, जस्ले समाजवादी खेमालाई कमजोर पार्नेर यस्लाई क्रमशः खतम गर्ने काम गर्छ, लाई नै स्वीकार गर्ने पक्षमा छैन, चाहे आज आएर यस्तो नीति कसैको मुख बाट निकलेको किन नहोस् ।

भियतनाम को अमर नेता का० हो-चि-मिन् ले मर्ने बेला आफ्नो अन्तिम इच्छा को रूपमा अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलन को एकतामा नै जोड दिएका थिए ।

का० माव-त्से-तुङ्गले चीनी जनवादी क्रान्ति को आगो दन्केको बेला लेखनु भएको माथि उद्धृत भइ सकेका कुराहरू, त्यस बेला मात्र होइन आज पनि उचितै महत्व राख्छ भन्ने कुरो आज विश्व को विभिन्न कुनाहरूमा चलि राखेको क्रान्तिकारी आन्दोलनहरू र तिनका सफलताहरू र भरखरै पूरा भएको वियतनामी क्रान्ति ले स्पष्ट संघ देखाएको छ । साच्चै भन्ने हो भने अन्तरराष्ट्रीय राजनीतिक रङ्ग

मञ्चमा सोवियत संघ को भूमिका को महत्व त्यसवेला भन्दा अहिले भन्ने बढेकोछ । स्पष्टछ सोवियत कम्युनिष्ट पार्टी ले आज अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनको नेताको भूमिका कुशलताका साथ निभाई रहेकै छ । सोवियत कम्युनिष्ट पार्टी अन्तर राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलन को अग्रवा भएको हुंदा यस्को बदनाम गर्नले अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलन लाई छिन्नभिन्न गरी विभिन्न देशहरू को मुक्ति आन्दोलन छिन्न-भिन्न गर्न सजिलो पर्ने छ ।

कसै कसै को यो पनि प्रचार छ कि सोवियत संघले विभिन्न देशहरूको क्रान्तिलाई रोक्नेकोछ । यो भनाई बिल्कुल गलत भनाई हो । हर देशको क्रान्ति त्यहि देशको क्रान्तिकारीहरूको सही किसिमको सैद्धान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक तयारिमा निर्भर गर्दछ । क्रान्ति न आयात गर्न सकिन्छ, न निर्यात गर्न सकिन्छ । न कसै को अडैरमा क्रान्ति सफल हुन्छ, नत कसै को अनुकरण गरेर नै कुनै देशको क्रान्ति सफल हुन सक्नेछ । एकातिर अन्तरराष्ट्रीय स्थिति निरन्तर बदलिएर गएको हुन्छ भने अर्कातिर हर देशको आ-आफ्नो विशेष स्थिति हुन्छ । यसै निमित्त हर देशको क्रान्ति त्यस देश को क्रान्तिकारी पार्टी को सूक्ष्म-वृक्षमा निर्भर गर्दछ । यसै निमित्त हर देशको क्रान्ति को जिम्मेदारी आ-आफ्नो देशको क्रान्तिकारीहरूको हो । भियतनाम, लावस, कम्बोडिया, मोजाम्बिक, अन्जोला इत्यादि देशहरूको क्रान्तिकारी संघर्षहरूमा सोवियत संघ को पूर्ण समर्थन र सहयोग रहे । स्पष्टतः सोवियत संघले क्रान्तिलाई रोक्छ भन्ने प्रचार क्रान्तिकारीहरूलाई सोवियत संघ बाट अलग पार्ने युक्ति हो । कुनै पनि देशमा जहिले पनि क्रान्ति हुन्छ भने आफ्नै बलबुतामा हुन्छ । भाइ चारा पार्टी वा पार्टीहरूले साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिष्ठावाद ले सीधै हस्तक्षेप गरेर क्रान्तिकारीहरूलाई आपद परेको बेला सहानुभूति र समर्थन गर्न शक्त छन् । तर कुनै देश जतिसुकै क्रान्तिकारी भएता पनि अर्काको देशमा क्रान्ति गरी दिन शक्तैन । एउटा देशले हस्तक्षेप गरेर अर्को देशमा क्रान्ति हुन शक्तछ भन्ने सोचाई ट्राट्स्कीवादी सोचाई हो, जो माक्सवादी लेनिनवादी सोचाई को विपरीत को कुरो हो ।

आज विभिन्न प्रकारका नकली क्रान्तिकारीहरू माववाद को मुकुट लाएर हर देशको क्रान्तिकारीहरूलाई अलमलाउन विभिन्न प्रकारको नारा दिएर अगडि बढेका छन । उनिहरूले अर्को एउटा नारामा जोड दिएको छ, त्यो हो, "राजनैतिक शासन बन्दुक को नाल बाट निस्कन्छ ।" यो नारा लाल पुस्तक को पन्ना ७० (नेपाली संस्करण) बाट लिएको हो ।

यस नारा माथि एक तर्फा जोड दिई विभिन्न देशको क्रान्तिकारीहरूलाई बिना राजनीतिक सुझ-बुझ बे-मौकामा लडाएर नष्ट गर्ने कार्य हुँदैंछ । यो नारा एकातिर क्रान्तिकारी नारा हो भने अर्कातिर यही नारा आंखा चिम्लेर प्रयोग गर्दा क्रान्तिकारीहरूलाई तहस-नहस गर्ने उपयोगी पनि सिद्ध भएको छ ।

यो नारा ले (क) नया नया क्रान्तिकारी युवकहरूलाई क्रान्तिको रहस्य बुझने मौका पनि नदिई, २-४ जना क्रान्तिकारीहरू मिल्ने वित्तिकै क्रान्ति छोडी हाल्ने कुरा गरेर, ई क्रान्तिकारी युवकहरूलाई फुल्ल नपाएको फुल भैं बीचैमा निमोठेर नष्ट गर्ने मौका दिन्छ ।

(ख) यहि नारा को आधारमा कतिपय क्रान्तिकारी युवकहरूलाई प्रति क्रान्ति मा भागलिन को निम्ति उक्सान पनि सजिलो भएकोछ । बिना सोची सम्झी, प्रतिक्रियावादीहरूले उठाएको प्रति-क्रान्ति को बग-चरित्र को वास्ता नगरी जहाँ पायो उहीं बन्दुक उठाएर यस नाराले क्रान्तिकारी युवकहरू लाई प्रतिक्रियावाद को हथियार बनाउन सफल भएको छ ।

सोवियत विरोधी अभिमान को फलस्वरूप होनहार क्रान्तिकारी युवकहरू लाई कम्युनिष्ट देशहरू भित्र प्रतिक्रान्ति गर्ने हथियार को रूपमा पनि प्रयोग गर्ने मौका पाएको छ ।

"राजनैतिक शासन" र 'बन्दुक को नाल' को अवश्य सम्बन्ध छ । तर कसरि ? कुन बेला ? भन्ने सवाल पनि साथै जोडेको हुँछ ।

हर देशमा एउटै प्रकारले क्रान्ति हुँदैन, कारण विभिन्न देशको

स्थिति वेग्ला वेग्लैछ । जसरि रूसमा क्रान्ति भयो उसरि चीनमा भएन जसरि भियतनाममा भयो उसरि लावसमा भएन । अर्को कुरो यस नारा ले बिना सैद्धान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक तयारि युवकहरूलाई क्रान्तिको नाउँमा दुश्मनको चालमा फँसाई दिन्छ र रङ्ग न ढङ्ग संग उनिहरूलाई प्रतिक्रियावादले जलाएको आगोमा होमी दिन्छ ।

लाल पुस्तिका (नेपाली संस्करण) को पन्ना १०१ मा भन्द छ, 'क्रान्तिकारी युद्ध जन-समुदाय को युद्ध हो; जनता लाई संगठित गरेर र उनिहरू माथि भर परेर मात्र यसलाई चलाउन सकिन्छ ।'

अनि पन्ना १०२ मा भनिएको छ 'लडाई गर्दा सबभन्दा महत्वपूर्ण शक्ति को श्रोत जन समुदायमा नै निहित रहन्छ ।' पन्ना १११ मा भनिएकोछ, 'तयारिनगरि कुनै पनि लडाई नलड, आफनो जीतको ठोकु वा गर्न सक्दैनौ भने त्यस्तो कुनै पनि लडाई नलड ...आफनो जीत पक्का होस् भन्ने कुरोको निम्ति हरेक सम्भव प्रयत्नगर ।' अनि पन्ना ११३ मा भनिएकोछ, तयार नभई श्रेष्ठता वास्तविक श्रेष्ठता हुन्दैन र त्यस स्थितिमा तत्परता भन्ने कुरा पनि आउन सक्दैन । यस कुरालाई राम्ररि बुझेर, निम्न स्तर भएका तर राम्रो तयारि पुगेको कुनै सेनाले अप्रत्यासित आक्रमण द्वारा आफु भन्दा बलियो सेनालाई पनि प्रायः पराजित गर्न सक्छ ।' अनि पन्ना १३५मा भनिएकोछ, 'जनता, जनता-मात्र, विश्व-इतिहासको सिर्जना गर्ने चालक शक्ति हुन् ।' जन-समुदाय नै वास्तविक वीरहरू हुन् ।'

जनता वाट अलग, जनता लाई तयार नगरी गरिएको क्रान्ति जहिले पनि असफल हुन्छ । देशको भौतिक स्थिति लाई राम्ररि पक्रन नसकिकन जनताको समर्थन पाई दैन पनि । यसै निम्ति क्रान्ति को सफलताको निम्ति व्यापकरूपमा सैद्धान्तिक, राजनैतिक र संगठनात्मक तयारि को कुरो नै प्रथम आवश्यक कुरो हो । यस कुरो लाई आजकल माववाद को नाममा निक्लेका गुटहरूले नजरन्दाज गर्दछन् र लाल पुस्तिकाको पन्ना १०१, १०२, १११, ११३ र १३५ मा दिएको माथि उद्धृत कुराहरूलाई पनि नजरन्दाज गर्दछन् । र यसको विपरित क्रान्ति

को नाउंमा पार्टी फुटाएर टुक्रा गरी पार्टी लाई कमजोर पार्ने काम गर्दछन् ।

क्रान्तिको सफलताको निम्ति सुव्यवस्थित ढङ्गले एक लामो अवधि सम्म धैर्य र लगन का साथ निरन्तर कष्टदायक र व्यापक तयारी को जरूरत पर्दछ । एउटै नारामा क्रान्ति हुने भए रूस को क्रान्ति १९१७ साल को नोवेम्बर ७ को बदला १९०९ साल मा नै लेनिनले शुरू गरि सक्ने थियो । नतिजा यो हुन्थ्यो न १९०९ सालमा क्रान्ति सफल हुने थियो, नत १९१७ साल को क्रान्ति नै सम्भव हुने थियो । लेनिन को शब्दमा बेमौकामा क्रान्तिकारी संघर्ष उक्साउनेहरू (agent Pro-vocateurs) उक्साउने दलालहरू मात्र हुन्, जसको उद्देश्य क्रान्तिकारी पार्टी निर्माण हुन नदिनु हो र क्रान्तिकारी पार्टी लाई कोपिला छँदा नै नष्ट गर्ने मौका दिनु हो ।

भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी माथि चीनको कम्युनिष्ट पार्टी कां एउटा लाञ्छना छ कि यसले क्रान्ति को भण्डा उतारि दिएको छ र यो एउटा संशोधनवादी पार्टी हो । यसै नाउंमा भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी (भाकसवादी) नाउं राखी एक ठूलो अङ्ग भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी बाट अलग भयो । त्यस पछि नक्सालवादी आन्दोलन उठे । फेरि यस वाऱ फुटी नक्सालवादी पार्टी को नाउंमा विभिन्न गुटहरू बने, जो एक दोश्रो संग मेल खाँदैन । यो नक्सालवादी आन्दोलन आज तहस नहस भएर बसेको छ ।

यसरि भारत को एक ठूलो क्रान्तिकारी शक्ति तहस नहस भएर बसेको छ ।

साफ कुरो हो भारत को स्थिति बारे भारतीय जनता लाई जो याद रहन्छ त्यो अरुलाई कदापि याद हुन सक्तैन भन्ने कुरो इतिहास को घटनाले सावित भै सकेको छ । आज भारतमा भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी को नेतृत्वमा कम्युनिष्ट आन्दोलन ले व्यापक रूपलाई दृढता का साथ अगाडि बढि रहेको छ र यस पार्टी ले आफ्नो देशमा मात्र होइन के भियतनाम, के कम्बोडिया, के लावस, के मोजाम्बिक के अन्जोला

के बङ्गलादेश सबै देशहरू को मुक्ति संग्राममा आफ्नो प्रभावकारी सह पुन्याएर आएको छ ।

स्पष्टतः भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी प्रति घृणा फैलाउने कार्यले भारत को कम्युनिष्ट आन्दोलन लाई मदत गर्ने सट्टा कमजोर नै पार्ने छ र भारत माथि विश्व प्रतिक्रियावाद को षड्यन्त्रमा बल पुन्याउने छ । अर्कातिर यस्तो कार्यले भारत को तमाम प्रगतिशील ताकत बाट हाम्रो जन आन्दोलन लाई अलग गर्ने काम गर्छ र हाम्रो जन-आन्दोलन लाई मदत पुन्याउने सट्टा यसलाइ कमजोर नै पार्ने छ । यस्तो संकीर्णता-वादी अल्गाव नीतिले विश्व प्रतिक्रियावाद को अङ्गको रूपमा खडा भएको यस एकतन्त्री हुकूमतलाई नै मदत पुग्ने छ ।

आज तमाम क्रान्तिकारीहरूले सि. आई. ए. को जाल बाट उम्की विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलन को एकतामा जोड दिनु परेको छ । आज विश्व कम्युनिष्ट एकतामा जोड दिएर नै नेपाल को कम्युनिष्टहरूको एकता पनि मजबूत हुनेछ ।

क्रान्तिकारी भियतनाम को अमर नेता का० हो-ची-मिन्हले आफ्नो एक लेखमा एक उक्ति उद्धृत गरी भन्नु हुन्छ, "जब पानी पिउँछौं यस्को मुहान कहाँ हो भन्ने पनि याद गर ।" साम्राज्यवादले उक्साएको आजकल चलेको विभिन्न उल्टो विचारहरूलाई यस्को मुहान को ख्याल नगरी का० माव-त्से-तुङ्ग को नाममा जथा भावी गरिन्छ भने निश्चित हो यसले अन्तरराष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई फुटाउनेको साथै विभिन्न देशहरूको कम्युनिष्ट पार्टी लाई पनि टुक्रा टुक्रा गरी हर देशको राष्ट्रीय मुक्ति आन्दोलनलाई पनि तहस नहस गरेर पठाउन सफल हुनेछ र अन्ततः गत्वा यसले साम्राज्यवाद तथा विश्व प्रतिक्रियावाद को नै सेवा गर्दछ ।

हर देश को आफ्नो आफ्नो अलग स्थिति हुन्छ, हर देशमा एउटै सूत्र लाग्दैन । आ-आफ्नो देशको स्थितिलाई सही ढङ्गले पहिल्याएर सो स्थिति अनुसार नै हरेक देशको पार्टीले काम गर्नु आवश्यक छ । हाम्रो जस्तो देश जहाँ साम्राज्यवादको दलाली गर्ने सरकार खडा

छ, जो विश्व-प्रतिक्रियावाद को एक गढ़ को रूपमा खडा छ, जस्ले जनता को तमाम प्रजातांत्रिक अधिकार खोसी लिएको छ, कम्युनिष्ट पार्टी माथि प्रतिबन्ध लगाएको छ र मजदूर-किसान तथा आम मेहनतकश जनता माथि घोर शोषण-दमन को राज चलाई रहेको छ भने निश्चित छ यहाँ शान्तिपूर्ण ढङ्गले समाजवादमा जाने बाटो बिल्कुल बन्ध छ र यस्तो देशमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गर्ने सिवाय अरु बाटो छैन ।

राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गरी देशलाई गैर पूँजीवादी बाटो बाट अगाडि लानु नै आज हाम्रो जस्तो अ विकसित देशहरूको मुख्य राजनीतिक कार्यभार हो । तर आज देखा परेको विभिन्न प्रकारका अवसरवादीहरू तथा दलाल दलहरूले अन्तर, राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनमा देखा परेको मतभेदको फाइदा उठाएर आफुलाई माववादी भन्दै पार्टी लाई सहस् टुकामा विभक्त गरी राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति सफल पार्ने बाटोमा अनेक अडचन डाली रहेका छन् । यसै निमित्त इतिहरू सब का सब चीनी कम्युनिष्ट पार्टी को बनाई अनुसार पनि संशोधनवादी गुटहरू हुन् र इतिहरू ले ई सबै कार्य साम्राज्यवादको सेवामानै गरि रहेका छन् ।

एक सशक्त सक्षम एकाबद्ध कम्युनिष्ट पार्टीको निर्माण गरौं

स्पष्ट छ नेपालमा देखापरेका विभिन्न गुटहरू 'राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति' को विरोधी शक्ति हुन् । इतिहरू सबैको उद्देश्य हो 'राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति' हुन नदिनु, यसलाई भत्ता भुङ्ग गर्नु । इतिहरू को अर्को नीति हो गैर-पूँजीवादी विकासको विरोध गर्नु । इतिहरू मध्ये डा० माझी गुटले राजा को फौजी कार्वाई को अगाडि नै 'राजा द्वारा निर्देशित प्रजातान्त्र' को प्रचार गरी मार्क्सवाद-लेनिनवाद प्रति गद्दारी गरि सकेका थिए । मार्क्सवाद-लेनिनवाद को विपरीत त्यसै गुटले राजा को नेतृत्वमा नेपालमा कुनै सामाजिक परिवर्तन ल्याउने अनहोनी आशा गरेका थिए । डा० माझीले सुरु देखिनै पार्टी भित्र संशोधनवादी गुट बनाउन सुरु गरेका थिए ।

राजाको यो एकतन्त्री फासिस्ती राज खडा भए पछि त्यस गुटले जनताको तमाम प्रजातांत्रिक अधिकार खोसि लिने राजालाई राष्ट्रवादी हुन्, प्रगतिशील हुन् भन्ने भूठा प्रचार गरी पार्टीलाई राजाको अगाडि आत्म-समर्पण गराएर पार्टीलाई विसर्जन गर्ने प्रयास गरे । यस वाहेक त्यस गुटले आफ्नो कानूनी स्थितिको फाइदा उठाएर अन्तर-राष्ट्रीय कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई पनि भ्रम दिने कार्य गरे ।

डा० माझी को यस आत्म समर्पणवादी, विसर्जनवादी नीतिको विरोधमा पार्टीको क्रान्तिकारी परम्परा सुरक्षित रहोस् भन्ने हेतुले दमर्झा प्लेनम् को निर्णय अनुसार र पार्टी विधान अन्तरगत हाम्रो पार्टीको तृतीय महाधिवेशन भयो जस्मा डा० माझी गुट माथि पार्टीले अनुशासन को कार्वाई गरेको हो ।

स्पष्टतः यस गुटले देश, जनता र नेपालको प्रजातान्त्रिक क्रान्ति प्रति गद्दारी गरेको छ ।

अर्कातिर किसानलाई जमीन दिने र उनिहरूलाई ऋण बाट मुक्त गर्ने कार्यलाई पन्छ्याउँछ । यसरी सामन्तपरस्त पूँजीवादी कार्यक्रम को आधारमा एक सुधारवादी सरकार खडा गर्ने राजनीति लिएर वहाँहरू आफुलाई माववादी हुँ भन्ने धकोसला गरी राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति-लाई भत्ता भुङ्ग गर्ने बाटो निकाल्दैछन् । स्पष्टतः यो गुट पनि एक संकीर्णतावादी घोर दक्षिणपन्थी औसरवादी दल को रूपमा देखापरेको छ यो नया देखापरेको संशोधनवादी गुट हो ।

स्पष्टतः नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी बाट फुटेर बनेका तमाम गुट र उपगुटहरू र साथै प्रतिक्रियावादीहरू द्वारा गठित दलाल दलहरू सब का सब राष्ट्रीय प्रजातान्त्रिक क्रान्ति हुन नदिन को निम्ति निकलेका फूट-परस्त गुटहरू हुन् । उनिहरू सब का सब गैर पूँजीवादी बाटो को विरोधी हुन् । उनिहरू मध्ये कुनै देखिने वा न देखिने गरी यस एकतन्त्री हुकूमत को समर्थक हुन् भने कुनै नेपाली कांग्रेस को पुच्छर को रूपमा काम गरी नेपाली कांग्रेस को पर्दा भित्र आफुले पनि एकतन्त्री हुकूमत संग समझौता गर्न चाहने सम्झौता परस्त औसरवादी गुट हुन् ।

निश्चय हो नेपालको पार्टी तोड़-फोड़ गर्ने कार्यमा विश्व प्रतिक्रिया-वाद को हातछ र हात्रो पार्टी को इमान्दार साथीहरू पनि आफ्नो औसरवादी चालले गर्दा नजानिदो तरिकाले विश्व-प्रतिक्रियावाद को चंगुलमा फँसेर पार्टी तोड़े र अलग-अलग गुट बनाएर बस्ने काम भएका छन् ।

यस वाहेक विश्व भरि फैलाएको सि. आई. ए. को जाल नेपालमा पनि व्यापक रूपमा फैलिनु स्वाभाविक हो र सि. आई. ए. ले स्वभावतः आफ्नो दलाली गर्ने नामधारी कम्युनिष्ट गुटहरू बनाएका छन् र उनिहरू को अलावा सि. आई. ए. द्वारा संचालित अरु कयन यस्तै नया गुटहरू देखापर्नेछन् जस्को उद्देश्य हुनेछ पार्टीलाई अलग-अलग गुटमा विभक्त गरि राख्नु अथवा बेमौकामा लडाएर कम्युनिष्ट ताकतलाई नष्ट गरिदिनु ।

पार्टी विधान, पार्टी अनुशासन र पार्टी को जनवादी केन्द्रियता

लाई पालन गरेर आफ्नो मतभेदको कुरोहरू पार्टी भित्र छलफलको निम्ति पेश गरी बहुमत को निर्णयहरू, पार्टी सम्मेलन र महाधिवेशन को निर्णयहरूलाई शिरोपरगरी व्यवहारमा लगेर नै पार्टी र पार्टी कार्यकर्ताहरूले विश्व प्रतिक्रियावाद तथा सि. आई. ए. को पड्यन्त्र बाट बचेर पार्टी संगठनलाई एकाबद्ध गरेर निरन्तर बढाएर लान सकिने छ र नेपाल को राष्ट्रीय ! जातांत्रिक क्रान्ति सफल पार्न सकिने छ ।

निश्चयनै पार्टी एक धर्मशाला होइन, यो एक किल्ला हो । यसले पार्टीले ती सबै मानिसहरू जस्ले आफुलाई कम्युनिष्ट भने उनिहरू सबै लाई कम्युनिष्ट हुन् भनि पार्टी सदस्य मान्न सक्तेन र पार्टी एकता भन्नाले मार्क्सवादी-लेनिनवादी सिद्धान्त को आधारमा पार्टीको विधान, पार्टी अनुशासन, जनवादी केन्द्रियतालाई मानेर इमान्दारी र लगनका साथ पार्टी निर्णयहरूलाई अगाडि बढाउने सक्रिय साथीहरू संग नै एकता को सवाल आउँछ । पार्टी विधान अनुशासन पनि विभिन्न वर्गहरू बाट आएका विभिन्न कार्यकर्ताहरूलाई विभिन्न अवधि सम्म काममा जांची उनिहरू को राजनीतिक जीवन को राम्री छानबीन गरेर मात्र पार्टी सदस्यता प्रदान गरिन्छ भने आफुलाई माववादी हुँ भन्ने धकोजलागरी आएका प्रतिक्रियावादीहरू को दलालहरूलाई सजिलै संग कम्युनिष्ट मानेर उनिहरूसंग मिला पार्टी फुटाएर काम गरिन्छ भने इमान्दार कार्यकर्ताहरूले पनि घोखा पाउनु स्वाभाविक हो ।

निश्चय नै इमान्दार साथी हरू मध्ये कसैको राजनीतिक मतभेद छ भने बहुसको निम्ति पार्टीमा राख्न शकतछन् र पार्टी ले सही राज-नीति अपनाउन लाई कदापि हिचकिचाउने छैन । पार्टीमा व्यापक छल फल गरी पार्टी सम्मेलन या महाधिवेशनले सही ठहर्याउँछ भने पार्टी ले त्यस लाइन लाई नै पार्टी लाइन मानेर काम गर्नेछ । यसै निम्ति गलत बाटो पक्केका फेरिपनि इमान्दार साथीहरूलाई आह्वान छ आउनुस् राजनीतिक छलफलमा उत्रनुस् । पार्टी महाधिवेशन को निर्णय पनि नमान्ने, राजनीतिक बहुसमा पनि न उत्रने आफ्नै ढङ्ग को औसर-वादी राजनीति लिएर मेरो गोरूको बाह्रैटका भनी अलग गुट बनाएर उनिहरूले कदापि पनि आफुलाई कम्युनिष्ट हुँ भन्ने हक हुँदैन । उनिहरू

स्वतः कम्युनिष्ट विरोधी गुट मात्र हुन् भन्ने कुरो इतिहासले छर्लंग गर्नेछ । आज नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी को तमाम कार्यकर्ता साथीहरूले औसरवादी र कम्युनिष्ट विरोधीहरू संग सतर्क भएर पार्टी एकता लाई इस्पात भै सुदृढ गरी पार्टी संगठनलाई व्यापक बनाएर लानु छ र एक शक्तिशाली क्रान्तिकारी पार्टी को निर्माण गर्नु छ ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी को तृतीय महाधिवेशनले अगाडि बढाएको कार्यभार हो, यथा स्थिति सानातिना तात्कालिक संघर्षहरूमा लाग्दा लाग्दै, जनता को तात्कालिक समस्याहरू सुल्झाउन जनतालाई साथ दिँदा दिँदै मूल रूपले सर्वहारावर्ग को नेतृत्वमा देशको तमाम साम्राज्य-वाद विरोधी, विश्व प्रतिक्रियावाद विरोधी, सामन्त विरोधी तमाम प्रजा-तांत्रिक शक्ति एक भई यस एकतन्त्री हुंकूमत को विरोधमा राष्ट्रीय प्रजातांत्रिक क्रान्ति पूरा गरी देशलाई गैर-पूँजीवादी बाटो बाट विकास गरी दोश्रो खुदकिलोमा समाजवादी व्यवस्था स्थापना गर्ने बाटो खोल्नु ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी फेरि एक पटक अन्तिम रूपले आह्वान गर्दछ, आउनुस् काम्रेडहरू ! माथि उल्लिखित कार्यभार लाई सफलता का साथ निभाउन हामीहरू सबै मिलेर काम करौं ।

कम्युनिष्ट एकता अमर रहोस् ।

माक्सवाद-लेनिनवाद अमर रहोस् ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी जिन्दावाद ।

इन्कलाव जिन्दावाद ।

तुलसीलाल अमात्य

२४-१२-७५

मुद्रक :

युगीन प्रिण्टर्स, १७३५/३, कोटला मुबारकपुर,
नई दिल्ली-११०००३